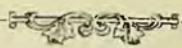
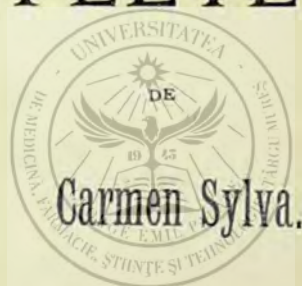

02731
BIBLIOTECA

CUVINTE

SUFLETESCI

BUCURESCI

Tipografia Cartilor Bisericesci

1888.

195112 1369

63402

19107401
P.L.

REGINA ELISAVETA

LUCRÂND LA EVANGELIA DE LA CURTEA DE ARGES.

ȚABELA ȚATERILOR.

	Pagina.
I. Despre țăria, slăbiciunea și desfătarea sufletescă	5
II. Despre chîemarea noastră	11
III. Despre cuvîntul lui Christos	17
IV. Despre înseratul vieței	24
V. Despre lupta după lege	29
VI. Despre graiul inimii	35
VII. Despre omul care e Biserica lui Dumneșeu celui viu	41
VIII. Despre muntele suferinței și al păcei	46
IX. Despre ertarea păcatelor	51
X. Despre suferința și credința	59
XI. Despre frumșeta femeii celei bune	65
XII. Despre credința în cuvîntul Mântuitorului	71
XIII. Despre duhul cel dumneșeesc	77
XIV. Despre lucrarea iubirii de Dumneșeu	82
XV. Despre pomul vieței	89
XVI. Despre blîndețe, bunătate și răbdare	94
XVII. Despre ochiul întăritor al lui Dumneșeu	100
XVIII. Despre căința	106
XIX. Despre ajutorul lui Dumneșeu	112
XX. Despre răutatea vicleșugului	118
XXI. Despre bucuria sufletescă	124

I.

DESPRE TARIA, SLABICIUNEA

și

DESFĂTAREA SUFLETEASCĂ.

Cuvintele ce le-am luat de temei al rugăciunii noastre se află în cartea Sfintului Apostol Pavel către Romani, cap. 15, vers 1 :

*„Și datorî suntem noi cești tari să purtam
slăbiciunile celor neputincioși și nu nouă
să placem“.*

In această oră sfântă din miez de noapte, în care aruncăm privirea sufletului mai în-tăiu preste un an încheiat și apoi căutăm în taina viitorului, în necunoscut, să ne punem trei întrebări serioase, la cari nu suntem în stare să răspundem prin vorbe, la cari numai faptele noastre pot să dea răspuns :

- „Avem tărie sufletescă?“
- „Putem purta pe cei neputincioși?“
- „Aflăm desfătare în noi înșine?“

Avem destulă tărie sufletescă? Ce însemneză a fi tare ?

Să cercetăm în adîncul sufletului nostru și să ne întrebăm!

Căci dacă în vreme de un an întreg am împlinit din dragul inimei o datorie ușoră, fără a fi jertfit ceva din al nostru, fără a îndura lipsuri, fără a fi supuși ispitelor: acesta nu înseamnă a fi tare.

Când am fost dăruiți cu un trup sănătos, cu o inimă veselă, când n'am fost siliți să biruim patimi pentru a fi răbdători, când n'am îndurat dureri și oboșeli: atunci nu ne putem mândri că am avut tărie sufletescă.

Dacă ne-am înlesnit lucrarea, întorcînd privirea dela greutăți și neplăceri, dacă în faptele noastre am umblat după câștig și traiu ticnit: iarăși n'am dovedit tărie.

A fi tare: înseamnă a împlini cu credință și cu stăruință lucrarea începută, chiar și atunci când împlinirea datoriei noastre nu ne înveselește, când nimene nu ne dă mână de ajutor, când nu suntem îmbărbătați ori mângăiați prin laude.

A fi tare: înseamnă a nu vorbi de jertfe și de lipsiri, a nu ne aduce aminte de dînsule când voim să ajutăm pe alții și să săvîrșim binele.

A fi tare: înseamnă a-și aduna puterile în contra slăbirei și oboșeli sufletului său, asemenea unui oștén la pază înaintată, care stă flămînd în fața gerului, a vîntului și a vrășmașului, în întunecul nopții, și nu-și întorce fața pentru a se feri de vîntul sfâșiator din-spre mîadă-nópte, nici atunci când barba și genele i-aū înghețat. Cuprins de amorțela morței, oșténul nu se întorce să caute ajutor. El nu se gîndesce atunci decît la patria lui cea prietenósă, pacinică și blîndă! Și de s'ar întorce cătră dînsa cerënd ajutor, oșténul ar fi impușcat ca un ticălos și netrebnic.

A fi tare : înseamnă a nu se gândi la mărire, la câștig și la resplată, a face binele din dragul inimei, înveselindu-se ca un copil nevinovat de frumusețea binelui săvârșit.

Suntem óre tari, iubiții mei? — Semnul puterei e îndurarea slăbiciunei. Avem noi răbdare în fața slăbiciunei? Avem răbdare, când stăpânul nostru e ciudat, orî ne cere prea mult? când servitorii noștri nu ne împlinesc voea? Suntem îngăduitori față cu frații, cu surorile, orî cu prietenii, cari cer dela noi tocmai ceea-ce ne e mai greu, cari ni se înfățișează tocmai cu greșeli, de cari ne scârbim mai mult? Sau răspundem cu asprime tuturor; sau, ceea-ce e și mai urît, ne plângem pe ascuns în contra lor și tragem băgarea de sémă și a străinului la greșelile lor? Ne-a trecut vre-odată prin minte să luăm asupra noastră vinovăția aprópelui nostru și să suferim noi dojana datorită lui? Orî mai adese ne-am grăbit a rostogoli asupra lui și vinovăția noastră? Orî ne-am însoțit cu ómeni, față cu cari înainte eram nepăsători, numai pentru a da în tovărășie năvală asupra altora, numai pentru a le afla greșelile cu atât mai nesuferite, cu cât le-am povestit mai mult noului tovarăș? Putut-am suferi o vorbă împotrivotóre? putut-am ierta deșertăciunile și slăbiciunile minței? putut-am suferi cea mai mică supărare ce ni se face, deși isvorul acestora l'am putea descoperi și înlătura dacă am iubi pe aprópele nostru.

A ierta : înseamnă a *iubi*.

Pe cine iubim noi? Pe cine am iubit vre-odată atât de mult, încât și greșelile lui să ne pară vrednice de iubire, sciind că ele sunt partea slabă a unei însușiri bune?

A ierta : înseamnă a *înțelege*.

Pe cine am înțeles noi? Ne-am ostenit noi vreodată să cercetăm, dacă nu cum-va inima aprópelui e încărcată de grijă? — Vedem pėrul înălbindu-ı, fı vedem fața brăzdată de încreșiturı, și nu scim pentru-ce. Nu ne trece prin minte, că ochii lui nopti întregi nu s'aũ închis, că înseteză după o întrebare prietenósă : Suferi? — pentru-ca să-și pótă ușora inima încărcată cu suferințe? Suntem nepăsători. Nu vedem decât mersul obosit al aprópelui, ochiul lui ostenit; ne pare sgârcit la vorbă și sarbed. Sermanul! el ar fi vorbit, dacă l'am fi întreat în felul cum Christos scia să întrebe, Christos, ai căruı ochi lăcrimaũ la vederea suferinței.

A suferi: însemneză a ajuta.

Când ajutăm noi? Noi așteptăm ajutor dela alții. Aprópelui nostru voim să-i dăm un ajutor, pe care nu-l pótă primi, sau care nu i-ar fi de folos. — Și apoi cerem mulțamită, o mulțamită nesfırșită, o mulțamită mai mare de cum a fost ajutorul ce am dat. Câtă bunătate, câtă istețime, câtă lepădare de sine se cere dela cel-ce întinde mână de ajutor! Câtă înțelegere trebuie să aibă omul, pentru a se simți în starea celui care suferă, pentru a simți în adevăr durerea lui! Iar noi îi aruncăm fărımăturile ce ne sunt de prisos și ne mirăm când nu le ridică. Insetatului fı dăm pâne uscată, căci trecem cu vederea că e însetat.— Ah! — când óre ajutăm în adevăr pe aprópele nostru!

Acum, încă o întrebare; cea din urmă și cea mai grea :

Aflăm óre desfătare în noi însine?

Cine ar îndrăzni să spună că nu! Unuia nu-i plac podóbele, dar el se mândrește cu viața sa nepătată; altul află în oglindă, că fața sa nu e

frumósă, se crede însă mai înțelept decât alții. Copiii tēi nu sunt desăvârșiți, dar spui că sunt mai bine crescuți decât ai altora! Grădina vecinului nu e așezată în loc frumos, el culege însă cele mai frumoșe pome!

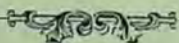
Aprópele tēu e pururea posomorît, iar tu tot-deuna vesel; unul e mândru de veselia sa, iar altul ar da podóbe și bogății în schimbul unui trup sănătos și a unui suflet desfătat. Acesta e mândru pentru jertfele ce a adus și vorbește mereu despre ele. Vorbind neconținut de jertfele făcute, el pricinuesce celui-lalt durere. De miu de ori el doresce ca mai bine să nu fi făcut aceste jertfe. Te mândresci cu iubirea ta de adevăr, și nu scii că adevărurile tale amărăsc pe aprópele, îl jignesc și-l întristeză.

Unde e omul care n'are, în adîncul inimei sale, un loc în care se ascunde desfătarea de sine! Unde e omul care să nu credă că a fost dăruit de Dumnezeu cu toate însușirile bune, deși, póte, e încărcat cu greșeli și cu slăbiciuni, despre cari nu e în stare să-și dea sémă. El n'are însă slăbiciunile altora și de aceea se crede îndreptățit a fi mândru.

Puterea lui e slăbiciune, căci neputința sa e tăria altuia, și ast-fel a trebuit să fie, pentru ca să se desăvârșescă marea și puternica clădire a lumii. Cum e întocmirea lumii întregi, așa e și întocmirea fie-cărei case, ori cât de mică, întocmirea fie-cărei familii, fie-cărei tovărășii de ómenii. Dacă tot omul ar ajuta cu tăria sa pe aprópele seú și și-ar mărturisii greșelile, ca altul să ıea locul pe care el nu e în stare să-l ție, atunci noi ómenii am fi aceea ce a voit Dumnezeu să fim, și ce aevea am putea fi când am urma cu rîvnă și am viețui amésurat sfințelor lui cuvinte. Pentru acésta să cerem ajutorul lui.

Părinte Ceresc! Tu singur ai tărie desăvârșită pentru copiii Tăi! Tu ne poți sprijini când șovăim în fața datoriilor noastre! Tu ne poți ajuta întru a purta durerile noastre! La Tine aflăm sprijin când ne dobără grijile. Înaintea feței Tale slăbiciunea noastră nu e puțină, căci Tu ne-ai făcut așa! Tu cunoști măsura, cu care ai măsurat fie-cărui om puterea lui și dela Tine sunt și poverile. Vom fi pătrunși de voință și răbdători, după cum se cade fiilor Tăi, iar între noi ne vom sprijini cu mângâiere.

Indurare! Oh! iartă-ne dacă ne-am certat prea mult între noi până acum; dacă nu ne-am sprijinit cu iubire, ca nimene dintre noi să nu alunece! Dăruiesce buzelor noastre graiul dragostei. Deschide ochii noștri, ca să putem vedea unde e nevoie de ajutor, ca să nu trecem nesimțitori pe lângă suferințe, ca greșelile apropiate să le cunoștem numai pentru a le îndrepta cu blândețe și cu dușoșie. Dă-mne Dumnezeul nostru, nu trimite pedepsele Tale asupra noastră, când ne înălțăm în deșertăciune, când credem prea mult despre noi! Iartă și această a noastră slăbiciune, așază smerenie în inimile fiilor Tăi, ca să nu fim nevoiți a trece în calea smereniei cu amar și cu durere. Ție-ți aducem mulțămintă pentru toate darurile de care ne-ai făcut părtași! Ție-ți mulțămim prin cuvinte și prin fapte! Ție-ți vom mărturisi slăbiciunile noastre. Tu singur ești cel a tot puternic! Amin!

II.

DESPRE CHIAMAREA NOASTRĂ.

Cuvintele pentru rugăciunea de adî, se află în Sfînta Evanghelie de la Luca, cap. 12, vers 35:

„*Sa fie mijlócele noastre încinse și jaciile aprinse*“.

Ce înseamnă a-și încinge mijlócele? Acesta înseamnă a se găti pentru o cale lungă, înseamnă a-și întări pașii. St. Evangelist ne dice să fim gata, tot-deuna gata de cale, să stăm pururea gata pentru chiamarea ce se poate face fie-căruia, în fie-care moment.

Vai celui pe care l'a prins somnul, în ora când sună glasul, care-l chiamă; căci acel glas nu sună de două ori. Numai odată îl audim. Cel ce aude și nu e gata, până când se încinge, a perdut clipela pentru care ar da o viață întregă, clipela după care în zadar va alerga câte țile va mai avea, fără a o mai întîlni. De aceea sunt foarte mulți ómenî, preste măsură de mulți, cari sînt nemulțamiți și cred neconținut că nu stau

la un loc bun și priincios pentru dînșii. Ei pre-simțesc, că glasul i-a chemat și că ei n'au fost gata și cu mijlocele încinse.

Menirea omului e acolo, unde a fost chemat. Dacă te-a prins atunci somnul cât de puțin, nu te tângui și nu te plânge că n'ai audīt glasul ; ci îndurā cu răbdare pedepsa, de a umbla pe că-rarea care nu-ți place.

Sunt mulți cari cred că-și cunosc chemarea și apoi alérgă, daū gónă, luptă și ostenesc—în zadar. Ei aū rătăcit, aū apucat pe cărarea cea greșită, dar nu voiesc să se întórne înapoi. Ei cred că viața e prea scurtă, pentru a începe din nou traiul, și nu cugetă, cât de lungă e viața când umblăm pe căi rătăcite, și cu cât e mai bine să facem ceea ce trebuie, în timp scurt, saū să lucrăm numai ceva, în loc de a perde vremea în zadar rătăcind pe căi greșite.

Sunt iarăși alții, cari cred că și-au greșit che-marea, pentru că n'au putut face averi, pentru că n'au putut ajunge în slujbe și în vrednicii. Dar, omule, cine ți-a spus, că ai fost făcut pentru dîn-sele ? Să se tânguiască ore greerul, pentru că nu-i privighetóre ? Orī scaiul, pentru că nu e trandafir ? Orī pîriul, pentru ce nu pôte fi fluviu ? Noi însă nu voim să înțelegem, că nu e dat tuturor a să se împărtășescă de tóte bunurile, cum nu e dată tu-turora de a avea puterea cea mai înaltă a price-perei. Cât de adeseori ar fi mai bine, ca unii să taie lemne, decât să scrie cărți, saū să-și curețe casa în loc de a învăța copii, saū să lucre fierul în loc de a cârmui un stat ! Nu sórta e nedréptă, ci noi ; noi înșine ne facem nedreptate, prin lenevire, prin nepricepere, și cāntând a ne înălța preste vredni-cia nóstră. Orī-ce muncă e cinstită, orī-ce chie-

mare e frumoasă, ori-ce viață e bogată, dacă plecăm cu mijlocele încinse și cu pași hotărâți, dacă nu lăsăm ca ochii să rătăcescă, ci-i ținem deschiși și luminați. Să nu privim la ceea ce fac alții, a căror viață ni se pare mai ticinată, ci să umblăm în căile noastre, așa ca alții să privească la noi. Tu nu ești atât de neînsemnat în cât să nu poți fi un luptător, un razim pentru mulți și o pildă pentru toți. Prinde numai iubire pentru chîemarea ta, cum artistul iubesc bucată de marmură, ori pânza lui de zugrăvit. Nici o chîemare nu e frumoasă, dacă nu o vei împodobi tu. Regele poate să necinstească tronul său și să-l tragă în noroiu, iar cărbunarul poate să facă din cuptorul lui un altar pe care se jertfesce în fiecare zi pe sine pentru ai săi, pentru datoria sa. Nu vedenia e frumoasă, ci gândul e frumos. Inaltă și măreță e cugetarea, iar nu starea noastră. Gândul nostru trebuie să stăpânească, iar nu omul.

Încege-ți mijlocul, băiete, și te întreabă : Pentru ce să trăiesc, unde să slujesc, ce să săvîrșesc?

Încege-ți mijlocul, fetița mea, și întreabă : Pentru cine să trăiesc, cui să servesc, pe cine să înveselesc?

Încege-ți mijlocul, bărbatul, și poartă în spinarea ta un deal, un munte, fără a șovăi, fără a sufla din greț, fără a aluneca.

Iar tu, mamă, tu, mai vîrtos tu, încege-ți mijlocul și întinde aripile tale nu numai preste ai tăi! Fii tu mama tuturor celor ce se apropie de tine. Fii o regină în împărăția lepădării de sine și a jertfelor!

Încegeți-vă mijlocele și voi, bătrînilor, și plecați cu față veselă spre locașul vostru, spre patria voastră cea vecinică.

Și ce înseamnă : Să fie făcliile vóstre aprinse ?

Pórtă óre fie-care din noi o lumină în mână ori pe fruntea sa? Nu cum-va acésta e o moștenire a câtor-va puțini aleși? Nu cum-va toți ceilalți trebuie să călătoréscă cu smerenie în întunec? Precum e cu neputință ca ochiul celui care viază să fie lipsit de lumină, precum ori-care fir de iarbă pórtă sémênță; întocmai ast-fel nu e om, care să nu dea lumină de la sine.

Strălucirea unuia e caldă și puternică ca a sórelui; el încăldéscé și fericesce tot ce se apropie de dînsul. Cela-lalt e una dintre miliónele de stele; dacă ar lipsi dar, locul ce-l ocupă ar fi gol. Unul e focul din vatră, care încăldéscé lumea cea mică din giurul sêu; altul arde pacinic, luminând gândurile de nópte ale unui suferind. Și iarăși altul e o stea călétóre, sau o stea rătăcítóre, neînsemnată, fără statornicie, dar cu tóte aceste e o stea. Și de am fi numai o rază neînsemnată a lunei, și așa putem să luminăm în întunec. Sau voesci tu să-ți acoperi partea ta de lumină și să o calci în picióre, pentru că nu ești decât o slabă schinteie? Sau nu voesci tu să arđi, căci îți închipuesci că vatra ta e prăbușită, iar cuptorul ei e strîmt și afumat? Sau nu scii că ești binefacere și viață pentru acei carí mai vîrtos au lipsă de o schinteie caldă?

Păzesce-ți lumina, ca nu cum-va tu însuți să rămâi în întunec. Iar dacă ai izbutit să fii în vremuri grele făclie mântuitóre, turnul neclintit luminător, atunci se cuvine să cadí în genunchi și să mulțămesci lui Dumneđeú, care te-a chie-mat la acéstă mărire.

Nici-odată mintea ta nu va fi luminată de o gândire bună, fără ca acéstă cugetare să nu respân-

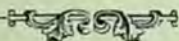
dăscă, fără vrerea și scirea ta, raze de lumină, a căror putere nu o poți cunoaște. Și iarăși gândul cel rău de asemenea are puterea, de a se răspândi ca o lumină rătăcitore, care duce pe mulți la pierdere. Nicăi razele cugetului păcătos nu le poți măsura; dar iute vine timpul, în care vei afla cu grăză, cât de departe ele au străbătut și pe câți ele au zdrobit!

Dar cum se poate păzi flacăra sfântă a sufletului împotriva vijeliilor, a potopului de ploă și a nopților gerose ale vieții? Una e numai flacăra care arde nesfârșit și acesta e: *iubirea*. Iubirea! Nu o isgoni de pe vatra inimii tale. Nu lăsa, ca ea să se stingă vre-odată. Păzesc-o, ca pe bunul cel mai mare al tău, căci ea e mai puternică decât vijelia și decât gerul, mai puternică decât amăgirea ucigătoare, mai puternică decât potopul nemulțămirei și al amărăciunii.

Iubirea e flacăra cea vecinică, care încălzește și luminează toate. Iubirea către Cel Prea-Înalt, iubirea către chemarea noastră și iubirea de oameni. Nicăi-odată nu suntem în stare să iubim în deajuns. Să nu aștepti, omule, că iubirea trebuie să ți se întorcă! Se întorce ore raza înapoi la soroare, de la care e pornită? Nu! căci ea e un dar dumnezeesc. Nu, căci soroare poartă vecinic raze nouă în flacăra sîmului său. Răspăndesc iubirea cu prisosință, tu odrasla lui Dumnezeu, pentru că porți în sîmul tău sămînța flăcării duhului celui dumnezeesc, care din ea însăși se hrănesc, din ea însăși se întăresc și luminează, și a cărei putere strălucitoare vecinică este. Lasă făclia ta să lumineze și lepădă-te de ori-ce frică. Va veni timpul, și acela să fie tot-deuna aproape de noi, în care făclia ta te va călăuzi pe tine

însuți și-ți va lumina în nóptea morței, ca să umbli sigur pe calea ce duce la strălucirea cea vecinică, de unde ea a purces.

Dómnne! încinge-ne Tu însuți mijlócele și ne gătesce pentru calea, pe care ne-ai arătat-o! În-vrednicesce-ne să ne deschidem urechile, ca să auzim glasul chiemărei Tale! Aprinde în noi făclia, care să ne lumineze și să ne încăldescă pe noi și tot ce este în jurul nostru! Hrănesce Tu însuți, cu suflarea dătătoare de viață a Duhului tău, flacăra iubirei, pentru ca nimic să nu o póte stinge, pentru ca vijelia să-ı dea putere, pentru ca în-tristarea să o hrănescă lin și pentru ca îndoiala să nu o nimicescă! Fă, Dómnne, să nu desnădej-duim și să nu ne îndoim de chiemarea noastră! Re-varșă voința ta în inimile noastre, întăresce mădu-larele noastre și ne deschide ochii spre a vedea lu-mina de departe. Pune pe fruntea noastră pece-tea acelor ce-ți slujesc ție fără prihană și în ve-cii vecilor! Amin!

III.

DESPRE CUVÎNTUL LUI CHRISTOS:

„EŪ AM BIRUIT LUMEA“.

Cuvintele pentru rugăciunea de astăzi le aflăm la Sfântul Evangelist Ioan, cap. 16, vers 33 :

„Acestea am graiit voue, ca întru mine pace să aveți. În lume necaz veți avea, dar îndrazniți. Eū am biruit lumea“.

Ceasul despărțirii se apropie, și Christos scie că el pășese înainte spre mărta cea mai gróznică. El lasă singur și fără sprijin în ispita vieții pe învățaceii sei, și voesce să le mai grăiască vorbe, ce dau putere și îmbărbătează în ceasurile de îngrijire, în góna ce-i așteptă, în ura ce-i încunjoră, în îndoelile ce-i împresoră.

Inima lui Christos sângeră ca inima unei mume, care e nevoită să-și părăsescă copiii. Sufărințele lui sunt covârșite de durerea pentru ucenicii sei, cari au cređut într'însul cu credința copiilor celor nevinovați, cari au mers după dînsul când i-a chemat și cari acum așteptă strălucirea și mărirea lui. Rămânea-vor ei ore statornici, vedên-

du-l sfirșind în nenorocire? Nu se vor clătina ei în credința lor? Fi-vor ei credincioși cuvîntului lui și atunci, când învățătura lui va fi batjocorită? Se cerea mult de la această cătă mică de ómeni fără viclesug și fără învățatură. Ei trebuiau să respândescă în lume o lege nouă. Prigonirea, ura și batjocurile era să le fie sórta. Gróză și chinuri îi aștepta pretutindenî. Ceas de pace și de repaos n'aveau să întâlnească în calea vieții lor. Nu vor despera ei óre, perđlënd încrederea în ei însiși și în lucrarea pentru care erau trimiși? Nu vor slăbi ei óre în credința în Invěțătorul lor?

El trebuia să-i înalțe la ceriú cu a-tot-puternicele lui cuvinte mângăietóre. ea lumea această să pótă avea vre-o putere asupra lor. El trebuia să rostescă cuvinte cari vor rămânea vecinic și atunci când el nu va mai fi față; cuvinte cari să-i întărescă și să-i împuternicescă până în ceasul morței.

Și cuvintele au curs de pe buzele lui ca un isvor nesecat al păcei, ca un isvor ce va curge din neam în neam și din véc în véc.

Cât de strălucită a fost puterea duhului seú! După o scurtă petrecere pe pămînt, el s'a întors în ceriuri, lăsându-ne darul seú pentru vecinicie. Cât de strălucită e legea lui! Aceasta e legea să-racilor și a nenorociților; ea e legea celor uitați de lume, legea celor prigoniți, această lege a lui e legea *iubirei*!

Dinaintea feței lui, păcatul era suferința cea mai mare, iar păcătosul mai vrednic de mângăiere decât ori-care altul.

Noi ne mândrim cu blândeța noastră, și uităm cine ne-a învățat să fim milostivi. Noi ne lăudăm pentru răbdarea noastră, și nu scim cine ne-a arătat cum și cât să răbdăm. Noi suntem cuprinși de

trufie pentru bărbăția noastră, și uităm tăria cu care au suferit cei dintâi creștini toate chinurile cele mai grele.

Invățătorul însă nu s'a îndoit, vedând pe vestitorii legii sale, cărora nu le era dat să scie cât de departe vor străbate învățăturile lui, și de aceea le-a dat cuvântul său de mângăiere și de întărire.

Și noi stăm nesciutori la începutul drumului vieții noastre. Nu ne e de dat să vedem nici calea cea mai apropiată de noi, și am dori, ca și ucenicii lui Christos, ca lumină să se facă împrejurul nostru! Dar mai bine e să nu cunoștem întunecul, prin care avem să trecem; mai bine să nu vedem adâncurile, preste cari trebuie să pășim; mai bine să nu zărim potopul, care voescă să ne înghiță. Tragem cu urechile noastre în noi cuvintele ceresci, ce s'au trimis de mii și de mii de ori sufletelor tinere, ca să le întovărășescă în calea vieții, și nu înțelegem pentru ce aceste cuvinte iarăși și iarăși ni se recomandă, ca niște comori neprețuite!

O! Nu va trece mult timp și vom fi împresurați de lupte și de primejdii, de desamăgiri și de gróză. Nu va trece mult timp și vom umbla oboșiți, ca și când sórele nu ne-ar fi zimbit nici-odată, pentru că ce am așteptat nu s'a îndeplinit, pentru că se grămădesce asupra noastră ceea-ce n'am cunoscut. Asemenea ucenicilor stăm și noi nesciutori și neputincioși în fața lumii celei mari și întinse, în fața cărții celei cu șapte peceti. Vai nouă, dacă rupem pecetea! Vai nouă, când vom ajunge a cunoșce! Gróza ne e partea; grija ne e pânea noastră de toate zilele.

Fie-care om e trimis că să-și împlinescă chie-marea sa cea înaltă.

Cum să împlinim noi această chemare?

Cei mai mulți dintre noi viețuim numai pentru că trebuie să viețuim, pentru că nu cunoștem mâna care ne-a dat ființa, pentru că credem că acesta e sorta noastră. Care se gândesce, că el însuși este chemat a porni și a mâna carul vieții sale? El lasă să fie strivit și apoi vorbește despre sorta cea nemilostivă, pe care nu i-a fost cu putință să o încunjure; ne vorbește despre nenorocirea ce numai pe dînsul îl apasă și-l dobără.

Christos însă a trimis pe învățăceii săi, ca să fie dătători de viață, ca, lepădându-se de sine, să zidescă la clădirea acestei lumi. El a trimis pe însuși ucenicii săi, cari au gustat fericirea de a ceti învățătura lui cea dumnezească pe înseși buzele lui.

O! cât de necredincioși și îngroziți suntem noi, cărorora ni s'a dăruit o moștenire atât de mare. Noi ne îngrozim în fața luptei, ne înspăimântăm în fața ceasurilor celor grele. Noi nu voim să fim răstigniți, ci umblăm după plăcerea vieții, o gustăm ca pe o dulcătă amestecată. Noi ne oprim plini de mirare, neputincioși, lipsiți de ajutor, în fața durerilor vieții. Dar cum să nu ne îngrozim, când ne bucurăm de viață cum se bucură unii dintre ucenici, așteptând împărăția lumescă a lui Christos? Și nu sunt și astăzi oameni, cari o așteaptă? Nu vrem să înțelegem încă, că împărăția lui Christos nu e din lumea aceasta. Noi nu vrem încă să înțelegem, că împărăția lui e împărăția suferinței, că cununa lui e o cunună împletită din spinii, că scaunul mării lui a fost crucea! Pentru ce cerem o mărime mai mare, decât cea a Învățătorului nostru? Prin ce ne-am învrednicit noi de ea? Prin care faptă l'am întrecut pe El sau durerile lui?

Da! Gróza e moștenirea din păcatul strămoșesc

al némului omenesc! Gróza vom lása-o moștenire din neam în neam.

Noi nu suntem în stare să gătim nici celui mai drag copil al nostru o sórtă dulce, întocmai precum nu suntem în stare să-i dăm o viață fără sminteli. Nimic, chiar nimic alta nu-î putem lása ca moștenire, decât dorul fierbinte al îmbunătățirei de sineși și al păcei. Căci ceea ce numim noi fericire, dumnezeescul Invětător a numit aceea pace. Ajunge neputinței nóstre, dacă am cuprins cu mintea ideia de a ne îmbunătăți; căci acéstă cunoscință nu s'ar fi așezat în inimile nóstre, dacă n'am putea ajunge la îmbunătățirea nóstră desăvîrșită.

Să dăm mărire lui Dumneđeū, care ne-a pus o țintă atât de măreță, lui Dumneđeū, care nu ne-a osândit a ne chinui vecinic în întunec. În mijlocul durerilor nóstre auzim glasul: „Mângăiați-vě! Eū am biruit lumea!“ Acesta e glasul cereșc, care anunță isbândă în ceasul morței! Acesta e făclia, care ne luminează mai presus de tóte în încurcăturile vieței. Iar o biruință mai mică decât a lui putem dobândi și noi, când dăm fără tânguire sângele nostru, când buzele nóstre nu rostesc un cuvînt de ură și de amărăciune, când am trăit ast-fel ca prin pilda ce dăm în traiul nostru. să înălțăm pe toți cei ce se apropie de noi.

Și pentru acésta n'avem trebuință de mărire, n'avem trebuință de iscusință, n'avem trebuință de sciință de carte, n'avem trebuință de bogății, n'avem trebuință de putere.

Ucenicii lui Christos au fost lemnari și pescari săraci, dar ei aveau nevinovăția sufletescă. Ei nu erau cărturari și totuși au aprins în lume flacăra legei lui Christos, prin tăria credinței lor, prin pu-

terea covârșitoare și evanghelică a iubirei lor, prin viața și mórtea lor, gata tot-deuna la jertfe.

În curând ei au învățat unde se află biruința asupra lumii, și biruitorii au rămas.

Noi n'avem puterea de a îndrepta lumea, de a aduce ușurință vieții și de a face pe oameni fericiți. Avem însă puterea de a ajuta și de a mângăia în totă vremea și în tot ceasul. Avem puterea de a pune pază patimilor noastre și a ne stăpâni viața.

Când viața nu te iubesc, nu te îndulcesc, nu-ți dă nici un dar din câte aștepți, atunci fii tu însuți acela care-ți porți viața și te silești să faci porunca lui Dumnezeu! Când viața pare că nu te mai vrea, poartă-ți sarcina cu umilință mare în credința către Dumnezeu, în tăcerea fără mândrie, fără amărălă! Atunci viața cea plină de deșertăciuni lumesci va sta și se va mira și va dice: ce om este acesta care mă poartă cu atâta răbdare? nu-l las, am și eu de acum să-l port pre el! Dar tu, fiule, nu-î fă după plăcere, fii tare și plin de voință; căci de nu te vei ține bine, vei pica cu resunet, împins cu risetele și cu hohotele acelor cari nici odată nu se pot hotări în partea bine-lui! Iar cine poticnesce de a doua oră, aceluia i se sdrobesc ósele, și rar e vitezul care se rădică întreg și reînnoit din a doua cadere. Luptă dar cu viața și poartă-o, întăresce-ți mâinile tale, până ce vine ceasul, în care ți se va striga intrând în portul cel sigur: Ai ajuns în sfârșit la liman!

Părinte! Ne apropiem de Tine cu inimă smerită și cu pași tremurători! Pipăim prin întunec și umblăm în prējma prăpăstiilor. Iartă-ne, dacă adesea ne îndoim. Să nu ne părăsescă ajutorul Tău! Vom purta crucea, pe care Tu ai pus-o pe

umerii noștri, căci prin lume Tu ne dai semne de îmbărbătare și Tu ne aduci aminte de minunatele Tale făgăduințe! Tu nu vrei ca noi să cădem în desnădăjduire! Voința Ta e să biruim, precum Christos a biruit. Iartă-ne, dacă trupul nostru tremură în fața durerilor! Varsă în noi tăria Ta, ca să putem bea paharul, pe care ni-l întinde viața! Mângăie-ne cu odihna Ta, cu biruința la sfârșitul vieții noastre. Mângăie-ne cu mărirea cerescă! Amin.

IV.

DESPRE ÎNSERATUL VIETEÎ.

Cuvintele pentru rugăciunea de astăzi sunt scrise în Sfânta Evangelie a lui Luca, cap. 24, vers 29:

„Rămâi cu noi, căci către seară este și s'a plecat ziua“.

Aceste cuvinte le-au dis Învățătorului lor învățații orfani, mergând spre Emaus. Christos îi însoțea în calea lor, însă ei nu l-au cunoscut. Christos i-a îmbărbătat, aducându-le mângâiere și dovedindu-le, că Christos a trebuit să pătimască toate câte le-a pățit, pentru ca învățăturile sale, pecetluite cu sfânt sîngele său, să primască puterea dumnezească cea covârșitoare. Inima lor a tresărit, căci streinul îi adăpase din izvorul bogat al mângâierii, și le arătase că greșesc crezând că o viață întregă și patimile suferite au rămas neroditoare și s'au perdut iarăși în întunec.

Și când El voia să-și urmeze calea, atunci învățații se îndreptăză spre El cu rugăciunea lor, asemenea ca niște copii, și-i dic: „Rămâi cu noi, căci către seară este“! Cât adese am rostit și noi

acéstă rugăciune, când nóptea se pogórá în inimile nóstre cele obosite, fără a ne aduce și somnul cel dulce. Nóptea întunecósă e lungă ; ea e întovărășită de fiorí, de spaimă, de gróză, cari crese în mészura în care repausul întunerecului crese în afară.

Cât de adesea ni se par tóte sdrobite și nimicite împrejurul nostru, tóte surpate din câte am clădit cu atâta speranță ! Viața ne pare fără pret, suferințele fără folos, lucrarea neroditoare ! Într'un ceas de spaimă tóte se rěstórnă preste noi și întunerecul ne acopere. În zadar am adus cu veselie cele mai grele jertfe. În zadar am muncit până ne-au sângerat mânilé ! Tóte sunt zadarnice ! Ceriul se acopere încet cu încetul, albăstriul lui ne mai trimite o privire, apoi se face întunerec. Dar după ce a înnoptat, încă nimic nu s'a sfîrșit. Vieța tot merge înainte și se desfășură atunci nemilósă ca și cum nimic nu s'ar fi prăbusit. Valurile se înaltă și se cobóră ; ele sfărâmă coela și dincolo cele din urmă grindí ale corăbiei vieței nóstre, ca și cum aceea corabie ar fi o jucărie fărămată, iar țermul spre care năzuim pentru a ne mântui e o insulă, un pămînt pustiú, încunjurat cu apă, fără arbori, lipsit de apă, în mijlocul mării nemărginite a vieței.

Cine să nu-și pèrdă aci speranța ? Omul, odrasla dumnezeescă de pe pămînt, e sdrobit. Rêvărșatul zorilor nu-l mai deșteptă. Credința în sine, în ómení, în Dumneșeú nu mai e. Tóte s'au sfîrșit ! e într'însul nópte.

Dar pași ușori și taínici trec pe lângă noi, și ochii noștri, încă páinginiți, nu cunosc pe călător. El ne șoptesce cu glasul blândeței, că nu tóte au fost zadarnice, că nici o vitejie, nici

o mărturie plătită cu sângele nostru nu e zadarnică. Vederea noastră e prea slabă și nu vedem sté-ua ce luminează nopțile cele mai întunecate, am căzut prea adânc în desnădejduire, pentru a crede că după nopțe va mai răsări o zi, și nu numai o zi, ci încă mai multe zile. Da! Noi putem, noi trebuie, noi suntem datori a trăi ca să desăvârșim ce am început. Glasul șoptesc în inima noastră, el ne pare cunoscut. E glasul în care am rostit pentru întâiași dată rugăciunea în frageda noastră copilărie, când mama ne punea mâinile una lângă alta. E glasul clopotului îndepărtat, pe care-l auzim adeseori și care tot-deuna ne cuprindea de evlavie. Sălbatica desnădejduire se stinge în durere! Rămâi! o! rămâi, ne rugăm cu în-duioșare, căci ne temem că ziua iarăși spre scără se plecă, îndată ce glasul ar înceta. A șoptit dulce la ureche un isvor, precum eram și noi odinioară, înainte de a fi plecat pe marea cea furtunosă și de a ne fi rătăcit în noianul ei.

Dar iată-l! El se apropie de noi, frânge pânea, bine-cuvinteză și noi cădem la piciorle lui. Iarăși El ridică mâna, ne arată în depărtare corabia mântuitoare ce se apropie și apoi se face nevădit.

Crezi tu ore că ție nu ți-a sunat încă nici-o dată acel glas? Dar ce te-a mântuit din suferințele tale? Cine te-a învățat iarăși să viețuiești, când viața era pentru tine fără preț? Cine ți-a frânt pânea? Căci iată că încă n'ai flămânzit. Însă tu, în necredința ta, nu l'ai cunoscut, tu n'ai crezut că El va veni iarăși, că va veni la tine și numai la tine, ca să te mângăie pe tine singur. El nu vine încunjurat de mărire, pentru că nu vrea să fie cunoscut! Pune-ți credința în El, îm-

brățișează-l cu iubire, rîgă-te, precum se rîgă un copil, și el va zăbovi la tine.

Nu simțesci tu ore, că puterile îți scad? Se apropie ore însēratul vieții tale, fără bucurie, trist, singuratic și tăcut? Încep ochii tăi a se întuneca și mîna ta a tremura? Ai așezat în grîpă tot ce ar fi putut să-ți închidă ochiul cu duioșie? Iată El se apropie și acum de tine, șoptind vorbe de mîngăiere pentru inima ta cea obosită. El îți dice : Acum poți să mori în pace, căci ți-ai săvîrșit lucrarea. Nici atunci tu nu ești părăsit, căci El e cu tine! El aude glasul rugăciunii tale când ții : „Rămăi cu mine, căci s'a plecat ziua spre sēră!“ El intră la tine. Iar când ochii tăi se vor lumina și-l vei cunoște, atunci va fi ceasul cel din urmă, atunci treci spre vecinicie, atunci ești suflarea în suflarea de viață a lumii, dela care ai pornit și la care te întorci.

Nu! Inseratul vieții tale nu va fi nemîngăiat, căci prietenul tîu te întovărășește; El îți lămurește viața întregă și-ți arată ținta ființei tale! Nu crede că tîute au fost zadarnice! Tu ești prea slab la vedere și nu poți pătrunde întunerecul, tu ești prea neputincios și mic pentru a pricepe mersul uriaș al lumii, din care tu însuți nu ești decît o pîrticică. Tu ai acolo locul tîu, pe care trebuie să-l cuprinzi și să-l umpli, ori de-ți place, ori de suferi, ori de plîngi, când rîzi, când ești mulțămitor, ca și când ești îndușmănit.

Dorul nostru după fericire e atît de nemărginit, încât nu voim să înțelegem că trebuie să suferim. Pășim nemăngăiați pe calea cea colțurosă. Ne gâlcevim și ne tînguim, căci n'am fost zidiți desăvîrșiți și nu ni s'a împărțit de o potrivă bunurile. Ne nevoim să îndurăm neputința, și nu voim

să auzim glasul lui care ne dice: „Liniștiți-vă! Eu sînt cu voi!“ N'ați văduț ore mărirea unei biruinți asupra neajunsurilor vieței, asupra trupului mălhnit, asupra ticăloșiei vieței? Nu vedeți voi că aveți să luptați, că nu puteți trăi fără sbuciumări, că hrana vóstră e ostenéla? Iar când cădeți ca frunza de pe pom, învéliti rădăcina lui, aducéndu-vé aminte că ați făcut loc vlăstarelor tinere, cari se vor întinde cu mult mai departe de voi!

Lăsați să vie séra în lăuntru vostru și nu vé tânguiți! Căci de odată cu séra va intra și El și-și va ridica povara de pe inimile vóstre, și va șterge lacrimile din ochii vóstri, și va aduce voué pacea lui ceréscă!

Stăpâne! Poposesce la noi, căci însereză și ne îngrozim de nóptea cea lungă și întunecósă! Nu trece pe dinaintea porței nóstre! Te dorim! Fá să nădējduim, că lucrarea nóstră n'a rēmas neroditóre! Noi trecem pe cărarea vieței și suntem nepricepuți, întrebăm și ne încunjurăm cu sfiálă. Deschide-ne Tu calea și luminéză ochii nóstri, pentru ca să putem vedea limpede! Arată-ne Tu strălucirea luminei, care să ne mântuiască de tótă spaíma! Fá ca să rēsară altă đí în locul celei care s'a plecat spre sérá! Întăresce-ne și ne oțelesce cu puteri nouă, saú, dupre voia ta, cu cea din urmă putere! Te așteptăm cu dor ca niște copii! Te dorim fierbinte, precum te doreaú ucenicii tēi! Fránge-ne Tu pânea, ca iarăși să învėțăm a te lăuda, ca iarăși să prindem credință, ca iarăși să mărim scump numele Tėu! Amin.

V.

DESPRE LUPTA DUPRE LEGE.

Cuvintele pentru rugăciunea noastră de astăzi sunt scose din cartea a doua a Sfintului Apostol Pavel către Timoteiu, cap. 2, vers 5.

„Și se va lupta cine-va, nu se încununază, de nu se va lupta după lege“.

Luptă e viața noastră pămîntescă. Ne luptăm pentru a dobândi lumina zilei, ne luptăm pentru pâinea de toate zilele, ne luptăm unul cu altul pentru slujbe și câștiguri, ne luptăm chiar noi cu noi înșine pentru a înfrâna mulțimea greșelilor noastre, ne luptăm cu bóle și cu neajunsuri, cu grijă și cu păcate, cu slăbiciunile și cu nebuțiile noastre, până când în sfîrșit părăsim viața iarăși în luptă grea cu mórtea. Și cu toate aceste noi credem neconținut, că am putea scăpa de aceste lupte, de cari este pârtașă natura intrégă, și pe cari le împărțim cu miliónele de ființe vędute și nevędute ce ne încungiură. Unii cêrcă să-și închidă inimile, alții casele lor. Unii trăiesc o viață ticnită și nu voesc să scie de soția lor, de copiii lor, pentru ca să scape de grijă. Alții aruncă la o parte tot ce li se pune în cale, și

cred că cu puterea vor dobândi pacea, pe care toți o poftim. În zadar, căci în curând sosese viața plină de griji: ea bate la porța noastră și strigă cu glas răsunător: Afară! În lumea lui Dumnezeu nimic nu e iertat să zacă în odihnă și în lenevire. Pe pământ neîncetat unii se înalță și alții cad, unii sufer și alții lucrează, unii luptă și alții ajută, unii jertfesc și alții îndrăznesc. Nime nu poate să se furișeze în afară de luptă, căci de glonțul trimis pe sēma lui tot nu scapă.

Sunt între noi mulți, cari mai bucurosi ar lăsa ca alții să lupte în locul lor, iar ei să privească numai din depărtare. Ei voesc însă să se împărtășească de câștig, și să guste dintr'însul. Ei iubesc pe oameni, pe cât timp oamenii le slujesc lor și le aduc folose, pe cât timp oamenii îi pot înălța pe umerii lor și-i pot îmbogăți din slujbele lor. Iar a se lupta cu propriile sale greșeli, acesta li se pare o trudă prea mare.

„Așa sunt eu, așa e firea mea“—și trebuie să vă împăcați cu mine „așa cum sunt“!—ne spun ei. Ei nu vreau să știe, că dacă fie-care ar ține și ar face ast-fel, împreună viațuirea oamenilor nu ar mai fi cu putință. Noi nu cerem de la aproapele nostru alta decât să nu ne fure, să nu răpescă bunul nostru, să nu ne omore pe noi. Oare n'ar trebui să cerem, ca să nu ne păgubescă nici suflul? Oare vorba otrăvitoare nu este ea mai rea decât furtul? Și ispitirea altuia nu e mai rea decât uciderea? Și dacă turburi cui-va pacea sufletului, nu i-ai răpit ore tot ce el are mai scump? Nu știți voi ore că totă greșala voastră se va întorce împotriva voastră, nimicindu-vă cu chinuri ascunse?

Tot omul suferă pentru păcatul său propriu. Toți trebuie să suferim urmările faptelor noastre.

Și nu numai urmările faptelor ce am săvârșit, ci și urmările faptelor ce n'am făcut, și chiar și urmările gândurilor noastre. Nu numai în pruncie îndurăm pedepse, pedepsiți suntem în totă viața. Dar noi nu voim să scim de pedepsele noastre, și când vedem pedepsa, dicem : A fost prea aspră ! Greșala noastră e tot-deuna mică. Durerea însă ce din ea răsare, ni se pare mare și nesuferită. Fie-care om, de-î păcătui, ne pedepsește fără scirea și fără vrerea lui, numai dacă se ferește de smințelele noastre ; iar tu mâni pe aprópele tãu, cãci nu înțelegi, ca singur să porți vina ta în singurătatea inimii tale. Nu e nimic în lume, nu e bucurie, nu e câștig, nu e noroc, ca să nu-l cumpărăm și să nu-l plătim ; dar iarăși nu e în lume greșelă mică sau păcat mare, pe care să nu-l ispășim. Nimic nu ni se iartă. Și totuși noi suntem îndreptățiți să cerem unii de la alții iertare, ca dela o adunare cerescă, în care se ajutoréză, se sprijinesc unii pe alții și se întovărășesc pe calea suferințelor vieții.

Și iarăși unii cred, că ei s'au luptat întru sine, și nu știu, că prin căința și prin sdrobirea lor, prin căsnirea lor proprie și prin lupta lor conștiințioasă, ei se fac nesuferiți înaintea semenilor lor. Ei alérgă după faptele cele nefăcute, și nu ved câte uită a face din cele ce trebuie din nou săvârșite. Părerea de rău trebuie să fie asemenea cu o tăietură repede, adâncă și pătrundătoare, care stărpescé bóla din rădăcină ; dar omul trebuie apoi să se facă sănătos, să fie senin și să nu muncescă pe alții, spunând fără încetare, că el e unul care mult a păcătuit.

Alții spun că ei se luptă, că sunt aprópe de biruință, dar aprópele lor e nemilostiv și fără iubire

către dînșii, și lumea nu-î înțelege. Dacă lumea nu te pricepe, în tine nu e lumină. Dar atunci de ce aștepți ca alții să te înțeleagă? Pricepe tu pe alții! Căci nu-ți sunt de folos, orî câtă voință ai avea, orî câtă luptă, orî câtă cunoștință de lume, dacă toate acestea nu-ți luminează ochii ca să vezi suferințele, lipsele, dorințele și neodihna altora. Până când ești încredințat că nu te înțelege lumea, până atunci nu te cunoști pe tine însuți și încă n'ai câștigat nici o biruință. A birui înseamnă a fi liber. Și a fi liber înseamnă a se mântui mai întâiu și mai înainte de toate de sine însuși, apoi de alții, și a dobândi astfel puțința de a da, de a suferi, de a ajuta de a sprijini.

Și iarăși alții cred că ei luptă, deși nu fac alta decât sprijinesc păcatul lor, de care s'au îndrăgit. Iarăși și iarăși fac necontentit aceea de ce ar trebui să se rușineze în adîncul inimii lor. Ei se mîngăie cu nădejdea că va veni o zi, când greșela se va ispăși și se va șterge dela sine. Dar cine-ți spune ție, că vei dobândi vre-odată puterea, pe care din zi în zi o perzi, pentru că te folosești de ea? Și totuși în noi toți e sădit un dor adînc și fierbinte de a ne îmbunătăți, acel dor care ne aduce aminte că nu suntem ai lumii acesteia, că aci avem să murim.

Sunt apoi între oameni unii cari cred că au întreaga biruință câștigată. Aceștia se lăgănesc pe undele lingușitoare ale indestulării de sine, până când dau fără veste de o prăpastie primejdiosă, în care erau să se prăbușească spre peirea lor. Să nu crezi că îmbătrânind și ostenit fiind, lupta pentru tine s'a sfîrșit. Slăbiciunile ne însoțesc în totă viața. Noi nu ne putem da seama câtă răbdare au avut alții cu noi!

Până când trăim nu e iertat să fim obosiți, căci pentru cei osteniți e gătită odihna de veci, și singur Dumnezeu știe cine are nevoie de repaos și cine trebuie să mai ostenească.

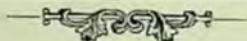
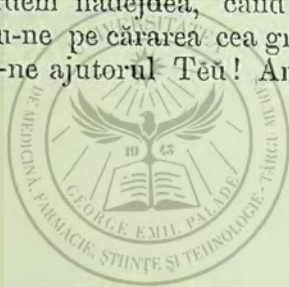
Viețuiești așa, ca fie-care ți să fie pentru voi o biruință. Fie-care ți să fie o treptă pe care voi ați tăiat-o în stâncă cea înaltă, pe care veți urcați. Pe fie-care treptă ce faceți, puneți piciorul, până ce altă treptă e din nou tăiată, pe care veți putea urca. Năzuința noastră e de a ne înălța tot mai sus. Urcăm vîrfurile cele mai înalte ale munților, adesea cu primejdia vieții. Ne suim în văzduhul cel înalt pe corăbiile de aer, cu toate că într-o clipă ele ne pot aduce mărtaza cea mai pripită. Năzuința de a ne înălța se dovedește, când ne silim din toate puterile să ajungem la o treptă mai înaltă în societatea omenescă. Năzuința de a ne înălța o dovedim și atunci când ne chinuim să facem și să descoperim aceea ce alții n'au făcut și n'au descoperit.

Pentru ce ore n'am dovedi această râvnă, îmbunătățindu-ne pe noi înșine acolo unde ne-a așezat Dumnezeu? Se poate ca cel mai smerit să dobîndescă deodată cununa cea mai frumoasă, căci Dumnezeu nu caută că am întrecut pe alți oameni, ci caută la izbândile desăvîrșite asupra noastră și între noi.

Înălță-te dar, omule, către asemănarea lui Dumnezeu, către curățenia inimii, către lepădarea de sine, către iubire. Pentru acesta nu se cere viața ca preț! Pentru acesta se cere numai voință tare, putere sfântă, răbdare nemărginită. Lepădă-te întru tine de toate deșertăciunile, căci îți va răsplăti Domnul în ziua judecății. Amin!

Stăpâne! Nu vom fugi de lupta pe care Tu ne-ai

dat-o, ca să ajungem la îmbunătățirea pentru care ne-ai zidit! Fă ca lupta să nu întrecă măsura puterilor noastre! Imblânțește vântul, când orcanul sdruncină rădăcinile noastre și le slăbește! Depărtează tunetele și fulgerele și ne arată iarăși sórele, pentru ca să ne desfătăm, să înflorim și să rodim spre mărirea Ta! Ne plecăm cu veselie sub pedépsa mânilor Tale, pentru că mâna Ta ne ocrotesc și ne întăresc. Să ai încă cu noi puțină îndurare, până ce vom fi biruit în luptă, până ce ne vom învrednici de a purta cununa dreptilor! Învață-ne să avem răbdare, pentru ca să nu ne perdem nădejdea, când vom umbla în lume, urcându-ne pe cărarea cea grea a vieții. Părinte! întinde-ne ajutorul Tău! Amin.

VI.

DESPRE GRAIUL INIMEI.

Cuvintele pentru rugăciunea de astăzi sunt luate din psalmul 4, vers 5 :

*„Diceți întru inimile vóstre pe așternaturile vóstre
vê umiliți“.*

Ce să dicem noi? Și cum să ne umilim? Precum e starea noastră sufletescă, și nóptea e pentru noi prieten ori dușman. Ea ne aduce pacea din lăuntru, ea ne face să uităm necazurile și durerile, ori ne muncesce conștiința și ne chinuesce gândirea. Tot omul are însă o clipelă, în care viața se opresce și așteptă până ce el și-a strâns din nou puterile, pentru ca să o pórte iarăși pe umerii săi. Cum întrebuițăm însă noi această clipelă? Ne culcăm și ne sculăm fără de grijă, numai pentru că amurgesce spre séră și se luminéză de și spre diminéță. Părăsim munca zilei, precum o reîncepem din nou, fără tragere de inimă, fără bucurie, fără de o voiință seriósă, numai și numai pentru că trăim și pentru că trebuie să viețuim. Nenorociții de noi! nu înțelegem cât de mult, cât de nemésurat de mult lăsăm în lume neîmplinit. Nimic nu e în lume, ce n'am putea îmbunătăți și înfrumuseța. Nu e om căruia nu i-am putea ajuta întru ceva. Însă noi pășim înainte fără grijă, cum pășesce animalul, când întórce róta unei mori.

Când tu nu-ți împlinesti cum se cuvine datoria, atunci întréga casă, întréga familia ta simte neajunsul, căci e una din puteri care lipsesce ca legătura să fie deplină.

Unii merg de se culcă plini de ură și de neîndestulare. Nici de una, nici de alta nu se pot lepăda. Și dacă i-a ajuns séra, fără a fi biruit, ei pornesc góna din nou dimineța următoare, căci noptea nu le-a adus în inima lor pacea, și nemulțămirea le-a crescut. Alții se chinuesc în pat cu grijile lor. Ei se întorc în patul lor neodihniți în toate părțile, grijile lor cresc mereu și-i apasă nemăsurat, în cât cred că nu le mai pot purta. Dar dimineța vine și le dovedesce, că tot pot trăi și tot pot munci.

Adese ascundă planuri mari și întinse, mândria îți fură somnul, care trebuie să te întărească, pentru a-ți da puteri și pentru a ajunge scopul vieții tale. Adese slăbesci muncindu-te fără de folos cu gânduri zadarnice. și nu vezi că numai ce e aproape de tine te poate duce spre țelurile mai depărtate.

Ca nicipul mării e mulțimea pricinelor, pentru cari nu aflăm pace nici în mijlocul nopții celei mai liniștite, pizmuind pe copilul care dorme adânc chiar în mijlocul vijeliei celei mai crunte bătalii.

Dar pentru ce țice psalmistul : „Vorbiți întru inimile vóstre pe așternutul vostru?”

Noi grăim; grăim preste măsură adeseori. Graiul nostru e însă neroditor, gândirea n stră n'are greutate, iar dorințele noastre sunt fără sfirșit și se împrăstie cum dispare cea dimineții dinaintea celei dintâiu raze a sórelui. Căci noi grăim numai întru gândirea noastră cea nebună, care se învîrtesce într'un cerc fără sfirșit, și nu grăim cu inimele noastre întru cari locuesce Dumneđu. Gân-

durile noastre nu ne vor aduce aminte nici-odată de datorie neîmplinită, numai inimile noastre ne certy neîncetat pentru ceea ce n'am făcut. Inima noastră vede când greşesce, ea vede unde ar fi trebuit să întindem ajutor pentru a aduce uşurare. Dar vin gândurile nebune şi ne dic: Încetază! pentru ce te ostenesci, căci totuşi nu ți se va da mulţămita! Inima nu aşteptă mulţămită; inima fuge de mulţămită. Inima de mult ar fi ertat, căci ea scie că acela care a supărat-o n'a fost sănătos, că a fost întristat ori neliniştit; scie că cel ce ne-a înfruntat de mult se călesce pentru cuvintele sale nesocotite. Dar şi aci vine gândirea neîmpăcată şi dice: Nu te umili! Fii mândru! Arată cât ești de neîndreptătit, pentru ca aproapele tău să simtă cu tot dinadinsul vătămarea ce ți-a pricinuit.

Inima ar purta cu răbdare şi grijile pe cari le avem de la Dumnezeu. Dar se pornesc şi se aţită gândurile cele nebune şi îndemnă la rescólă împotriva voinţei a-tot-puternice a lui Dumnezeu. Se chinuesc acele gânduri şi se isbesc în toate părţile, pentru ca să afle ele înşile scăparea, şi n'aşteptă cu răbdare mântuirea trimisă de la Dumnezeu.

Iar tu, care în mândria ta te-ai resculat şi nu vrei să scii de împrejurările, pe cari nu le poți nici birui, nici înlătura,—dacă ai fi lăsat să vorbescă inima ta, ai fi înţeles, că tu ai putea fi mare în lumea cea mică de care ești încunjurat, că ai putea fi un stîlp pe care să se razime clădirea cea mare.

Dar nu e de ajuns ca să grăim întru inimile noastre, ci mai trebuie să şi fim îngăduitori.

Inima ne pte răspunde vre-odată? N'am aştep-

tat ore de sute de ori în zadar? Avut-a Dumnezeu îndurare cu noi? Ori luat-a el crucea de pe umerii noștri? Și când a auzit el vre-odată rugăciunea noastră?

O voi necredincioșilor! Dar de câte ori s'a întins preste voi acoperemîntul mântuirii! Câte bucăți de pâine ați mâncat, de cari nu erați vrednici! De câte ori v'a sosit ajutor neașteptat, când era să vă înnecați!

Dacă ne-am aduce aminte de darurile primite, dacă ne-am aduce aminte de câte ori stă în pragul ușei noastre aceea ce noi credem că e cu neputință să dobândim, dacă ne-am aduce aminte de câte ori am dat mulțămire lui Dumnezeu pentru că el nu ne-a împlinit dorința: — atunci am ști cât de bine e să fim îngăduitori.

Tu te tânguesci că noaptea n'ai dormit, și nu simți liniștea pe care ți-a trimis-o în inimă cea dintâi rază a soarelui. Tu nu știi să spui decât că ziua a alungat vedeniile cele gróznice. Nu-ți dai însă seamă cât te-a cumințit privigherea nopței, cum ți-a luminat vederile și cum te-a silit să te gîndesci la lucruri, la cari ziua nu aveai vreme să te gîndesci.

Un suflet evlavios știe de ce e îngăduitor. El tot-déuna aude răspunsul. Iar acei cari caută să culgă smochine de pe măracini și să semene grâu în mlăștine, aceia cred că lor nu li se mai dă nici un răspuns, pentru că răspunsul nu se dă după placul lor.

Dar unde e omul care să voiască a privi în fața a însăși vieții sale, în chiar însăși inima sa? Voi fricoșilor! Credeți că viața va fi urită, că va cere de la voi luptă, că inima vă va da răspunsuri aspre, neprietenóse și că inima vă va pe-

depsi. Voi slăbănogilor cu inima! Viața și inima una sunt: una măresce pe ceea-laltă, o plăsmuesce, o înalță, o pörtă. Voi numai să pășiți înainte cu bărbăție și să nu închideți ușile dinaintea șoptelor conștiinței celei curate, ci să mergeți pentru a o întâmpina. Dar dacă pururea ne tânguim, pururea vom afla pricină pentru a ne tângui. Dacă vom da pururea mulțamită, pururea vom avea temei pentru a fi mulțamitori. Căci mai bine e să ȳicem adese: „Cât de vesel eram eu atunci! Cum am fost ajutat în ore de nevoie!“, de cât să ne tânguim mereu ȳicând: „Cât de multe am suferit! Credeam că nu voi avea puterea a le îndura!“ Ast-fel gândind și cugetând vei vedea, că ori și când este ajutor pentru suferințe. Căci iată, tu trăești!

Dar noi nu suntem mulțamitori pentru raza de sóre ce ne încăldește trupul și sufletul, pentru verdęta primăverei ce ne înveselește ochii, pentru cântarea frumoasă a paserilor ce ne desfată urechile, pentru vorba de iubire ce ne îndulcesce inima, pentru gândul bun ce ne-a făcut să începem o lucrare, pentru puterea ce ni s'a dăruit ca să putem isprăvi lucrul început. Aceste tóte ni se par lucruri firești. Numai ceea ce nu ne priesce e nefiresc.

Ce scii tu despre tóte aceste? Cine ȳi-a lămurit ȳie legile dumneȳeesci cari pörtă firea? De unde să scii tu ȳinta lor? Tu nu scii pentru ce o fință e hrana celeia-lalte. Tu nu scii pentru ce pretutindenii sunt fințe, în fie-care picătură de apă, în cel mai mic grăunte de pământ.

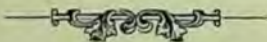
Noi nu scim de sunt, ori de nu sunt fințe viețuitoare în lumile urieșe, căroro le ȳicem stele, dinaintea căroro Pământul nostru e ca un grăunte

mic și neînsemnat. Nici nu scim cum sunt acele ființe, și totuși mai îndrăznim să vorbim despre legile firei!

Ascultă tu de vocea ce-ți sună din peptul tău și pe care o poți înțelege tot-deuna, căci această voce îți vorbește ca unui copil, potrivit cu priceperea ta, potrivit cu cunoscințele tale, potrivit cu iscusința ta. Acea voce va îndrepta gândurile tale răsvrătite și încălcite. Așteptă dar și nu cărți! Dumneșeu vorbește cu tine în frémăt blând. Așteptă dar pe așternutul tău și căcă cu stăruință, ca să-l auzi!

Dumneșeule Prea iubite! Apropie-te de noi, căci Te așteptăm! Grăiesce Tu cu glas înalt întru inimile noastre și nu Te osteni de întrebările noastre, până când Te vom fi înțeles! Înfrâneză Tu gândirile noastre cele trufase cu cuvântul Tău cel dumneșeesc! Pogoră-te și te așază tu singur întru inimile noastre, și ne învață să viețuim întru duhul Tău și întocmai după voia Ta! Fă ca noptea să nu ne întristeze nici atunci când o vom petrece în lacrimi de sânge după poruncile Tale!

Fă să rămănem biruitori și să ne înălțăm iarăși spre sórele luminător! Nu ne lăsa să ne confundăm în valurile întunecate ale patimilor! Stăpânitorule! Grăiesce întru inimile noastre și fii Tu rostul nostru! Ne-am înarmat cu răbdare și credință, ca să putem aștepta! Amin!

VII.

DESPRE OMUL CARE E BISERICA LUI DUMNEDEU CELUI VIU.

Cuvintele pe cari le-am ales pentru întărirea noastră sufletescă le aflăm în Cartea a doua a Sfințului Apostol Pavel către Corinteni, cap. 6, vers 16:

„Ca voi sunteți Biserica lui Dumnezeu celui viu“.

uvintele Apostolului străbat ca sunetul trâmbițelor în această lume sburdalnică, în care noi nu credem, pentru că noi nu credem nici în noi înșine, nici în chemarea noastră cea înaltă. Noi suntem Biserica lui Dumnezeu celui viu! Noi? Noi, cari nu suntem în stare să fim nici locuința fraților noștri, pentru că ne-am făcut locașul tuturor patimilor celor rele; pentru că am fugit de noi înșine, perclând orî-ce stăpânire asupra noastră? Noi? Noi să fim Biserica lui Dumnezeu celui viu? Noi, cari dîcem: Nu este Dumnezeu, lumea lui e o vale a plîngerilor!

Sfîntul Apostol nu dîce: Voi să fiți Biserică! El dîce: Voi sunteți Biserică! Iar ómeniî din vremea Apostolului Pavel erau ca în tóte vremile: slabî,

pecătoși, necredincioși și cu inima obosită. Cu toate acestea Apostolul le dice: Voi sunteți Biserica! El crede dar că noi suntem vrednici ca să fim numiți ast-fel, căci chemarea noastră ne înalță mai pre sus de noi. Apostolul vede în noi puțința de a fi curățiți, de a fi curați, de a fi măriți, de a fi liberi. O, nu! nu vom zăcea în veci în noroiul în care ne-a împins desnădejduirea noastră, după ce patimile ne-au înjosit. Nu vom peri în mijlocul nimicurilor, cari țin vederea noastră legată într'un cerc restrâns; nici nu vom fi tiriți ca dobitocele cari pörtă povöre grele, fără a mai întreba când li se va lua sarcina de pe dinsele. Noi ne vom rîdica preste noi înșine, căci ni s'a dat aripă, ale căror nume sunt: *cugetarea și voința*. Da! Noi ne vom îndrepta privirea în depărtare, căci nouă ni s'a așezat capul în sus și ni s'a dat privirea cea stăpânitoare, cu care putem supune lumea și sórta. Nu ne vom tiri nici odată, încovoiați de greutatea poverei noastre, ci o vom purta-o pe umeri puternici, căci suntem zidiți pentru a purta greutatea vieții.

Să nu dici: Nu pot, căci sînt neputincios! Să nu dici, pentru că nu dici adevărul. Tu ești tot atât de tare ca și fratele tîu, a căruia ispită tu nu o vești, și care se luptă lângă tine o luptă tot atât de aspră.

Apostolul a vădut în noi ceva bun și frumos, căci numai așa a putut să ne dică: „Voi sunteți Biserica Dumneđeului celui viu“!

Nu! Noi nu suntem locaș de idoli morți, de idoli ciopliți din pîtră. Zidirea noastră e plină de viață, colivióra noastră e însuflețită, suflarea noastră e Dumneđeu. Păziți căscióra vóstră, ca nimic necurat să nu se sălășluiască întru ea! Impodo-

biți-o cu mâni smerite și nu lăsați ca diavolul să o spurce când-va, nici cu cuvîntul, nici cu privirea. Invățați pe cei necredincioși să-și deslege încălțămintele și să alunge rîsul de pe buzele lor. Aduceți-vă aminte că sunt nenorociți acei cari nu cred, pentru că ei n'aũ isbutit cu zidirea lor, pentru că acesta s'a prăbușit și ruină s'a făcut, locaș al verminilor celor necurați. Ei ar intra cu bucurie într'un locaș sfînt, dacă ar putea crede despre vreunul, că a rămas sfînt. Aduceți-vă aminte că voi ați putea îndrepta pe mulți, dacă ați fi sfințiți!

Și nu e așa de greu acest lucru, precum credeți voi.

Cînd sosese ceasul ispitei, să ne aducem aminte cât de scurtă e plăcerea și cât de lung e pustiu, căruia îi urmează pocăința. Adă-ți aminte, omule, că trebuie să înduri ceea-ce tu însuși ți-ai croit și că nimic, nimic nu ți se va ierta. Cum îți vei clădi ființa, așa vei fi. Tu poți să fii o colibă mică în care sălășluiesce pacea, și iarăși poți să fii un palat falnic, în care se țeș uneltiri diavolesci. Poți să fii o casă de târguit, în care toate sunt de vîndare; dar poți să fii și o Biserică în care toți se sfințesc. Ai să lucrezi jumătate din viața ta la clădirea, care trebuie să stea cât trăesci și ai să lucrezi bine ca nu cum-va cea dintîiu lovitură să o surpe. Biserița noastră pôte să fie cât de mică, căci ea și așa ne va însufla evlavie, dacă într'însa se va sălășlui suflarea de viață dătătoare a Dumnezeuului celui viu.

Dar tot-déuna se va vedea și se va simți, cînd casa ta de negustorie, ori palatul tîu, le-ai prefăcut numai tîrșiu în Biserică, pentru că această prefacere nu e curată și adevărată și nu întăresce pe nime. Pururea se va vedea și se va simți că

odinióră acolo a fost locaş strein, iar nu numai şi numai locaşul lui Dumnezeu. Se va vedea, că într'insul aú locuit idolí fără viaţă, mamonul, pofta de plăceri, deşertăciunea, pofta de avere. Se va vedea că acestora s'a adus închinăciune, şi unde nici nu-ţi aduci aminte, acolo să iasă la ivélă urmele lor, şi aú să dovedéscă împotriva ta despre trecutul tēu cel păgânesc.

De aceea dela început să-ţi fie mânilé curate. Cară o petricică după alta cu evlavie şi nu te îngrozi de ostenélă, nici nu te teme de batjocură. Birfitorii te vor pizmui, dacă clădirea ta va fi în stare a se împotrivi fortunelor, dacă glasul tēu va purta în sunetul lui prevestirea, că Dumnezeuul cel viu este aprópe de tine, dacă faţa ta va străluci ca faţa lui Moisi, când se învrednicea de apropierea lui Dumnezeu.

Nu trebuie să ne încunjurăm de tāmăe şi de tāmicie. pentru ca să fim cinstiţi şi onoraţi. Nu trebuie să eşim în privelişte, ca să arătăm că suntem Biserica lui Dumnezeu. Pace să aveţi şi pace să împărţiţi! Pace să fie în privirea vóstră şi iarăşi pace în suflarea vóstră! Nu vă temeţi că suspinele, orí lacrímile vor necinsti vre-o-dată Biserica vóstră! Ele o vor sfinţi-o, ca şi cântările de bucurie şi de mulţamită; iar pétra găurită de genunchii voştri nu va fi lipsită de frumseţea ei. Clădiţi, clădiţi, voi fi ai ómenilor, ca Biserica vóstră să se înalţe până în nori şi să fie însuflată de duhul cel dumnezeesc.

Dumnezeule! Cum să ne curăţim îndeajuns, pentru ca să fim Biserica Ta! Noi, ţerîná din ţerîná, cum să ne facem vrednici de atâta dar! Curăţesce-ne Tu de necurăţenia pămîntéscă, până

când vei putea tu însuși să-lăși întru noi, făcând din inimele noastre altarul Tău!

Stăpânitorule! Sfarîmă idolii cari ne îndepărteză de Tine și înalță în noi singur chipul Tău cel sfînt, ca strălucirea lui să ne lumineze pe deplin și să ne pătrundă! Sfințește-ne, împacă-ne și ne liniștește! Mântuește-ne de totă lupta nevrednică de locașul Tău! Și fi viú întru noi, ca să Te mărim pe Tine! Amin!

VIII.

DESPRE MUNTELE SUFERINȚEI ȘI AL PACEI.

Cuvintele pentru rugăciunea de astăzi sunt luate dela Prorocul Ieremia cap. 31, vers 23 :

„Bine este cuvântat Domnul preste drept muntele cel sfânt al lui“.

Din munte, Prorocul înțelege aci muntele Sinai, pe care s'a pogorît Domnul. ca să grăiască lui Moisi. Muntele Sinai era un munte sfânt, pe care sta în umilință un bărbat cucernic, chemat să călăuzescă pe poporul ales. El s'a rugat și s'a muncit ca să-și păstreze puterea pentru lucrarea cea mare, ce i s'a încredințat. Inima lui a sângerat în fața nemulțămirei, a dușmăniei și a nepricepereii, cu care a fost întâmpinat la tot pasul. Iar când acel bărbat s'a pogorît din munte, el a adus în mâni legile vecinice, cari nici astăzi n'au pierdut nimic din puterea și din mărima lor. Ast-fel Dumnezeu se apropie de lucrarea care trece preste puterile omenesci și revarsă în inima luptătorului neobosit o picătură de vecinicie, care învioșează inima celui însetat în mijlocul chiar a pustietății. Căci cel ce a beut această picătură,

acela nu-și mai perde speranța în izbândă. Sufletul său a trecut în lumea cea nevădută, iar nepriceperea și dușmănia nu-î mai pot strica.

Ție însuși îți este sfânt acel loc unde ai stat în luptă desperată cu tine însuși, până când ai simțit că a intrat Dumnezeu în tine, Dumnezeu care a revărsat pacea în sufletul tău. Ție-ți este sfânt locul unde s'a închis pentru tot-deuna doi ochi iubiți. Ție-ți e sfânt locul, unde s'a rostit o vorbă hotărîtoare pentru întregă viața ta. De aceea trăește așa, ca urmata să fie sfîntă și altora, ca atunci când îți vei arunca gândirea înapoi preste întregă ta viața să simți o tainică evlavie și să zici: Aci și acolo s'a apropiat Dumnezeu de mine!

Dar Prorocul mai are în vedere și un alt munte, și pe un alt martor de sânge, care a sloboșit din sclăvie nu numai pe un popor, ci pe toate neamurile. Muntele acela e muntele Maslinilor, iar cel ce a îngenunchiat acolo și a grăit cu Dumnezeu a fost Iisus Christos. El, cel Prea curat, Fiiul preamărit al lui Dumnezeu, El a trebuit să îndure această luptă în întunerecul nopței, a trebuit să se muncască cu fiorii morței, părăsit cum era de toți. Ca om trebuia și el să se înfioreze, până ce a dobândit puterea de a pătimi, dăruind ast-fel vecinicie învățătorei sale. Dar El s'a scoborît din Getsemane cu fața strălucitoare, a biruit până în sfîrșit pe cei cari îl chinuiau, și a rămas până în urmă mângăitorul celor cari sufer, îmbărbătând pe cei șovăitori. El sfîrșise cu sine, cu viața sa și cu chinurile sale. Numai pentru ceia-lalți a mai deschis El buzele sale.

Dar voi, cari sunteți fiii aceluiași Dumnezeu, fii aceluiași Duh, ați fi ore în stare să vă desbrăcați ca dînsul de slăbiciunea omenescă, care

tremură în fața chinurilor? Ați fi ôre în stare a vă birui voi pe voi înșive și a desprețui tótă întristarea?

Moisi a șovăit pe muntele cel sfânt de frica vieței. Christos a mers la mörte pe muntele sfânt. Moisi s'a scoborît din muntele cel sfânt, întărit cu putere nouă și străbătut de cugetări dumnezeesci, și a început din nou lucrarea sa cea uriașă. Christos s'a pogorît din muntele Maslinilor și și-a purtat crucea.

Aceluia care șovăește de frica vieței îi trimite Dumnezeu ajutorul său, iar de cel ce se înfioră în fața morței se apropie Dumnezeu însuși. Nu e lucru nevrednic a se înfiora; căci s'a înfiorat și ómenii cei mai mari și cei mai sfinți! Nevrednic lucru este numai, când nu eșim luminați și lămuriti din ceasurile de gróză! E nevrednic, când apoi nu împărțim bine-cuvîntarea și pacea, fără a ne mai gândi la noi.

Cât omul a suferit acesta se vede pe fața lui cea senină și liniștită pe când primește lovituri, acesta se vede din blândețea lui, când alții îl ațită la mânia.

Nu lacrimile și suspinele, nu sprâncenile înouate și buzele tremurătoare de mânia ne vestesc pe creștinul cel adevărat. Zâmbirea lui ni-l arată și ochiul lui pacinic care pare că ratăcește în largul îndepărtat; căci el a vădut multe, și totuși se cufundă în privirea altuia, pentru a ceti din o căutătură în sufletul lui. Ni-l arată mersul lui liniștit și ușor, căci el pare purtat de apropierea lui Dumnezeu și călăuzit de mâna Domnului. Glasul lui ni-l dovedește, căci acel glas e vers dulce și blând, străbătut de un sunet ceresc. Numai e nici umbră de un sunet neplăcut, care

să mai vedescă gâlcăvă și luptă pămîntescă. Glasul lui e versul, la auzul căruia bolnavii adorm, suferinții zîmbesc, sfădalnicii tac și îngrijiții prind nădejde.

Mult, preste măsură mult trebuie să sufere omul până să fie pătuns de atîta liniște. Mare trebuie să fi fost răspunderea și sângerósă îndoela și lupta lui. Dar dacă a dobândit odată acea liniște din ceriú, nimic nu o mai pôte clătina, căci cunoscînța despre apropierea lui Dumneđeu nu-l mai părăsește! Casa lui de miú de ori va fi bine-cuvîntată, căci cine va intra în ea se face partaș al păcei și va bine-cuvînta locașul lui, pentru că prin el s'a apropiat de ceriú, de bunătate și de îmbunătățire. Cel ce intră în acea casă bine-cuvîntată nu va sci ce-l impresórá cu atîta iubire, și totași va simți pogorîndu-se preste dîn-sul o liniște, ca și cum lumea și chinurile ei n'ar mai fi, ca și când ar sta pe un munte sfînt și ar simți împrejurul sêi suflarea dătátóre de viață a lui Dumneđeu.

Acésta e resplata și mîngăierea celor ce aú suferit și acésta e biruința lor. Ei sunt pentru alții locașul dreptăței, munte înalt și sfînt, mîntuirea păcei. De miú de ori bine-cuvîntată să fie vrêsta care încă odată dela porțile ceriului mai pôte privi lumea cu desfátare, chîemând tot-odată pe toți în împêráția păcei.

Stêpâne! Pogórá-Te Tu la noi și bine-cuvîntézá casa nóstră! Sfîntesce muntele nostru! Fă-ne locaș al dreptăței! Dărucesce-ne o picătura din vecînicia ta, ca să ne înălțăm preste tânguirile pămîntesci cele nemernice, ca să fim deslegați de gróză și de chinuri, ca să avem loc de scăpare pentru noi și chiar pentru alții! Intră la noi

Dumnezeul nostru! Înaintea feței Tale nici o casă nu e prea jos, nici o inimă nu e prea mică, nici o judecată nu e prea slabă! Tu ești îndelung răbdător cu cei ce se îndoesc! Tu ești milostiv cu cei desnădăjduiți! Tu călăuzești pe călătorii cei oboșiți către muntele Tău cel sfânt, către muntele Sionului, unde-ți învrednicesci să se adîncescă în vederea Ta și unde e sfîrșitul suferințelor! Amin.

IX.

DESPRE IERTAREA PĂCATELOR.

Cuvintele pentru rugăciunea noastră de astăzi le-am luat din Sfinta Evangelie a lui Matei, cap. 6, vers 12:

„Și ne iartă nouă păcatele noastre, precum și noi iertăm datornicilor noștri“.

An această frumoasă și minunată rugăciune nu este nimic care să cuprindă în mai puține cuvinte toate suferințele, toate trebuințele și toate dorințele omenirii, nu este nimic, care ar trebui să avem mai adese pe buzele noastre, ca aceste cuvinte ale ei: „Și ne iartă nouă păcatele noastre“.

O zi nu trece, ca să nu fim siliți a rosti aceste cuvinte, un ceas nu se strecoră în care să nu nădăjduim că Dumnezeu ne va asculta această rugă. Precum scie copilul, că n'are decât să rostescă aceste vorbe, pentru ca să nu mai fim supărați pe dînsul, întocmai ast-fel ne întorcem și noi plini de încredere către Tatăl nostru cel din ceruri, când cerem de la el iertare de o potrivă, sau fiind sau nefind vrednici de ea. Dacă trebuie să așteptăm afară îndelung fără iertare, vina noastră este, pentru că noi n'am căutat și n'am aflat calea ce duce la Domnul, pentru că noi am rămas cu inima nesim-

țitoare și împetrită, pentru că am pierdut nădejdea și n'am cutezat să cerem de la Dumnezeu după vrednicia faptelor noastre!

Dar când a alungat Dumnezeu vre-odată de la sine pe cei cari l-au căutat din totă inima? El e tot-deuna de față. Pe cine n'a îndreptat El pe calea cea adevărată, când a venit spre El ca să-l călăuzescă?

Fără îndoelă că nu vom fi ascultați, când ne întorcem spre El numai cu gândul de a scăpa de pedepsă. Pedepsele lui Dumnezeu sunt atât de aspre, fiind-că ele nu sunt nedrepte, fiind-că El nu dice: „Acest rău ai făcut, această pedepsă vei suferi!“ Pedepsa e o mărime naturală a faptelor noastre celor rele, pe care nimene nu o poate ocoli. Nici un rău nu facem, pentru care să nu fim pedepsiți. Noi însă nu băgăm tot-deuna de seamă, căci nu vrem să recunoștem că suferim o pedepsă.

Adese-ori alergăm îndelung după o vorbă nemăsurată, eșită cu ușurință din gura noastră, pentru a o opri în loc și a o nimici; însă ea alergă mai repede decât noi și pricinuesce în fața noastră pagube ce nu se mai pot îndrepta. Pentru o minciună mică trebuie să spunem alte zece minciuni, și ast-fel saū să ne înjosim în fața noastră proprie, saū ómenii chiar să afle că am fost mincinoși: atunci suntem nevoiți să îndurăm pedepsa, că nimene nu ne mai crede, că nimene nu mai poate uita neadevărul, care a necinstit gura noastră. Ne întorcem apoi către Dumnezeu și dicem: „Dóme, fă ca ómenii să ne credă iarăși în dișele noastre“. El ne va auđi de sigur, dacā vom adăogi: „Fă, ca să nu ne mai întinām buzele cu minciuni! Dă-ne puterea adevărului! Dă-ne puterea să nu ne mai fie frică de ómeni!“

Minciuna nu e alt-ceva decât o slăbiciune a

sufletului, căruia îi este frică de ómení. Noi ne înjosim, numai pentru a scăpa de o vorbă rea, orí de un gând urit, și pentru că nu voim să suferim urmările lor. Nu dojenim la întâia minciună pe copíi noștri, fiind-că ni-í lene; și atunci ne ajunge pedépsa, căci greșélile lor cresc și ne aduc supérări nespuse, pe care nu le depártéză Dumneđeú delá noi, orí cât l'am ruga. Ce să se mai dícă de nevrednícia nóstră, când săvírșim pécate, ale căror urmări vor cădea greú și pe copíi noștri și pe copíi copíilor noștri; când săvírșim greșeli hránite întru noi, și pe care le moștenesc copíi noștri de la noi, mărite și întárite; când le dăruim suferinți, pe cari le-am fi putut depárta de la dínsii și despre care ei știu că noué ni le dătoresc.

Cu cât mai mare va fi pécatul nostru, cu atât mai mari și mai îndelungate vor fi și urmările lui. Pe aceste nu le putem ocoli: ele sunt precum e uscatul frunzelor, după ce aceste au fost atinse de brumă.

Cine crede că Dumneđeú se amestecă în viața nóstră, pentru a îndrepta într'ínsa ceea ce noi am croit réú, acela se înșelá amar. Unde ar fi legea luméi, când am fi stăpániți numai de plăceri? Nicí odată îndurarea lui Dumneđeú nu se va aráta în afară de legea, pusă de El însuși, căci atunci El ar fi un părinte slábánog, un idol omenesc.

Dumneđeú e drept, ca și menirea nóstră. El ne-a înzestrat cu sciința binelui și a réului, cu tárie, cu înțelegere, cu cunoscínță, pentru ca să ne întárim în calea úóstră împotriva ispitelor. Iar dacá nu ne folosim de aceste daruri, trebuie să suferim urmările. Omul pécátos, pe care-l vedem desfátându-se în bunătăți, numai el scie pedepsele îngrozítóre cari îl ajung; iar dreptul, pe care-l vedem că e fără noroc, el singur scie unde a pécá-

tuit și pentru-ce trebuie să bea paharul amărăciunilor. Nimene nu spune pentru ce și cât suferă; și mai mulți încă nu-și mărturisesc nici loru-și acésta, pentru că să se pótă tângui mai tare împotriva ceriului.

Iertarea lui Dumnezeu e pacea, ce se revarsă de odată ca o rouă bine-făcătoare în inima noastră. Iertarea lui Dumnezeu e voința noastră cea tare și neclintită, de a suferi urmările faptelor noastre și, pe cât se pôte, de a le și birui. Iertarea lui Dumnezeu e în cunoștința, care ne deschide ochiul, luminându-ne pe noi asupra noastră înșine, asupra lumii și asupra căei pe care avem să umblăm. Tu singur scii când Dumnezeu ți-a dat iertarea păcatelor tale. Tu singur scii, când și cu ce te-a pedepsit.

Dar acésta rugăciune, ce facem către ceriul pentru a ne ierta păcatele, se sfârșește prin următoarele cuvinte:

„Precum iertăm și noi greșiților noștri“.

Să ne ierte Dumnezeu numai atâta, cât noi iertăm greșiților noștri? Cum iertăm noi? Cum iertăm noi cuvîntul pripit, pe care nu-l mai putem uita cât trăim? Când iertăm noi lovitura, care ne-a atins fără intențiune? Iertăm noi vre-odată mai înainte de a sci că altul suferă cum suferim și noi? Iertăm noi ore vre-odată până când nu vedem dinaintea noastră umilința altuia și înălțarea noastră până în nori? Sau ast-fel e iertarea, pe care ar trebui să o dăm în toate zilele vieței noastre? Și ore n'ar trebui mai ales ca iertarea să ne pătrundă atât de adînc inimile, în cât acel ce ne-a greșit nouă să nu simță întru nimic prin noi greșela ori nedreptatea, ce ne-a făcut? Oare nu trebuie să iertăm în tăcere și în ascuns?

Cum iertăm însă, când o mână vrăjmașă ne-a primejduit viața, ne-a adus o pagubă trupului și averei noastre, ne-a stricat casa noastră? Cum iertăm atunci?

Pentru făcătorii de rele de toate dăilele, avem pedepse, cari de și nu îndrepteză pe om, dar adăpostesc societatea omenescă de un membru bolnav al ei. Pe aceștia îi iertăm bucuros și dicem: „Sărmanii ómeni! Închiși pentru totă viața!“. Cum iertăm însă acelora, cari ne-au răpit mai mult de cât averea, mai mult de cât viața și cari nu vin dinaintea judecăței și nu sunt aruncați în închisóre, ci sunt mai bogați, mai mulțămiiți, mai fericiți decât noi? Cum îi iertăm noi pe aceștia? La această întrebare noi n'avem răspuns. căci inima noastră trebuie să rămăie mută și fără răspuns. Legea creștină însă are un răspuns: „De șapte-deci de ori câte șapte să iertăm păcatele aprópelui nostru, dacă vrem să fim fi ai lui Dumnezeu!“.

Unde e scris, că suntem atât de buni și de perfecți, în cât avem dreptul de a judeca ca și cum am fi în ceriú? Nu suntem óre noi adese orbiți de patimi ca și acei pe cari vrem să-i judecăm? Iar între cugetul nostru de rěsbunare și între fapta rěsbunăreii zace une-ori numai puțința ori frica, de a fi și mai nenorociți.

Se pare că e preste puțința omenescă a ierta aceluia, care ne-a făcut cerșetori cu trupul, sau cu sufletul. Cea dintăi simțire e rěsbunarea, căci noi nu ne aducem aminte, că rěsbunarea nu ne póte întórce ceea ce am pierdut. Din potrivă ea nu măi lasă în noi decât căința și mahnirea, căci am făptuit pentru a ne asemena dobitoócelor. Cât de adese n'am perde veninul și durerea, dacă ne-am uita pe noi cu desăvîrșire, și dacă am putea ierta

aceluia ce ne-a greșit nouă. Sunt lucruri ale căroră durere într'adevăr se poate uita, dacă voim cu tot dinadinsul, dacă nu ne încungiurăm cu ziduri și nu ne închidem inima, care când-va tot se deșteptă de sigur spre iubire. spre dorul de împăcare, spre un cuvint prietenos ! Căci prea rare-orî răul se face de dragul răului. El se săvârșesc din orbire, din patimă, din poftă de plăceri, din iubire de sine, din slăbiciune. Și dacă n'am ținea sémă de noi și de suferințele noastre, noi am fi blândi, am cerceta de ce răul s'a făcut și am avea îndurare de greșéla aprópelui nostru. Noi desvinovățim pe alții de multe rele, când aceste nu ne-au lovit pe noi ! Să iertam dar și ceea-ce ne-a adus pagube nouă înșine ! Atunci ne vom face vrednici de legea creștinéscă.

În noi însă arde flacăra urei, care pôte că e mai păcătósă decât răul ce ni s'a făcut. Ura ne face să nu auđim, să nu vedem. Ura ne face nesimțitori la durerea și la nefericirea noastră proprie. Acei cari au rěstignit pe Christos pôte că n'au fost ómenî răi ; pôte că dînșii au cređut că săvârșesc o faptă dréptă și bună, voind să depărteze de la dînșii o primejdie mare. Lor le-a lipsit cunoscința și înțelegerea. De aceea și Mântuitorul a ăis : Iartă-le, Dómne, că nu știu ce fac.

Bărbați, cari au făcut descoperiri mari, ca Christof Columb și ca Galilei, au fost osindiți numai din nebunia și nepriceperea unor creștini plini de rívnă, cari au cređut că se vor face vrednici înaintea lui Dumnezeu.

Cei mai aleși și mai mari ómenî n'au fost înțeleși pe cât timp au trăit. Ei au fost chinuiți. Însă ei n'au hrănit într'inșii gânduri de răsbunare, căci priceperea și înțelepciunea lor erau mai presus de poporul cel neînvățat, care-i

încunjura, mai pre sus și decât inima lor muncită de amărăciune.

Chiar în vremea păgânismului aflăm pe cel mai mare sculptor învinovățit de concetățenii săi, că a furat ; iar cel mai mare înțelept a lumii celei vechi a fost aruncat în închisore, unde și-a sfârșit viața bând otravă, fără ca să se fi tânguît.

Noi avem destule pilde despre iertări adevărat dumnezeesci. Nu trebuie să ne fie rușine de ele. Nouă însă ne e rușine de cea mai alasă pornire a inimei noastre, ca și cum ea ar fi o slăbiciune. Noi ațîțăm și hrănim mânia noastră, când ea începe a se potoli, căci a ierta ni se pare o lipsă de energie.

De ce însă blândetea ar fi o lipsă de energie? De ce bunătatea ar fi o slăbiciune? De când răbdarea e de despretuit?

Blândetea, bunătatea și răbdarea cer o voință puternică și nestrămutată, o lepădare deplină de sine și o umilință, care pe sine se uita și ne face să dispărem înaintea faptei celei mai bune, ca și cum ea ar fi fost săvârșită de alții.

Cel mai frumos drept al Regelui e dreptul de grație, când legile omenesci sunt nedrepte și aspre, când judecata se ține mai mult de litera legii. Cel mai mare drept al omului e de a ierta. Amin.

Dumnezeule! Învață-ne Tu să purtăm în inimile noastre iertarea și îndurarea Ta cea dumnezească! Ai răbdare cu slăbiciunile noastre! Ușurează sarcina pe care a pus-o nesocotința noastră pe umerii noștri! Törnă balsam în paharul amărăciunilor, pe care noi înșine l-am umplut și pe care trebuie să-l bem! Și de vom fi măhniți până la morțe, fă și atunci să peră din noi amărăciunea, fă și atunci să se stingă din noi ori-ce nemernicie! Ajută-ne ca să eșim din su-

părări mai curați, mai veseli și mai luminați. Oh! Iarta-ne păcatele noastre și da-ne puterea să iertăm și noi celor ce ne-au greșit nouă! Daruesce-ne, Dómnene, acésta stăpânire, acésta putere înaltă, căci l'u ne-ai învățat a fi miloși și blânđi! Daruesce-ne răbdare și bunatate, ca sa ne asemenam celui care s'a rugat: „Părinte, iarta-le lor, ca nu știu ce fac!“ Amin!

DESPRE SUFERINȚĂ ȘI CREDINȚĂ.

Cuvintele din fruntea rugăciunii noastre de astăzi le-am scos din Cartea a doua a Epistoliei Sfântului Apostol Pavel către Corinteni, cap 4, vers 8:

„Intru toate necaz pătimind, dar nu strîmtoîndu-ne; lipsiți fiind, dar nu de tot deznadējduindu-ne“.

Fe toate foile din cartea vieții, care e Biblia, aflăm cuvinte de mîngăiere. Marele Învățător a știut bine că viața noastră e țeșută de multă întristare, și nici unul din ucenicii săi n'a trăit în tihnă și în liniște. Sfîntul Pavel a presimțit mórtea sa cea crudă și suferințele ce așteptă pe acei cari erau să-i urmeze lui. Dar el a mai știut și alta: că o credință tare și statornică trece preste toate relele, cari se revarsă asupra noastră.

Noi năzuim cu tot dinadînsul, să ne facem viața mai ușoră, mai frumoasă, mai tihnă. Numărul plăcerilor e însă foarte mic, alătura cu mulțimea

durerilor, a grijilor și a desamăgirilor, cari ne apasă în fie-care zi, în fie-care ceas. Ce s'ar alege din noi, dacă n'am fi părtași amărăciunilor, cari ele ne îndemnă la luptă? Cum am fi, când am avea numai zile bune? Ne-am întinde la sóre cât el ar lumina, și n'am mai mișca nici mâinile, nici picioarele noastre, căci numai pentru pușini ómeni munca e o îmboldire firéscă. Cei mulți muncesc, numai pentru că sunt nevoiți a munci, și luptă, numai ca să nu se prăpădescă. Pușini sunt aleșii cari sunt mânați de o pornire neîncetată de a lucra. cari sunt chiemați a înfrumuseța viața tuturor. Dar și ei sufer chinuri mari! și lor numai rare-ori le este dat, sa se bucure de ceea ce au făcut în lume.

Noi ne tânguim mai vârtos de nedrépta împărțire a bunurilor trupesci. Pușini se gândesc la bunurile sufletesci. Am vrea să fie aseménat ceea ce Dumnezeu a făcut neasemenat. Dar unde ar rămânea rînduéla lumii, dacă n'ar fi ómeni pentru fie-care lucrare? Unde ar rămânea rînduéla lumii, dacă n'ar fi ómeni, cari să pótă plăti lucrarea cea frumósă, care desfátéză în urmă pe toți cei-lalți?

Să ne gândim o lume împărțită în părțicele, fie-care tot atât de mare ca și ceea-laltă, și în care n'ar fi niménuî iertat să-și agoniséscă mai mult decât numai o singură părțică. Să ne închipuim o lume, în care niménuî nu i-ar fi iertat să aibă mai multă pricepere și iscusința decât altul. Cum ar fi óre acea lume? Noi am fi asemenea dobito-celor, cari, după ce au tras brazda, sunt legate la iesle. Pentru ce sunt elefanții și vermi, pase-rile și cârțițele, pescii și muscele? Și iarăși pentru ce óre sunt tóte aceste atât de felurite, încât

nu suntem în stare, să numărăm toate soiurile lor?

Noi întrecem animalele într'o privință. Noi dorim o stare mai bună, năzuim spre o îmbunătățire și am vrea să pășim tot spre mai bine. Rătăcim însă în altă privință. Ne uităm la alți oameni și am voi să fim ca și dînșii, pentru că noi nu le cunoșcem durerile și amarăciunile lor tainice. Pescele nu poate să părăsască elementul în care trăește—apa; pescele nu poate să se facă pasere, căci aerul, care dă viață și sbor paserei, lui îi aduce mărte. Un animal cu patru picioare nu poate să umble în apă și să trăiască în mare ca animalele de apă, căci el s'ar îneca îndată. Fie-care poate lucra la bună-starea și perfecționarea sa, numai în mijlocul de viață în care e pus. Și pentru această fie-cărui i s'au dat supărările lui distincte. Aceste supărări îmboldesc și împing pe calea prăpăstioasă numită viață. Pe această cale ne urcăm cu toții spre o înălțime necunoscută: unul se urcă mai repede, altul mai încet; unul împovărat mai greu, altul mai ușor; unul se suie sărind, iar altul cu pași potriviți. Cu toții avem însă credința, că acolo, în vîrf, lucește soarele cel vecinic.

Cum ar fi ore, dacă am perde această credință, dacă am vedea, că întreaga noastră înălțare a fost numai o nălucire, a fost numai un mers prin nisip și prin cenușă, că, în loc să ne fi înălțat, am dat mereu îndărăt și ne-am cufundat tot mai afund, pînă când am ajuns în fundul mlaștinei, de unde numai e scăpare? Mai sunt mulți oameni, cari își împovărează umerii cu întristare și numai pot păși nici un pas înainte. În asemenea momente bine e să stăm locului, umiliți și îngrijiiți, ca să ne resuflăm, așteptând putere din

ceriū, care sã ne întãrescã mãdularele și sã ne mãntuiescã ochiī de întunerecul ce-ī împedecã a afla* calea. Dumnezeu ne iartã și atunci când ñicem tremurãnd: „Nu mãi putem!“ Cãnd din sufletul nostru înfiorat se înalța la dñsul acest glas de neputința, El scie cã noi tot mãi putem, cãci el ne-a daruit putere încã înainte de a ne fi nãscut.

Cãnd durerea și mãhnirea ne cuprinde din nou sufletul, adese stãm uimiți și înspaimãntați, și de aceea durerea și mãhnirea ne par atãt de grele de suferit. Mãi vine și nerãbdarea nõstrã, cãci credem cã am putea resturna de pe noi durerea și grija și cã iarãși am putea fi veseli ca mãi înainte. Mult timp trece însã pãnã ne convingem, cã durerea și mãhnirea care ne sfîșie o suferim necontenit, cã nu o putem alunga din inima nõstrã, cã trebuie sã trãim mãi departe cu dñsele o viața nouã, mãi așezatã, mãi grea.

Trebuie sã învẽțãm a purta cu fața seninã durerea cea vecinicã a ranelor sufletesci. Vitẽzul e vitẽz nu numai în bãtãie, ci și dupã rãsboiũ, cãnd suferã cu rãbdare și bucurie rãnilẽ și schilodirile din rãsboiũ.

De ce ore viața e din ce în ce mãi grea, cu cãt ne înãlțãm mãi mult?

Noi sîntem ca brađii pe coasta muntelui. La început suntem slabi și mici, ocrotiți de cei-lalți, ocrotiți de stãnca în care am prins rãdãcinĩ. Cu cãt brađul crește mãi înalt, cu atãt mãi mult îl lovesce furtuna, cu atãt vîrfurile cele mãi înalte sunt mãi tare bîntuite și scuturate. Jos în întunerec și în desime, ne pare cã suntem apãsați și înãdușiți; și mãi târđiũ cãnd vijelia rupe și pustiesce în drẽpta și în stãn-ga, cãnd tovarãșii nõstri cad în jurul nostru și cãnd

noi rămânem singuri cu crengile frânte, dorim să ne întorcem iarăși la pacea și la liniștea de mai înainte. Dar sosese o vreme, în care ne împrietenim cu furtuna. Ea ne întărește rădăcinile și ne face mai vînjoși. Atunci nu ne mai înfiorăm, căci am trecut preste multe și am văzut, că sorele lui Dumnezeu din ceriul tot mai răsare preste noi în fie-care diminătă; că primăvara tot mai sosese regulat în fie-care an și că pămîntul tot ne mai pîrtă și nu ne-a înghițit. Sosese însă timpul, când viața, pe care am blăstemat-o și-î doream sfîrșitul, ne e totuși scumpă. Sosese timpul, când recunoscem că viața e un bun mare, căruia multele nenorociri i-au dat un pret și mai mare. Sosese timpul, când nu mai așteptăm cu bucurie ceasul morții. ba când amintirea lui ne îngrozește. Atunci Dumnezeu pune mîna sa pe inima noastră, ca să nu simțim că ea înghetă, și ca să adormim încetișor, — eșind fără frică din această lume minunată, pe care am văzut-o de ajuns, și în care nu mai este pentru noi nici întristare, nici grîză, nici șovăire.

Părinte! Dă-ne Tu putere în ceasul necazurilor și al întristărilor, ca să nu stăm ca niște nemernici și să nu tremurăm înaintea feței Tale, noi cari suntem zidiți de mîna Ta, noi cari am primit de la Tine suflarea Ta dătătoare de viață! Învață-ne să scim a purta povara, pe care mîna Ta a pus-o pe umerii noștri! Noi scim, că noi o purtăm. Noi scim, că voim să o purtăm. Tu nu ne dai o sarcină mai grea de cât putem duce. Iar când nu vom mai putea pași înainte, când ne-am apropiat de sfîrșitul nostru, atunci a sosit fericirea și așteptăm numai semnul Tău cel blînd, care ne chiamă, pentru a sbura în brațele Tale, — mîntuiți de totă povara pămîntescă! Nu! Noi nu vom

șovăi, căci suntem ai Tăi! Nu! Noi nu vom tremura, căci Tu vei face să trecă dela noi vijelia, care ne încovoie și ne scutură! Părinte Sfinte! Vom fi sămânța Ta, ne vom adăpa la duhul Tău, care neconținut va pătrunde în măduarele noastre! Ne vom însufleți, ne vom încălzi și ne vom curăți la schinteia voinței Tale! Rana ce ne-a trimis mâna Ta, ne-a făcut martori hotărâți ai Tăi. Deci Ție îți aducem mulțumită și pentru rănilile ce purtăm! Nu trage mâna Ta dela noi, ci întinde-ne-o tot-déuna, ca să nu șovăim! Amin!

XI.

DESPRE FRUMSEȚA FEMEII CELEI BUNE.

Cuvintele pentru rugăciunea noastră de astăzi le-am scos din Cartea lui Sirach, cap 26, vers 18 :

*„Sórele când răsare întru cele înalte ale Domnului,
și frumseța măterei bune podóba este casei sale“.*

Atâta putere, atâta lumiră, atâta tărie cere marele propoveditor dela femea, cât cere dela sóre, — nu mai puțin. Și are dreptate. Deci puterea femeii se simte în tótă casa. Puterea ei o simțim îndată ce am intrat în casă, încă înainte de a fi întâlnit pe stăpâna ei. Încă de pe pragul ușei o putem cunoște, și de acolo începem a fi sub farmecul ființei și a lucrării ei. În palate ca și în colibe, ori de călcăm pe covóre, ori pe un așternut de lut, ori de ne întâmpină o slugă îmbrăcată în haine cu fire de aur, ori un copil desculț; de intrăm și într'o cameră bogat împodobită, ori într'o cămăruță mică și strîmtă;—pretutindeni ne grăește respicat stăpâna casei, o cunoștem fără a o fi vădut. Iar când dînsa e ca sórele, atunci casa ei e asemenea cerului luminos, senină și în-

veselitore. Când femeea, stăpâna casei, pörtă pe fruntea ei curăţenia, în mâni lucrul şi în inimă iubirea, atunci în jurul ei ea răspândeşte mirés-mă şi strălucire; atunci copiii şi florile ei înfloresc; atunci bărbatul ei zîmbesce când intră acasă obosit de munca zilei; atunci óspele, căruia ea îi esă în cale, se înveselesce; atunci bolnavul, la auzul glasului ei, se simte mai bine; atunci cel lipsit se simte ajutat mai mult de staturile ei înţelepte, de cât de darurile ei cele mari. Nu e greă ca femeea să fie ca sórele. Un singur dar se cere: iubirea! O femeie cuprinsă şi însetată de iubire nu se uită la nici o greutate, la nici o jertfă, la nici o osteneá, la nici o frică; căci ea nu trăesce nici un minut pentru sine, ci numai pentru alţii. Ea nu întreabă: „Fi-voiu eu fericită?“ ci ea-şi dice: „Ferici-voiu eu pe cei pe cari mi i-a dat Dumnezeu?“ Femeea, care în toată vremea şi în tot ceasul îsi pune acéstă întrebare, curînd va simţi puterea ei, căci ea măresce înţelegerea şi deschide ochii.

O femeie nici odată n'ar trebui să mergică la culcare înainte de a se fi întrebat: „Pe cine am făcut eu astăzi fericit?“ Iar ziua, în care ea n'a înveselit şi n'a încălđit inima unui om, să i se pară o zi perdută.

Da! Veselie să răspândească în jurul ei, fecióra, prin ajutorinţa ei voiósă la tóte, prin sprijinul dat celor mai slabi, prin lucrarea uşoră şi veselă a braşelor ei sprintene, prin cugetarea limpede a inimei ei celei tinere şi gingaşe. Veselie să răspândească femeea puternică, purtând cu zîmbetul pe buze grijile zilnice, împărşind cu credinţă ostenele, avënd o nesecată răbdare, şi ertând tuturor greşelile şi slăbicuniile lor. Veselie să răspândească în casă mama, îngrijind în linişte de

ceata cea mică a copiilor, depărtând primejdia și împărțind comorile nesecate ale iubirei, cu care întâmpină pe fie-care copil nou născut, întocmai ca izvorul de lapte din pieptul ei. Veselie să împartă și bătrâna cu zîmbetul ei, cu tôte că timpurile îi sunt obosite și përul i-a înălbît. Desfătéză-te și tu, bătrâno, de pacea dobândită în urma atâtor vijelii. Desfătéză-te și tu în tineretul cel vesel, care înflorește în urma ta. Bucură-te și tu de lumina, pe care de pe acum o zăresci licurind prin porțile ceresci.

Dela răsăritul plin de foc, până la miezul zilei călduros și roditor și până la roșeta apusului, ce răspândește umbre blânde, tu, femeie, poți fi un sóre, și fericite de tine când ești ca un sóre.

Iar voi, bărbaților, priviți în femeile vóstre lumina sórelui vostru. Și pentru acésta iarăși numai un lucru se cere: iubirea! O femeie neiu-bită e ca o flóre pusă în fața vântului de miadă-nópte. Ea ar înflori, dar nu póte să dea de cât frunze galbene, și când ar trebui să apară în tótă podóba ei, atunci se vestejesce. O femeie neiu-bită e frîntă în puterea ei, precum un riú prin o iezătură. Apa, ce voia să curgă în largul ei și în plinul undelor ei, se opresce în cale și nu scie încotro să apuce. O femeie neiu-bită e ca sórele de iarnă, acoperit de norii grei de západă, zádărnícit de suflarea crivêțului, care împedecă căldura lui să încalzescă pamîntul. Un bărbat, care-și iubesc femeia, va descoperi într'însa în fie-care zi comori nouă. El o va prețui mai mult de cât pietrele cele mai scumpe, căci pentru dînsul ea trebuie să sufere dureri și primejdii de mórte, griji și întristări. El îi va mulțami în fie-care zi, căci dîn-

sa a făcut din casa lui un locaş al păcei și din copiii lui ómenii de vrednicie.

Da! Femeea e înzestrată cu o putere mai presus de tóte puterile, cu o vrednicie mai înaltă de cât tóte vredniciile, cu o frumsetă mai mare de cât tóte podóbele pămîntului: Ea e mamă! A fi „mamă“ e începutul și sfîrșitul chiemărei și a ființei ei. „Mamă“ e numele cel mai înalt ce i se póte da. A fi „mamă“ e vitejia ei, e măruria vieței ei, e cununa ei de biruință, e lupta și mărirea ei, e viața și mórtea ei.

Acéstă simțire e atât de puternică în pieptul fie-cărei femei, încât femeea în vrîsta cea mai fragedă ocrotesc pe cei mai frageđi, iar mai târđi ea e mama părinților ei, cari aú îmbătrânit, ea e mama soțului ei, de care îngrijesc cu iubire. Iar când femeea e lipsită de acest dar cesc, ea dăruesc iubirea ei de mamă străimilor, căci isvorul de iubire trebuie să isbucnescă din ea în tótă deplinătatea puterei lui. Prin ajutorul acestui dar, care cere jertfa de sine, se póte îndrepta chiar o femeie pécătósă. Prin ajutorul acestui dar chiar femeea pécătósă póte să-și spele vinováția în fața ei și în societatea ómenescă.

Din potrivă, o mamă rea e o privire nenorocită. Bărbatul, pedepsit cu o soție rea, perde orice nădejde, căci o mamă rea e mai pre jos de cât animalele, cari și ele își dau viața pentru puii lor.

Dacă veí vedea un vítéz pe câmpul de luptă saú în împărăția spiritului, orí de veí întálni vreun stăpânitor în gândiri și în descoperiri: să scii că el a avut o mamă alésă.

Voí, mamelor, aduceți-vé aminte că micile fințe ce vi le-a dăruit Dumnezeu, la sínul vostru și în brațele vóstre, învață de la voí binele și réul,

poftele și dorințele, curățenia sufletescă și bună-tatea. Aduceți-vă aminte, că de la voi ele primesc toate, chiar toate! și încă în puterea voastră stă de a face pe copiii voștri fericiți sau nenorociți, după pornirea sufletescă a fie-căruia, căci această pornire ne croșese sorta vieței noastre. Răbdarea mamei în nenorociri, mulțămita ce mama dă pentru fie-care rază de căldură și pentru fie-care ceas bun, au înrîurire asupra copilului, întocmai precum nemulțămirea mamei amărește și înstrăinează sufletul copiilor de tot ce le-ar putea pricinui bucurie și veselie.

Înrîurirea tainică a mamei e nemăsurat de adîncă. Nici ea însăși nu cunoscce puterea ei și se miră vedînd, că a răsărit ceea-ce a semănat; și iarăși se miră vedînd, că pierce ceea-ce dînsa a îngrijit. Dar ori cât de aproape e chemarea femeii de Dumnezeu și ori cât de asemănată sorelui e iubirea ei, și ea trebuie să rătăcescă și să greșescă. Impotriva acestora, bărbatul să-i stea întru ajutor și să-i ușureze sarcina, pentru că cinstindu-se unul pe altul să înflorască un neam sănătos de fii ai lui Dumnezeu! Amin!

Ajută-ne Tu, Părinte, ca să ne putem împlini datoriile de iubire unul către altul! Tu, care ne-ai zidit pe noi cei în neasemănare unul de altul, ajută-ne pe noi ca să ne îndeplinim și să ne ajutăm unul pe altul, ca ast-fel crescînd să ne apropiem de Tine! Părinte Ceresc! Fă-ne buni și deplini curați, căci Tu ne-ai învățat a cunoscce, ce este frumseța cea cerescă! Nouă, celor împărțasiți cu darul Tău, ne-ai lăsat cugetarea, care ne luminează ca sorele și care ne dă puțința de a jertfi voioși toate, pentru ca pruncii noștri să fie mai buni și mai înțelepți de cât noi. Iar când vom ră-

tăci, Tu ne vei îndrepta și nu Te vei obosi de
désa noastră alunecare! Fă, Dómnne, ca să fie casa
noastră un raiú luminat de sórele iubirei Tale,
unde jertfa nu se pare prea mare, unde iertarea
e nemésurată, unde mulțămita nu e dată uitărei!
Amin!

XII.

DESPRE CREDINȚA ÎN CUVINTUL MĂNTUIȚORULUI.

Cuvintele pe cari le-am ales ca temei al rugăciunii noastre de astăzi, se afla la Sfântul Evangelist Ioan cap. 1, vers 11 :

„Într'ale sale a venit, și al sêi pe dînsul nu l'aă primit“.

Acésta plângere simplă și nevinovată a Sfîntului Evangelist Ioan, între toți iubit de Domnul, ne atinge mai de aproape; mai ales când cetim începutul acestei sfinte Evangeliî, care dice: „Întru început era cuvîntul, și cuvîntul era la Dumneđeù, și Dumneđeù era cuvîntul. Acesta era la început la Dumneđeù. Tóte printr'însul s'aă făcut și fără de dînsul nimic nu s'aă făcut ce s'aă făcut“.

În aceste cugetări se cuprinde o putere nemărginită și extraordinară. Evangelistul numesce „cuvînt“ ceea ce e mai înalt de cât tóte, pentru că cuvîntul e pentru noi ómenîi rostul duhului, rostul voinței, rostul puterei. Cuvîntul ne face stăpâni preste lume. Cuvîntul e aripa, care ne ridică mai pre sus de noi însîine. Cuvîntul e marea

moștenire, care ne vine din o altă lume și care ne ridică spre ea. Apostolul ne arată, că Christos, învățătorul nostru cel iubit, este însuși cuvîntul, care e Duhul lui Dumnezeu. Ast-fel Christos, care era cuvîntul, trebuia să fie din veci, pentru că cuvintele lui aũ fost din veci. Aceste le-a știut bine și deplin Apostolul Ioan, care a rămas lângă cruce, avînd ochii pironiți pe fața Mântuitorului și urechile deschise la rostul buzelor lui. Dar durerea pîna și-a dat Iisus duhul, dar durerea cea cumplită, care i-a sfășiat inima în ceasul răstignirii, răsună încă și astăzi în plîngerea: „Într'ale sale a venit, și ai sîi pe dînsul nu l'aũ primit!“.

Fiiul necunoscut al Împăratului ceresc, îmbrăcat în vestmintele sîracului; El care putea dărui darurile sale lumii întregi; El a cărnă iubire nemăsurată avea să zdrobescă tóte ușile și tóte porțile, cele mai bine încuiate; El trebuie să stea afară și să îndure batjocuri, ocări, și bătăi de la cei mai de rînd ómenii. Și ce face El? Nu-i pedepsesce! Nici nu-i desprețuesce măcar! El împărțesce în acele ceasuri gróznice iubirea cu prisosință pentru neamurile încă nenăscute, cari vor avea trebuință de dînsul înainte ca ele să scie despre dînsul. Și ast-fel aũ fost îmbrățișați toți ómenii, cari aũ vrut să urmeze pe Mântuitor în mărimea de suflet. S'ar părea că omenirea nu póte lua un sbor hotărîtor spre înălțimea ceriurilor, și de aceea ea caută să împedece pe acei cari ar voi să se ridice mai sus. Omenirea pironesce pe cruce chiar și pe Mesia cel atît de mult așteptat, pentru că el rostesce vorbe nouă, cari aũ să schimbe fața lumii, și pentru că el nu s'a arătat așa precum vroia să-l vadă. Și dacă astăzi ar mai veni iarăși nu l'ar cunosce, și ar dice și astăzi că un asemenea esaltat trebuie dat la o parte. Da-

că ar mai veni astăzi pe pământ, tot de abia după o sută de ani s'ar vesti cuvîntul lui ca adevărul cel vecinic, uitându-se cu dispreț la acei înaintemergători cari nu'l-au cunoscut.

Nu s'a întîmplat ast-fel cu Christos? Numai câtor-va aleși, câtor-va suflete curate și nevinovate li s'a dat sa-l cunoscă în zilelele lui, și aceștia încă au fost ocăriți pentru credința lor. Era o minune a vedea, cum acești ómeni neiscusiți și simpli țineau cu statornicie la credința lor, cum pentru dînsa ei erau uciși cu pîetre, erau arși de vii, erau dați fiarelor selbatice spre mîncare, și cum aceste munci au întărit credința lor și au câștigat pentru dînsa alți martiri noi.

Dacă auzim în timpul de față tînguirî despre lipsa de credință, cauzele că credința astăzi nu mai e prigonită. Oamenii nu mai sunt atît de stăruitori spre a dovedi ceea-ce nimene nu mai pune în îndoială ; și prin acesta chiar intră și se așază în lume nepăsarea.

Oamenii nu se gîndesc că și astăzi noi îndurăm flacara durerilor și a ispitei și ca nu înarmăm pe copiii noștri împotriva fiarelor selbatice, cari în însuși vîeptul lor le sfășie inima. Și astăzi nu vorbim de ale credinței cu ceata cea neînțelegătoare și nepăsătoare, numai și numai pentru ca să nu fim uciși cu pîetre.

Credința în Christos n'are un preț vedut și pipăit. El nu ne dă nici bogății, nici slujbe, nici măriri. Cu credința în Christos nu ne putem nici lăuda, nici mândri. Cu legea creștinăscă nu putem subjugape nimene, pentru ca să ne înălțăm pe umerii lui. Creștinismul e legea sêracilor, și ómenii voesc toți să fie bogăți. Creștinismul e legea lepădărei de sine, și nimene nu voesce să se

jertfescă pe sine. Creștinismul e legea celor ce sufer, și ómenii toți voesc să fie fericiți.

Intre a voi și a fi e o prăpastie mare ; ea e plină cu tot felul de păcate și de miserii. Acéstă prăpastie se deschide însă și mai tare, când e vorba de a primi pre cei râvnitori și pe cei poftitori de câștig, chiar și după ce ei au aruncat într'însa mărirea și curățenia, bunătatea și pacea. Căci aceștia sunt din ți în ți tot mai sêraci, tot mai întristați, tot mai desnădējduiți, și nu se sfiesc se blesteme pe Dumneđeu și pe ómeni. Aceștia sunt tot-déuna pesimiști, desnădējduiți, căci ei și-au întors viața pe dos. Pärtinatorii acestui soiú de ómeni propoveduesc că toate sunt rele, pe cât se póte de rele ; iar ucemicii acestora mai pátimași de cât nenorociții învêtatori întăresc aceste năluciri diavolesci, până când duc pe bietul rătăcit la sinucidere.

Căci dacă i se dice omului necontentit și fără încetare : „Viața nu mai e de suferit“, — într'adevăr viața i se pare nesuferită. Fie-care din noi însă scie din propria experiență, că înghite o neplăcere, dacă tace și dacă încercă să se facă stăpân preste dînsa, incet cu incetul ea scade și dispare ; dar dacă vorbim fără încetare despre dînsa, ea cresce și se măresce.

Adeseori să întimplă că nu iubim pe un om, căci el nu ne place. Dacă ne dojenim pe noi însine pe tăcute, biruim ura. Dacă vorbim despre ura noastră și dacă aflăm și pe alții de părerea noastră, omul pe care nu-l iubim ni se face nesuferit și în sfârșit cădem în păcatul de a-l urí cu desăvîrșire. Așa fac pesimiștii și desnădējduiții. Ei vorbesc despre lume, đicënd că e rea,

până când îi cuprinde gândul de a o părăsi, și atunci ei înșiși se aruncă în prăpastia, pe care n'aū putut-o face să dispară, supuindu-se legilor și povețelor dumnezeesci.

Creștinul însă își clădesce o punte înaltă dar tare din cuvintele luminose ale lui Christos. Aceste cuvinte îl trec preste prăpastie, și-l fac destoinic a merge spre ținta ce i s'a dat, și care este în ceruri.

Dar în zilele noastre se cere un suflet copilăresc pentru a primi pe Christos, se cere bărbăție pentru a mărturisi cuvîntul lui Christos.

Învățătura Mântuitorului a fost adese întunecată, și adese nu o mai cunoscem și nu o mai înțelegem. Iar cine se întorce în tăcere și umilință spre Christos, cine învață a chiema chipul lui cel dumnezeesc în sufletul său, acela se va pătrunde din nou de învățătura lui cea adevărată, cea a-dîncă, cea dumnezească. Acela va fi întru ale lui, acela îl va primi pe El, acela îl va mărturisi pe El.

Stăpâne! Vino la noi! Vino întru ale Tale! Noi te așteptăm! Ne-am gătit inimile, pentru ca să Te primim. Iarăși și iarăși îți mulțumim Ție în toate zilele, căci ne-ai învățat a trăi în lume, căci ne-ai învățat a răbda în lume, căci ne-ai întărit întru a îndura toate. Nu vom perde nădejdea în Tine și în sfînta lege ce ai dat lumii! Tu ne-ai dat cuvîntul și în cuvînt este duhul Tău cel prea sfînt, puterea Ta cea înaltă și cea nebiruită! Nu voim ca în séra vieței noastre să fim siliți a mărturisi că nu Te-am cunoscut pe Tine și că nu Te-am primit, când ai voit să Te sălășluești întru noi! Stăpâne a toate! Noi suntem ai Tăi! Ție ne închi-

năm ! Ție-ți mulțămim, Dómnne, pentru că suntem
ai Tăi ! Tu ne-ai ales pentru a fi ai Tăi și cu
Tine ! Tu ne-ai dat acéstă învătătură ! Nu voim
să ne despărțim de la dînsa ! Ai Tăi voim să fim
în vecii vecilor ! Amin !

XIII.

DESPRE DUHUL CEL DUMNEDEESC.

Cuvintele pe cari le punem în fruntea rugăciunii noastre de astăzi se află în cartea întâia a Epistoliei către Corinteni a sfântului Apostol Pavel, cap. 12, vers 4 :

„Și sunt osebiri darurilor, iar același Duh“.

Duhul dumnezeesc e nevădut și nu se poate pipăi. Mai gingaș de cât aerul și mai puternic de cât focul, el străbate însă lumea cu suflarea lui cea mântuitoare. Pretutindene el se pogorâ pe pământ, ca o sămânță gata de înflorit. După cum e pământul, așa se desvâltă și flórea, care, după ce a înflorit de ajuns, se desface, iar de pe frunzele ei cele nevădute duhul și viața sbor mai departe pentru a lucra fără sfârșit.

N'au une-orî arborii și ierburile rădăcini atât de puternice, în cât ele închégă și întaresc pământul în care au crescut? Trupul cel mai slab adese e purtat și oțelit de puterea duhului, care trăesce într'insul, și împreunăză prin puterea sa firile omenești cele mai deosebite, înălțându-le spre mărirea și lauda lui Dumnezeu. Duhul este ca sunetul ce esă

dintr'un instrument de musică. Când córdele sunt slobode, nici un sunet nu ne înveselesce urechea, căci e amorțită tótă puterea lui încântătoare; îndată ce ele sunt încordate, e de ajuns să le atingi, pentru ca să dea din nou sunetele cunoscute.

Amorțirea o numim nedrept bólă sufletescă. Cum póte sufletul, care e de la Dumnezeu, să fie bolnav? Numai trupul nostru, care ține de pămînt e bolnav și trebuie însănătoșat înainte ca să se pótă arăta puterea ce sălășluesce într'însul.

Sunt ómenî cari dic: „Nu este suflet!“ Și aceștia totuși cred în putința stăpînirii de sine. Dacă trupul se stăpînesce el pe sine, ce se alege de dînsul, când trupul e cuprins de bólă. Atunci n'ar mai fi suflet. Atunci totă bólă ar face pe ómenî asemenea dobitoțelor, pe când bólă fórte des ne luminează și ne lămuresce.

Adese bólele cele mai lungi și mai pline de dureri ne dau ele, după ce au trecut preste noi, cele mai însemnate și mai netăgăduite doveđi de deșteptarea unei vieți. Pentru ce? Pentru că în bólă singurî cerem sprijinul sufletului împotriva necazurilor. Iar sufletul este, care ne învață să înduram durerile. Sufletul ne înalță de pe o tréptă la alta în șcôla suferințelor și a stăpînirii de sine. Atunci, tocmai atunci, sufletul se arată în tótă puterea lui. Atunci el își înalță fruntea cea gingașă, privesce departe preste împărăția nestatornică a pămîntului, și întăresce inimile nóstre cu o putere care vine din văzduhuri. Mirosul flórei nu se póte prinde cu mâ-nile, nici cumpăni. Flórea se póte desface în parțile din cari ea este alcătuită; și totuși nu scim pentru ce trandafirul nu miróse ca viorica ca lăcrămiórele, orî ca flórea sórelui. Și totuși mirosul trandafirului

e atât de tare, încât el durează mulți ani, chiar după ce flórea s'a veștejit.

Duhul e putere și puterea e Duh. Oamenii tari și virtuoși strigă în dureri, pentru că n'au învățat a-și stăpâni trupul. Dar mucenicii, dar acei înălțați cu sufletul, dar poetul care suferă: toți aceștia rabdă orice chin și ori-ce durere. Aceștia uită că sufer, căci ei nu mai simțesc cu trupul, fiind-că în căutarea lor ei năzuiesc spre duhul cel dumnezeesc, care e întru dînșii. Oamenii mari de suflet lucrăză și cu trupul cel mai slab, asemenea măiestrilor cari se pot folosi și de cele mai rele unelte. Și chiar dacă le lipsesce un mădular sau o simțire, ei știu să o înlocuiască, și lucrăză înainte.

Cei din vechime erau de părerea, că un suflet și o minte sănătoasă nu pot locui decât numai într'un trup sănătos. Dar noi nu gândim ca dînșii. Noi scim că la Dumnezeu toate sunt cu putință, și că El e tare tocmai întru cei slabi. Noi scim că Dumnezeu împărtesce darurile sale cum voesce, și că trebuie să ne supunem întru toate puterei lui. Noi creștinii nu mai avem nevoie să ne plângem împotriva durerilor, căci nouă ni s'a dat putința de a le birui. Nu trebuie însă să ne lăudăm de acesta, căci nu scim pentru ce ni s'a dat aceste daruri. Noi nici nu ne-am rugat, ca ele să ni se dea, cu atât mai puțin putem lăsa aceste daruri moștenire după plăcerea noastră, căci nu scim cum le-am dobândit. Ele nu sunt ale noastre pe vecie, ci numai ni s'a dat împrumutat nouă. Ele ni s'a dat ca să lucrăm cu dînsele; nu trebuie însă să uităm că avem a răspunde de ele. Neurmând pe această cale, sufletul ne pedepsește cu neodihnă vecinică, ne osândesce să căutăm și să pipăim fără sfârșit și așa ne certăm noi cu noi înșine.

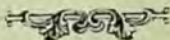
Mai tăgăduesc ómenii sufletul, pentru-că nu-l pot cumpăni, pentru-că nu pot afla róta ce-í da pornirea. De aceea ȕic unii: nu este suflet! Şi uitându-se fără a cugeta, eí totuşi află, ca şi copii, ceea-ce le trebuie, deşi nu pot să-şi spue totuşi cum cugetă şi cum fáptuesc, deşi nimic nu li s'a arătat de nimene. Oare cine-í învaţă? Oare cine ne-a învăţat pe noi aceea ce scim încă dela început? Pentruce óre dobitocele nu alcătuesc de cât tot aceeaşi clădire, iar noi aflăm şi iscodim fără sfîrşit? Noi înşine ne mirăm de ceea-ce am vędut, de ceea-ce vedem în tóte ȕilele în timpul cel scurt al vieţei nóstre.

Acéstă simţire e duhul, care ne mişcă şi de la care învăţăm, duhul care sălăşluesce întru noi, e duhul care ne înzestră cu darul de a lucra din noi şi prin noi, e duhul care ne îndreptă pe calea cea adevărată, duhul care ne ţine şi ne stăpănesce în legea Domnului, duhul care ne creşte şi ne înţelepţesce în poruncile lui Dumnezeu, e duhul care ne mângăie şi ne dă fericirea cea pămîntescă şi cea cerescă. Acéstă simţire este sfîntul Duh al Dumnezeirii, despre care a grăit Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Christos, spunându-ne, că e mângâitorul nostru în ale vieţii. Da! acel Duh e mângâitorul nostru; el e schinteia din lumea vecinicieii, în care noi nu pętrundem cu înţelegerea noastră, dar dela care noi primim daruri ceresci ca nisce copii sficioşi şi smeriţi. Aceste daruri noi nu le-am meritat, şi tocmai de aceea suntem datorii a le întrebuinta întru folosul şi spre îndemânarea fraţilor noştri, fără mândrie, fără fáţarie, fără înălţare de sine şi fără desfătare desartă întru noi. Da! Duhul mângâitor e tot-déuna aprópe de noi. Numai noi să voim să simţim şi să

cunoscem ființa lui întru noi. Numai noi să nu-l isgonim dela noi. Numai noi să nu-l punem în giulgiul întunecos al slăbiciunei noastre trupesci, al nesciinței noastre și al neputinței noastre. Ajută-ne, Dómnne, ca să lumineze dintru noi Duhul cel mângăitor în tótă strălucirea și curățenia lui ! Amin!

Duhule Sfinte! Pogórá-te întru noi! Dómnne Dumneđeule! Vino și ne umple cu lumina Ta! Nu ne lăsa să ne nădăjduim în întunec, în nesciință, în slăbiciunea voinței și în necredință! Ai Těi voim să fim! Pe Tine Te vom mări! Ție îți vom sluji cu darurile bunătăței Tale! Revarsă asupra noastră miresmele tale, ca să Ți le aducem Ție ca un prinos al flórei ce înflorește în noi prin puterea Ta, și ne ajută când vom da pe povirnișul cel primejdios de a perde credința în noi înșine, adecă în puterea Ta, pe care Tu ai sălășluit-o întru noi! Fă-ne tot-déuna biruitori preste oboséla trupului! Dăruiesce-ne biruință asupra inimei noastre celei fricóse și slabe! Dă-ne putere să purtăm povara ce o pun pe noi ceasurile vieței noastre. Tu ești mai tare de cât noi! Tu poți să stăpânesci tóte cu puterea Ta, atunci când noi șovăim!

Vino, Duhule Sfinte, și ne dăruiesce puterea cea de sus! Amin!

XIV.

DESPRE LUCRAREA IUBIREI DE DUMNEDEU.

Cuvintele pentru rugăciunea acésta le-am scos din Cartea Sfîntului Apostol Pavel către Romani, cap. 8, vers 28.

„Și scim ca celor ce iubesc pre Dumneđeū, tóte li se lucrézá spre bine“.

Ce înțelege sfîntul Apostol prin cuvintele a „iubi pre Dumneđeū“? Până unde merge gândirea lui, când ne grătesce despre cele „ce ni se lucrézá spre bine“?

Cei mai mulți dintre noi iubim pe Dumneđeū, precum iubim pe aprópele nostru, adică nici de cum. Cei mai mulți dintre noi nu gîndesc la Dumneđeū. Abia ne ațintim gîndirea la Dumneđeū în scurtele momente. în cari ne rugăm Lui. Chiar în vremea rugăciunei, inima noastră așterne la picíórele Lui tóte grijile și tînguirile ei. În tóte cele-lalte óre, multe la numér, cine mai pórtă pe Dumneđeū în inimă? Îl uităm la muncă, Îl uităm la prânz, Îl uităm mai vîrtos la întîlnirile nóstre cu alți ómení. Dacă nu L-am uita, n'am fi atât de des și de ușor ațîțați la mánie,

n'am fi atât de nerăbdători cu slăbiciunile altora. Uităm pe Dumnezeu în fie-care moment, și totuși așteptăm dela Dînsul. ca El să-și aducă totdeuna aminte de noi, și totuși sperăm, că El ne păzesce neconținut și nu lasă ca un fir de păr măcar să cadă de pe capul nostru fără vrerea Sa.

Să purtăm pe Dumnezeu nu numai pe buzele noastre, ci mai virtos să-l avem fără încetare înaintea ochilor noștri. Să nu facem cu Dumnezeu, precum facem adese cu sôrele. La sôre nu ne gândim, când el lucește și ne încălzește, când el ne cöce semănăturile noastre; și nici de Dumnezeu nu ne aducem aminte, când viața noastră se strecöră în tihnă și în liniște. La sôre ne gândim numai când el s'a ascuns și când nu-l mai vedem, precum pe Dumnezeu îl chîemam și ne rugăm Lui să ne dea dîle de lumină și de căldură, de viață și de putere, când ni se pare că El și-a întors fața sa de la noi.

A iubi pe Dumnezeu! Nu e nici de cum ușor a iubi pe Dumnezeu; căci Dumnezeu cere o iubire deplină, gata la jertfă și la fapte, nu o iubire fără minte și fără cuget. Dumnezeu cere să fie iubit cu față veselă, cu ochi senini, cu mîni harnice, cu cuget curat și din prisosința inimei.

Acêsta se numesce evlavie, și evlavios a fost și Domnul nostru Iisus Christos. Mînilor Lui erau neobosite, buzele Lui nu se deschideau decît spre mîngăiere și spre bine-cuvîntare. Nimic n'a fost prea mic și prea neînsemnat pentru Dînsul, căci El n'a gustat odihnă, cîtă vreme a umblat pe pămînt. Celor cari hrănesc într'înșii o ast-fel de iubire cătră Dumnezeu, lor tôte li se lucrăză spre bine.

Sunt surori de caritate fără avere și de tot sê-

XIV.

DESPRE LUCRAREA IUBIREI DE DUMNEDEŪ.

Cuvintele pentru rugăciunea acésta le-am scos din Cartea Sfîntului Apostol Pavel cãtrã Romani, cap. 8, vers 28.

„Și scim ca celor ce iubesc pre Dumneđeũ, tóte li se lucréza spre bine“.

Ce înțelege sfîntul Apostol prin cuvintele a „iubi pre Dumneđeũ“? Până unde merge gândirea lui, când ne grăiesce despre cele „ce ni se lucréza spre bine“?

Cei mai mulți dintre noi iubim pe Dumneđeũ, precum iubim pe aprópele nostru, adică nici de cum. Cei mai mulți dintre noi nu gîndesc la Dumneđeũ. Abia ne așintim gîndirea la Dumneđeũ în scurtele momente. în cari ne rugăm Lui. Chiar în vremea rugăciunei, inima noastră așterne la picórele Lui tóte grijile și tânguirile ei. În tóte cele-lalte óre, multe la numér, cine mai pórtă pe Dumneđeũ în inimă? Îl uităm la muncă, Îl uităm la prânz, Îl uităm mai virtos la întâlnirile nóstre cu alți ómení. Dacă nu L-am uita, n'am fi atât de des și de ușor așíțați la mánie,

n'am fi atât de nerăbdători cu slăbiciunile altora. Uităm pe Dumnezeu în fie-care moment, și totuși așteptăm dela Dînsul. ca El să-și aducă totdeuna aminte de noi, și totuși sperăm, că El ne păzește neconținut și nu lasă ca un fir de păr măcar să cadă de pe capul nostru fără vrerea Sa.

Să purtăm pe Dumnezeu nu numai pe buzele noastre, ci mai virtos să-l avem fără încetare înaintea ochilor noștri. Să nu facem cu Dumnezeu, precum facem adese cu sora. La sora nu ne gândim, când el lucește și ne încălzește, când el ne covece semănăturile noastre; și nici de Dumnezeu nu ne aducem aminte, când viața noastră se strecoră în tihnă și în liniște. La sora ne gândim numai când el s'a ascuns și când nu-l mai vedem, precum pe Dumnezeu îl cheamăm și ne rugăm Lui să ne dea zile de lumină și de căldură, de viață și de putere, când ni se pare că El și-a întors fața sa de la noi.

A iubi pe Dumnezeu! Nu e nici de cum ușor a iubi pe Dumnezeu; căci Dumnezeu cere o iubire deplină, gata la jertfă și la fapte, nu o iubire fără minte și fără cuget. Dumnezeu cere să fie iubit cu față veselă, cu ochi senini, cu mâni harnice, cu cuget curat și din prisosința inimii.

Acosta se numește evlavie, și evlavios a fost și Domnul nostru Iisus Christos. Mânile Lui erau neobosite, buzele Lui nu se deschideau decât spre mângăiere și spre bine-cuvîntare. Nimic n'a fost prea mic și prea neînsemnat pentru Dînsul, căci El n'a gustat odihnă, cîtă vreme a umblat pe pămînt. Celor cari hrănesc într'însu o astfel de iubire către Dumnezeu, lor tôte li se lucrăză spre bine.

Sunt surori de caritate fără avere și de tot se-

race, cari caută pe cei săraci. Ele merg preste tot locul și cerșesc daruri pentru săracii lor. Ele se mulțumesc cu orî ce primesc. Ele mulțămesc, când li se dă un ac sau un os, o còje de ou sau o cărpă. Nimic nu li se dă, ce ele să nu primescă cu bucurie și mulțămire; și nimic din câte ele primesc nu rămâne fără a fi întrebuintat cu pricepere în folosul și câștigul săracilor. E preste puțință a povesti binele ce fac aceste femei acolo unde ele lucrază. Nimic nu este, care să nu pótă fi unuî om evlavios spre folos și spre mântuire.

Noi însă nu ne-am ascuțit în destul vederea pentru o asemenea lucrare. Noi așteptăm necontenit fapte mari, lucrări mari, ajutor mare. Nu ne gândim, că cu puțin am fi fost în stare să ne clădim o casă, să ne croim sòrta. Christos a legat dumnezeesca sa învățatură de întîmplări de tóte ðilele, cunoscute tuturor, petrecute dinaintea ochilor tuturor. Christos mai virtos s'a folosit de cursele ce i se puneau în cale cu gândul dușmănesc de a-l perde. El a fost tot-déuna biruitor, fiind că tot-déuna a iubit pe Dumnezeu în tótă curățenia. De aceea nici-odată patima nu l-a orbit, de aceea judecata lui dréptă a fost depărtată de nemernicia omenescă. De aceea El a întors tot-déuna rēul spre bine, fără gâlcévă, fără frică, fără ură și cu răbdare. Patimele și mórtea lui aũ fost biruința lui cea mai mare. Cei ce-l prigoneau aũ perit, iar cuvintele lui aũ rămas vecinice și aũ alcătuit o lume nouă, un véc nou, un neam nou de ómenî. Crucea pe care a fost pironit, cununa de spinî care a purtat-o pe capul sēu, amîndouē s'aũ schimbat în cele mai înalte semne de mărire. Câte aũ fost atinse de Dinsul, tóte aũ pri-

mit sfințire și sfințenie, și acésta pentru că El a iubit pe Dumnezeu.

Dumnezeu nu cere dela noi mai mult decât dela surorile de caritate cele pacinice, cărunțite, cari nimic nu lepădă, ci toate le întrebuintează întru ajutorul sêracilor și a lipsiților.

Așa e! Noi trebuie să facem folositoare chiar și greșelile și slăbiciunile noastre, învățând prin ele cum să ne ridicăm preste dînsele, asemenea unui pom frumos care se înalță dintr'o sădire bine lucrată. Noi avem lipsă să arăm adînc în inimele noastre, pentru că altmintrelea nu dăm flori nici rîde! Dar ne dore, când ferul plugului trage nemilos prin mijlocul peptului, ne sfășie inima și ne sapă măruntaele. Atunci am vrea mai bine să fim pîtra sau nêsipul, ce ușor se ridică și iarăși ușor se așază pe pămînt; sau am vrea să fim apa care făcînd câte-va unde, se întorce la loc și apoi se liniștește. Dar pîtra și nêsipul și apa nu dau rîde. Tot ce dă rîdă trebuie lucrat și săpat; trebuie să îndure ger și inundări; dar cu cât plugul a brăzdat mai afund, cu atîta sêmînța încolțese mai frumos.

Dumnezeu cel prea bun își cunoște pămîntul sêu. El scie unde trebuie să brăzdeze mai afund și care brazdă trebuie să degere, ca să se facă fragedă. Mîna lui apasă une-orî greu pe cîrnele plugului, dar tocmai acolo El a hotărît să semene sêmînța lui cea mai bună, cea mai alêsă, care rêsăre pe micul sêu pămînt. Iar noi rare-orî numai aflăm voea lui cea mare și adesea uităm să iubim mîna sub care pătîmim. Adesea nu cunoșcem acésta mîna, ci ne resvrătim în contra ei, pentru durerea ce suferim.

Rêsbunarea cea mai bună iarăși ne-a învățat-o

Christos, arătându-ne cum să prefacem răul în bine. Căci nu ni se poate pricinui nici o durere, din care să nu putem scóte vre-un folos pentru întreaga noastră viață, dacă nu vom avea decât pe Dumnezeu în cugetul nostru, iar nu pe ómenii. Atunci pe vrăjmașul nostru îl vom rușina și poate îl vom prefaca chiar în prieten.

Surorile de caritate cele sêrmane și cărunțite multănesc cu față veselă pentru tóte fărămăturile ce li se dau, și din aceste fărămături cresc binecuvîntările sêracilor. Pe cine óre n'ar desbrăca de rēutate acéstă multămită neașteptată ! Oh ! De am putea să multămim pentru tot binele ce ni-l fac vrăjmașii noștri ! Ei ne deschid ochii. Ei ne arată calea, pe care era să o perdem. Ei ne dojenesc pentru greșelile noastre, pe cari noi nu le-am putut cunósce și cari ar fi adus preste noi nenorociri. Ei scot la ivelă lucrarea noastră cea bună, pe care de alt-fel nimene n'ar fi băgat-o în sémă. Da ! Binele ce ni-l fac vrăjmașii noștri e nemésurat. Numai nepriceperea noastră ne umple de mânie și de ură în contra lor, în loc de a avea pentru dînșii numai vorbe prietenóse și de multămită.

Iubirea de Dumnezeu ne învață a pătrunde departe cu priceperea noastră, și prin pricepere ajungem a cunósce din depărtare binele ce-l putem dobândi din rău.

Tu stai scârbit și bolnav dinaintea unei mlăștine. Iea, omule, lopata în mână și te pune la muncă de usucă acea mlăștină ; și vei vedea ce semănătură desfătătoare va răsări în locul cuprins de dinsa odinióră.

Tu trăesci într'o societate de ómenii. Pe unii nu-î

iubesci, iar alții nu-ți sunt plăcuți. Dar óre Christos a grăit numai cu cei buni și cu cei plăcuți?

Învățã însuși a te împăca cu cei nesuferiți. Caută și află însușirile lor cele bune, pe cari le-ai trecut cu vederea în scârba ta. Atunci se va întâmpla póte, că te vei rușina ȃicând: „Acesta are însușiri pe cari eu nu le am, și pot ca să învăț dela dînsul“. Chiar de nu vei învăța alt nimic, decât să te stăpânesci și măestria de a fi prietenos din inimă bună, fără înclinare și fără trageri de inimă, chiar și atunci ai dobândi o comóră mare pentru întreaga ta viață. Iar noi ce facem? Când cine-va nu ne place, de cele mai multe ori îl facem să simțã acea neplăcere, de și nu suntem întru nimic îndreptățiți întru acésta.

Christos a oprit ca femeea cea pécătósă să fie ucisă cu petre ȃicând: „Cine dintre voi e fără pécãt, acela să arunce cel dintâiu pétra“.

Cine dintre noi e atât de perfect în tóte, în cât să póta da din umeri, cãrtind împotriva altora? Iar acésta o facem prea des, când nici nu cunoșcem trecutul, nici nu scim suferințele, nici nu vedem grijile, nici nu observăm traiul aprópelui nostru. De am fi avut răbdarea și iubirea de a ne pune tóte înaintea nóstră, inima nóstră s'ar fi întors cu milă spre aprópele cel desprețuit.

Christos vedea în inimile ómenilor ca și cum ele ar fi fost tóte deschise înaintea lui. Să ne încercăm și noi a-i urma lui. Iar pentru acésta nu se cere decât să iubim pe Dumneđeu și pe ómeni, precum i-a iubit Christos. Căci e mare orbirea ce se nasce din ură, și nemésurată e lumina ce isvoréște din iubire. Iar iubirea n'are lipsă să întrebe mult, pentru că ea simte, pentru că

ei tóte îi sunt spre bine, pentru că dînsa însăși e bunătatea deplină. Amin!

Dómnne Dumneđeule! Te vom iubi cu putere sfîntă și cu deplină bucurie a inimei! Vom umbla în căile Tale, ca în mijlocul razelor sórelui! Vom tăcea când plugul Těu ne va brăzda, și-ți vom da ca un prinos bine mirositor flórea care a răsărit din sēmînța încredințată nouē de mîna Ta cea sfîntă! Ne vom îndrepta și sprijini unii pe alții. Să fie greșelile nóstre pildă de îndreptare, iar cele bune dintru noi să fie spre binele tuturor! Tóte pentru toți! Căci Tu nimic n'ai dat unui om numai spre folosul lui. Ce ai dăruit unuia, ai dăruit tuturor, spre folosul tuturor. spre buna petrecere a tuturor. Iar noi nu vom sci de dușmănie între noi, căci vrăjmașii noștri ne pricinuesc mai mult bine decăt ne putem închipui; căci, dupre voința Ta, ei nu ne lasă să dobândim aceea ce voim, și care adese ar fi spre rēul și nefericirea nóstră! Vom dori numai aceea ce Tu voesci, Tatăl nostru! Din lucrurile cele mai mici vom scóte folos întru lauda Ta! Uplete-ne de iubirea Ta și de îndurarea Ta cea cerescă, pentru ca lacrîmile nóstre să se prefacă în rouă, suspinele nóstre în cāntări, pașii noștri în bine-cuvîntări, vorbele nóstre în putere; pentru ca ast-fel tóte lucrurile. cele rele ca și cele bune, să ne fie la toți spre bine! Amin!

XV.

DESPRE POMUL VIETEI.

Cuvintele luate pentru rugăciunea de astăzi se
află în sfânta Evanghelie dela Luca,
cap. 13, vers 8 și 9.

*„Iar el răspundând zice lui: Domne! Lasă-l pre
el și întru acest an până îl voiți sapa împrejur
și voiți pune gunoiă și de va face rodă; iar de
nu, îl veți taia în anul cel viitor“.*

Grădinarul rîgă aci pe stăpîn pentru viața pomului ce a stat mulți ani fără a da rodă, și pe care stăpînul voia să-l taie. Grădinarul cere să mai sape odată pămîntul din jurul lui, să mai pună gunoiu preste rădăcinile lui, ca dîră prin muncă și îngrijire să scape de peire pomul cel tîner și frumos, în care-și pusese multă nădejde și care acuma gata era de tăiat și de aruncat în foc, pentru că fără folos sorbea într'însul puterea pămîntului, fără folos era încălzit de sîre, fără folos udat de plîia ce-i trimetea Dumnezeu și pentru că împotrivor era la tîta îngrijirea ce i se dăduse. Grădinarul totuși speră, că el a greșit întru ceva de nu rodesce pomul, și

că a lui este vina dacă s'ermanul pom e osândit spre tăiere.

Câți pomi tineri stau frumoși și plini de podóbă, despre cari nimene nu scie pentru ce nu dau ródă. Ei au fost păziți și îngrijiți, crescuți la loc de adăpostire, sprijiniți cu pari tari pentru ca să crească drepti. Ei au fost udați la timp, li s'a pus gunoiu duple trebuință, au fost în sfârșit îngrijiți cu cea mai mare cunoscință și înțelegere omenescă, pentru ca să le fie priincioase primăvara cea frumoasă și plină de flori și vara cea bogat roditóre. Dar ce să veđi? Primăvara n'a adus fructele așteptate și tómnă n'a avut ce cóce. E amară, e mult amară, póte cea mai amară durere, o ostenelă îndelungată fără folos, o ostenelă pentru oameni iubiți, o ostenelă pentru un lucru bun, o ostenelă care totuși n'a isbutit. Trece timp îndelungat fără să mărturisim că munca și ostenela au fost zadarnice. Trece timp îndelungat, până să părăsim lucrarea începută. Și chiar atunci nu părăsim nici speranța, nici lucrarea, până la adâncile noastre bătrânețe. Minteá noastră, inima noastră sunt frămîntate de cugetarea că noi în nesciința noastră n'am îngrijit îndestul de ceea ce era mai de căpetenie, și că din vina noastră fructe n'au fost, că din vina noastră cele cari au fost nu s'au copt, ci au căđut verđi de pe pom. Necontenit se deștéptă apoi din când în când nádejdea, din ce în ce mai slabă, dar ea necontenit se deștéptă în noi. Nu voim și nu putem să rostim cuvîntul care pune capét speranțelor noastre. Nu voim să adevérim, că n'am isbutit, căci acésta ar fi póte lovitura, care ne-ar nimeri pe noi mai întâiu și ar fi pentru noi, mai mult decât pentru pomul nostru, o lovitură de mórte.

Și totuși, în noi dicem: toate se pot schimba. Punem pe om într'o lume nouă, în care el se poate face preste așteptare vrednic, dacă ar sta singur acolo, într'o împrejurime priincioasă. în care să nu-i fie închise ușile și inimile celor buni, și în care lucrarea se săvârșese cu isbândă. Acela care voesce să îndrepteze și să deschidă o cale nouă, acela este adesea nevoit să vadă cu întristare, că pe cât priceperea lui a fost mare, pe atâta mânilor lui le-a lipsit puterea cuviincioasă pentru a isbuti acolo unde trebuia să isbutescă.

Cel ce n'a dat naștere unei gândiri mari, e mai destoinic a o duce la îndeplinire; precum și fiul despre care am desperat, se poate face un om vrednic într'o altă parte a lumii sau pînă la alți oameni.

Nimene nu e cruțat de umilire, nici cultivatorul cel mai ereditiv, nici grădinarul cel mai vrednic și nici chiar geniul cel mai mare și mai iscusit. Toți sunt siliți să-și aducă aminte că sunt oameni slabi, când se ridică prea sus cu gândirile lor.

Dar tocmai atunci nu trebuie să șovăim și să ne perdem nădejdea; căci viitorul e ascuns dinaintea noastră și el poate ascunde în sine comori necunoscute. pe cari vom fi chemați a le afla mai târziu. Să nu părăsim dar lucrarea începută. N'am descoperit încă greșala care ne împedecă să isbutim. Bătații noștri pot să aibă însușiri bune; noi însă nu le înțelegem firea lor, i-am așezat în loc nepotrivit și-i îndreptăm strîmbându-le creșterea lor naturală. Nu e nici odată prea târziu de a-i răsădi, dându-le altă hrană și altă lumină. Noi însă, în amărăciunea noastră și a lor, apucăm din ce în ce pe căi tot mai greșite, fără a ajunge la o îndreptare; și atunci ne oprim și noi și bătații

noștri în fața vieții nemângâiați, fiind-că n'am înțeles nici unii nici alții cerințele vieții. Cu cât tragem mai tare de acest capăt, cu atât încurcăm lucrurile mai mult și le încalcim mai tare.

N'avem decât să ne schimbăm punctul de sprijin, care ne-a împedat de a isbuti, n'avem decât să lămurim din nou lucrarea noastră, pentru ca planta să crească și să înflorească, isbucind din grămada sub care credeam că e îngropată. Nimic din ceea ce are putere de viață nu zace în veci îngropat, ci-și face cale pînă la petre și prin nêsip și pînă la toate pedicele, pentru a eși la ivelă, chiar atunci cînd ochii noștri s'au întors în altă parte, ori s'au închis. Christos n'a vedut rînda faptei lui, care a schimbat lumea. El a primit mîrtea pentru a-și asigura rînda; cîci el a știut că din mîrtea lui va răsări o viață nouă. La început mîrtea lui se pîrea zadarnică, pentru că învîțăceii șovăiau și se îndoiau. Sămînța a stat ore-care timp în pămînt, și apoi de odată a încolțit, a crescut și a aruncat mladă dêsă și puternică, care s'a întins preste tot pămîntul. Mîntuitorul a udat cu sângele inimei sale pomul legii lui și s'a urcat pe cruce cu încredere deplină în viitor.

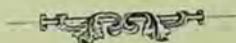
Dacă noi nu voim să jertfim sângele inimei noastre, atunci nu isbutim a săvîrși lucruri mari. Numai prin lepădarea și uitarea deplină de sine vom face ca lucrarea noastră să dea rod. Ceii mai mulți dintre noi sunt chemați să sîdască pomul, fără a-i vedea fructele. Acestea sunt menite pentru alții.

Dacă ești plugar bun, împlinesce-ți chemarea. Mergi din loc în loc și împarte sîmînța ta și nu aștepta, ca ea să înflorească, cîci viața ta e prea scurtă, și trebuie să muncesci, cîci nu ți se iartă să o petreci în așteptare. Sîdesce fără repaos; cîci sî-

mînța va încolți. Nu tăia planta, îndată ce ea te-a amărit în nerăbdarea ta. Póte că un alt grădinar mai bun decât tine va dobândi frumsețea la care tu n'ai isbutit.

Ascultă mai întâiu întru inima ta glasul marelui grădinar care grăiesce liniștit: „Incredințeză-mi mie pomul tēu; sub mîna mea el va da róde!“ Urméză apoi în pace pe calea vieței tale și crede întru dînsul, căci lui nimic nu e cu neputință.

Stăpâne! Ai îndurare de noi și mai lasă-mi pomul meu! Nu rîdica mîna Ta pentru a-l tăia. Căci eu încă n'am lucrat deajuns pentru a-l întări și a-l înfrumseța! Priceperea mea e neînsemnată, cunoscințele mele sunt neputincioase, mîna mea e slabă. Dar cu ajutorul Tēu, Părinte al vieței, anii vieței mele nu vor fi sterpi. Mă voi lupta pînă la cea din urmă suflare. Cu ajutorul Tēu voi începe necurmat și din început munca și lucrarea, ca să isbutesc întru ceea ce tu mi-ai încredințat. Mai îngăduie puțină vreme, pînă cînd grădinarul Tēu va isbuti mai bine și cu iscusință mai mare. Indelungă răbdarea Ta nu e răbdare omenescă. Tu nu voesci să osîndesci. Iar dacă mîna mea e slabă, pune lucrarea mea în alte mîni, mai înainte ca să se nimicescă! Nimic nu voiesc pentru mine, ci pentru ca să viețuiască ceea ce mi-ai încredințat Tu, Dómnne! Lépădă securea din mîna, și fii mai răbdător încă cu neputința mea! Ast-fel Ție ne rugăm din tot sufletul! Amin!

XVI.

DESPRE BLÂNDEȚE, BUNĂTATE ȘI RĂBDARE.

Cuvintele, pe care se întemeiază rugăciunea noastră de astăzi, sunt luate din Sfânta Evanghelie a lui Matei, cap. 5, vers 5.

„Fericiți cei blânzi, ca aceia vor moșteni pământul“.

Ce făgăduință minunată! Moștenirea pământului! Atât de puternică să fie óre blândețea? Atâta putere să aibă óre bunătatea? Atât de covârșitoare să fie óre răbdarea?

Dar cei mai mulți dintre ómeni privesc blândețea ca o lipsă de istețime. Cei mai mulți socotesc bunătatea ca o slăbiciune. Iar răbdarei, în ochii celor mai mulți, i se dă numele de frică.

Altmintrelea însă a învățat Christos. El cunoșce puterea blândeței, puterea bunătăței, puterea răbdarei. El scie cât de mare e stăpânirea lor, și de aceea El dă celor blânzi o putere foarte mare.

În adevăr așa este. Blândețea are ceva, care e mai presus de lucrurile omenesci. Încât tóte și toți trebuie să se plece dinaintea ei. Pornirile mâniei sperie timp de o clipă, dar n'aú putere traínică, căci ele trec ca píraele de munte, care se răpád furióse la vale, după ce s'a spart un nor de

plóie în deal. Blândețea e ca râul, a căruia undă lină și tot-déuna potrivită curge liniștită și pacinică preste câmpii și preste livedi, scobind stâncile ce atinge cu desmerdările lui neconținute. Blândețea nu e slăbiciune. Din contra. Blândețea se rezămă însă pe răbdare. Ca să fim blânzi și răbdători, să cere o voință neînfrântă și o stăpânire de sine neclătinată. Un braț slab se mișcă tot-déuna cu pripire, iar o mână puternică ridică și așază încet și liniștit chiar cele mai grele obiecte. Astfel e răbdarea. Cel tare așteptă în tăcere, pentru că el scie că ori când poate să începă și ori când pe toate poate să le pornescă. Cel tare iartă. căci el scie că cei slabi nu-i pot aduce vre-o stricăciune. Cel puternic e blând, pentru ca nimene să nu se sperie de el. Tiranii cei puternici nu vorbeau multe, pentru că un semn, dat de dinșii, ridică viața. Un om, fără putere, e nevoit să vorbească mult, să strige tare și să alerge repede, pentru ca să fie ascultat!

Același lucru se petrece și cu puterea sufletescă. Un om cu spirit ager și cu minte puternică stăpânesce prin o singură vorbă o stare de lucruri întrégă și toți se plécă puterei convingătoare a vorbeii și a experienței lui. Omul puternic în vorbă se feresce însă, ca nu cum-va să rostescă cuvântul hotărîtor la vreme nepotrivită.

Răbdarea e puterea de a cunósce care e timpul cel mai potrivit; răbdarea e puterea de a afla dacă ómenii sunt copti. Răbdarea nu e o însușire trecătoare; ea e o faptă. Ea e o faptă mare și statornică și nu este iertat să obosim în săvîșirea ei.

Un minut de obosélă dărîmă adese tot ce a clădit blândețea timp de ani întregi, șterge și stinge ast-fel tótă isbânda.

Răbdarea e ca o mare. Marea pórtă cele mai

grele poveri și îmbrățișează cu brațele ei toate țările. Răbdarea e ca pământul, care dă mereu și dă fără sfârșit hrană copiilor lui. Răbdarea e asemenea ceriului, care acopere totă lumea, care are și loc și aer destul pentru toți, ori cât de mult omenii nu se aseamănă unii cu alții, ori-cât de neegală ar fi condițiunea vieții lor. Răbdarea deschide drum prin munții de gheață și prin năsipurile pustietății. Răbdarea privesce cu seninătate, când toate se clatină. Răbdarea trece prin urechea acului. Ea pășește înainte ca o regină.

Puterea cea mare a blândeții stă în încrederea nețermurită ce ea însuflă. Fără a voi, cu toții ne alipim de omul cel blând, căci știm că el are desăvârșita stăpânire de sine. Dela dînsul așteptăm sfatul cel mai luminat și judecata cea mai dreptă.

Și bine facem, de facem așa. Judecata celui blând nu e nici odată întunecată de pornirile mâniei. Cel blând nu-și perde cumpetul, căci el n'are dorința de a-și arăta puterea dinaintea omenilor. El nu scie de frică; căci dinaintea înțelepciunii lui primejdia dispăre. Dorința celui blând o împlinim cu bucurie, pentru că el scie să ne rîde ast-fel, ca și când ne-ar face nouă un serviciu amical. Cel blând scie, că el vorbește părții celei mai bune și celei mai alese a omului. Cine nu dă bucurios, când poate da? Bucuria ce o face acela ce dă, e pentru dînsul o bucurie îndecită.

Și iarăși cel blând nici odată nu se tînguesce, pentru că el scie că ceasul cel rău e trecător, pentru că el scie că ceriul e încă tot albastru și senin de-asupra negurilor celor mai dese, pentru că el scie, că sórele n'a cădud de pe firmament, de și e nópte pe pămînt. Iar unde lipsesce tân-

guirea, acolo ni se înfățișează tot-déuna o putere impunătoare. Un om care suferă chinurile și durerile cele mai mari și face, un om care zîmbește când inima-i este zdrobită, un om care în ceasul morții se gîndesc numai la alții; acel om e un erou, un vitez, și cine se apropie de dînsul, îl va respecta și-l va venera.

Dar cine se îngrijesc de bogățiile lumesci, acela firesc că nu se pôte face părtaș cuvintelor lui Christos. Christos n'a grăit despre averi lumesci alt-fel, decât arătându-le ca o primejdie mare pentru sufletele ómenilor. Când Christos ne grăiesc de moștenirea pămîntului, El înțelege moștenirea sufletelor, căci cel blând e lumină, e sóre și căldură pentru tóte sufletele. Christos înțelege prin moștenirea pămîntului, moștenirea puterii de a crea și de a fôrma. El înțelege prin moștenirea pămîntului, dobândirea încrederii a tótă făptura, căci ómenii și dobitocele ascultă de cel blând. Și cu cât blândeța este isbânda unei voințe seriose și a unei înfrênări aspre de sine, cu atît este mai mare și puterea ei. Răbdarea animalului îngreuiat de poveri ne însuflă duioșie orî milă; ea însă nu ne însuflă nici admirațiune nici entusiasm. Iar când un cal bun și iute, sau un leu se plécă spre blândeță, atunci copiii și copiii copiilor își povestesc despre voința, despre tãria și despre priceperea lor. Dacă un animal sêlbatic și aprins se înobiléză ast-fel prin blândeță, cu cât mai vãrtos se înobiléză omul, care, când dă ascultare postelor și patimilor sale, se înjosesce și devine ca un animal, iar când scie să le înfrêneze și să le stãpânescă se apropie de Dumneșeire.

Mulți cred, că a avea voință neclintită însemnă a face, ca tóte și toți să fi se plece, și ca

tu să siluesci voința celor-lalți. Ei uită, că cea mai tare voință e aceea, care ea însăși se plcă, care ea însăși se siluesce pe sineși. Ei uită, că ascultăm fără murmur de acela, care cere cu bunătate, dar că celui care poruncește tot-déuna ne împotrivism.

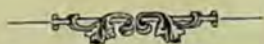
Răbdarea e cea mai frumoasă moștenire a noastră, cari suntem fiii lui Dumnezeu. Este óre vre-o răbdare mai mare ca îndelung răbdarea Tatălui nostru celui ceresc? El nu sdrobesc pe cei fără frică de Dumnezeu. El nu nimicesce pe cei păcătoși. El nu înfringe pe cei cari șovăesc. El nu lasă să piară pe cei cari rătăcesc. El trimite sóre și plóie pentru cei nedrepti, ca și pentru cei drepti. El deschide tuturor porțile, pentru ca toți să reintré în casa Părintelui ceresc.

Iar noi? Noi căutăm tot-déuna să osîndim! Noi căutăm tot-déuna să judecăm!

În această lume atât de variată este loc pentru toți și pentru tóte și nimic nu e cu neputință. Tu însă în mirarea ta de cele ce veđi și de cele ce se petrec, te iuțesci și te aprinđi, te faci necumpetat și nedrept în judecata și în faptele tale, și uíți un lucru de căpetenie: că și de tine se minunéză alții, că și purtarea ta neînțelésă este altora. Cea mai potrivită cale pentru a ajunge pe cât se póte spre blândeță și răbdare, este să ne punem în locul aprópelui nostru și să-l judecăm numai după ce ne-am pus în locul lui, după ce am veđut cum el vede, după ce am simțit cum el simte. Iar pentru acesta se cere, să-í cunóscem trecutul, crescerea și nevoile lui, suferințele și durerile lui. Pe cât timp nu putem face acesta, n'avem dreptul a-l osîndi, rare orí avem puterea a-í da un sfat priincios.

Dacă iei bine séma la toți pașii tăi, vei afla că ești mai aprig în acele lucruri, pe cari mai puțin le înțelegi și le cunoscî, fiind că acolo punctul tău de vedere e cu totul strîmt și strîmb: dar vei afla tot-odată că răbdarea cea mai mare o ai în toate lucrurile, pe cari le cunoscî pe deplin și în cari ești mai priceput decât alții. A fi stăpînit de pornire și de iuțelă este tot-deuna o injosire și o umilire pentru acela, care le este supus, căci arată tot-deuna o slăbiciune, fie a sănătății, fie a pozițiunii, fie a înțelegerii, fie a caracterului. A fi răbdător este tot-deuna a dispune de o mare putere și de o mare proprietate, chiar dacă acesta nu s'ar întinde mai departe decât asupra propriei noastre minți, asupra însăși voinței noastre. Ajută-ne, Dómnne, ca să ajungem la această putere! Dă-ne, Dómnne, această măreță împărăție! Amin!

Tatăl nostru cel din ceriuri! Dă-ne blîndețea, de care neconțenit avem lipsă și de care avem nemăsurată trebuință! Dărnește-ne răbdare și înțelepciune, pentru ca să putem fi într'adevăr asemeni Ție, pentru ca să putem fi într'adevăr copiii Tăi și făpturile Duhului Tău! Invață-ne să punem pază gurei noastre, să înfrînăm buzele noastre, să stăpînim inimile noastre, pentru ca să dobîndim bunul cel mai înalt ce se poate dobîndi pe pămînt: bunătatea! Invață-ne să fim buni, căci noi am voi din totă inima să fim buni, dar adesea suntem slabi și nu putem! Să nu ne părăsescă mâna Ta cea sfîntă, până cînd vom fi întocmai dupre voia Ta! Amin!

XVII.

DESPRE OCHIUL ÎNTĂRIȚOR AL LUI DUMNEDEU.

Cuvintele din fruntea rugăciunii de ați se
află scrise în Psalmul 82, vers 1 :

„*Dumnezeu a statut întru adunarea lui Dumnezeu*“.

Unde vor fi adunați doi sau trei întru numele
meu, eu voi fi în mijlocul lor. Acastă
făgăduință din Noul Testament întărește incredin-
țarea dată nouă de Asezămîntul Vechiū : că Dum-
nezeu tot-déuna este față.

Dumnezeu este în mijlocul nostru ori de câte ori
suntem adunați pentru a ne ruga cu evlavie și
cu umilință.

Veniți dar să curățim altarul inimilor noastre
și să-l împodobim cu gândiri, vrednice de a în-
tîmpina și de a primi pe Domnul Dumnezeul
nostru. Desfățați-vă întru inimile vóstre, cum se
desfăteză tótă firea la cea dintâia rază a sórelui,
strălucind lacrimile de rouă ale nopței în bucurie și
în veselie.

Dumnezeu este de față ! Nu vă speriați de
apropierea lui Dumnezeu, ci apropiați-vă de
inima Lui, plecați-vă la peptul și la picioarele Lui,
asemene copiilor, cari au umblat și cari în fine
au aflat iarăși casa părintescă și părinții. Aci nu
este vorbă de spaimă, căci Dumnezeu dă mîngăiere

și putere inimilor vóstre și vă grăiesce : Copilașilor, pentru ce sunteți îngroziți? Rîdicați-vă! Fiți viteji! Fiți din seminția mea! Fiți dupre asemănarea mea! Fiți o mică suflare din duhul meu!

Un stegar tîner tremura la începutul bătăliei. A trecut însă pe la dînsul comandantul șef al armatei și numai cât a scînteiat cu ochiul asupra lui; aceea singură privire ageră și străbătătoare a pătruns în inima băiatului. El n'a mai tremurat și s'a bătut în aceea și ca un pui de leu, și a fost lăudat, ca cel mai vitez dintre toți. Acastă transformare a făcut-o numai privirea unui om, și privirea omenescă a făcut dintr'un tîner sficios, un bărbat vitez. Cum dar să nu ne oțelască pe noi o privire a Tatălui nostru celui ceresc, pentru a lupta cu eroism în bătăliile sufletesci? Lupta acésta pentru suflet nu e mai aprinsă decît altele multe, din cari am scăpat cu viața, și în cari Dumnezeu nu ne-a lăsat să perim. Să ne obișnuim a birui în cele sufletesci. Să nu poticnim într'însele. Șovăirea să nu străbată în rîndurile noastre! Spre noi privesce ochiul neadormit și preste tóte vedător a Celui mai mare comandant de óste, și un foc sfînt trebuie să străbată prin tóte mădularele noastre. Iar cel ce dosesce în fața primejdiei și se ascunde în gropi ori în șanțuri, acela nu va vedea pe comandantul oștirea, nu va înțelege pentru ce se dă bătălia, pentru ce s'a încăierat lupta, pentru-ce ea pricinuesce în jurul lui chinuri și mórte, lacrimi și vaiete. Cine a vădut însă pe comandant și s'a uitat în ochiul lui, acela scie că este condus la biruință, și că nu are decît să se încredă lui, fie că e vorba de a da năvală asupra unui loc, care de altmintrelea se pare inatacabil, fie că trebuie să stea neclintit și să primască lovirile ce pică preste dînsul ca troienele,

cară acoperă văile munților. O singură privire pătrunzătoare într-o inimă șovăitoare e de ajuns pentru ca să nu mai tremure! Numai acela care are de gând să se furișeze din luptă, numai acela va tremura la această privire; căci ea îi dice: Nu scapi de ceea-ce fugi! te urmăresce de ce te feresci! ai întors spatele, și de la spate vei fi apucat, încât nu te vei putea apăra și vei fi trântit la pământ ca un nemernic și slăbănog.

„Dumnezeu stă întru adunarea lui Dumnezeu“!

Nici nu se poate ca alt cineva să stea acolo. Unde Dumnezeu este de față, de acolo fuge păcatul și reutatea, cară n'a parte de El. Acolo pierie tot ce nu poate viețui într'un aer curat și nesticat. Acolo înflorește ceea-ce s'a vestedit aiurea! Acolo se îndrăpță ceea-ce mai înainte era bolnav! Acolo se înalță cântări de desfătare în locul suspinurilor! Nu te teme, căci nu El te va alunga dela sine, chiar dacă piciorile tale sunt pline de praț, chiar dacă povara de pe umerii tăi ți-a rupt hainele, chiar dacă sudorile vor curge de pe fața ta. Apropie-te de Dînsul, căci el te va sătura, precum tot el satură pe toți cei flămânzi. El îți va ierta odihna ce ai luat în apropierea Lui, înainte de a pune iarăși pe umerii tăi povara, ce o așezaseși la piciorile lui. Odihnesce-te inimă obosită! Dumnezeu e de pază. El nu te va da peirei. El nu va lăsa să năvălescă asupra ta pizmașii și protivnicii tăi, pe câtă vreme tu te vei odihni în preajma ochilor Lui. El ți-a dăruit ceasul cel sfînt de repaos, ca să te odihnesci un moment în calea ta cea grea și să te întrămezî în apropierea Lui, ca lângă un isvor curat și limpede, care se scoboră șoptitor de sub stînci înalte și curge la piciorile arborilor celor seculari. Apoi

iarăși te va lua de mână și te va duce prin lunca înverdită, dicându-ți: „Iată! așa-ți va fi menirea ta! Suferințele tale vor avea un capăt, grijile tale se vor șterge când va fi sunat ora“!

Dumnezeu e de față! Pentru-ce dar te gândești la pagube și la câștig, la folose și la opinteli? Fă să amuțescă lumea cu toate neajunsurile ei, căci prea neputincioasă este ea în fața a-tot-putericiei Dumnezeesci. Uită dar că ai voit să ieși moștenirea fratelui tău, ori că el a voit să te înșele! Dă uitărei pofta ta de a te îmbogăți, și alungă de la tine gândul necurat și pizma ce te-a cuprins, vedând pe aprópele teú isbutind mai ușor, sau pentru că a fost mai destoinic decât tine, sau pentru că conștiința i-a fost mai slabă și nu s'a uitat la mijlocele întrebuintate. Bogăția, agonisela, iscusința nu însemnăză nimic dinaintea lui Dumnezeu; chiar isbânda lumescă puțin prețuesce înaintea feței Lui. Nu te poți înfățișa dinaintea lui Dumnezeu în podóbe, nici nu te poți găti ca să te arăți Lui în frumșeța lumescă? Înaintea feței Lui nu poți veni decât desbrăcat de bogățiile și de măririle lumesci. Înaintea feței Lui nu poți păși decât în haina nasterii și a morții tale, neajutorat de nimine, lipsit de toate și sêrac. Înaintea feței Lui nu te poți înfătoșa decât cu bogăția ce o ai adunat în lăuntrul tău, în sufletul tău. Iar alcătuirea din lăuntrul tău e deschisă fără voea ta a tot-sciinței Lui. Podóba sufletului tău, pe care nime nu o cunoște, a și strălucit înaintea lui Dumnezeu ca o mirésă; iar câștigul ce ți-a agonisit bunătatea, dărnicia sufletescă și jertfele aduse amîndurora, te-a și arătat feței Lui ca un eroú. Dar tot El a vedut chiar din capul locului rana din peptul tău, pe care ochii ómenilor nu o

aŭ cunoscut-o. Fii în pace și pentru dînsa, căci tot El va turna preste ea balsamul mîngâierii sale și o va vindeca. El te va lua în brațele sale, îți va găti așternutul tău și te va căuta, precum nici o iubire pămîntescă nu-ți va putea așterne, nici te va putea căuta.

Dumnezeu este de față. Ia bine sîma! Suflarea lui neconținut te încunjură. Lăpădă-te de tot ce nu e vrednic de apropierea Lui de tine. Prea înaltul și prea bunul Dumnezeu sălășluiesce întru noi toți; dar prea adesea ori nu vrem să-l primim cu bucurie, cu veselie și cu față senină.

Sau ore ceea-ce faceți întru cîntea ómenilor, nu vreți să faceți întru mărirea lui Dumnezeu? Dar n'a perit în noi încă, nu s'a stins cu desăvîrșire întru inimile noastre totă urma unui zimbet nevinovat și senin! Noi scim încă să ne bucurăm de o bucurie adevărată. Să luăm sîma, căci uitasem că avem încă în noi aceste bogății!

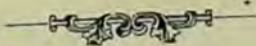
În fața ómenilor, voi îmbrăcați haină de jale, pentru ca ómenii să-și adueă aminte de durerea voastră și să se pórte cu cruțare față cu voi; dar Dumnezeu scie mai dinainte când sunteți vrednici de cruțare. Dumnezeu n'are nevoie să vă vaitați, să vă desnădejduiți, pentru ca să-I destăinu-iți starea inimei voștre. El scie dacă vijelia mai este de lipsă. El scie când a sosit ora, ca să vă dăruiască razele sórelui cele încălditoare. El scie când aveți nevoie de plóia învietóre. El scie când trebuie să vă trimită odihna cea vecinică, acoperindu-vă trupul cu un acoperemînt blând de zăpadă.

Dumnezeu este de față! Rețineți-vă suflarea voastră, ca să simțiți mai puternic apropierea Lui, apropiere care tóte le sfîntesce, tóte le mîngâie, tóte le sfătuesce, tóte le pedepsesce, tóte le însufleșcesce!

Adunați-vă împrejurul Lui, precum se adună oile împrejurul păstorului. Dumneșeu e neadormit și vă păzește pe toți! Alergați înaintea Lui ca oșteni la luptă. El vă arată calea. Impodobiți inimile vóstre în haină de sərbătóre, căci El e óspele vostru. Alipiți-vă de Dînsul ca pruncii. Alipiți-vă de Dînsul, căci El este Tatăl vostru cel ceresc.

Dumneșeule! Noî, pe cari ne-ai adunat, suntem toți de față.

Bine ai venit între noi! Noî te întîmpinăm cu cântări. Ție -ți strigăm: Osana! Celui dintru înălțime! Ne adunăm cu grabă împrejurul Tău, ca și când am fi de pe acum curățiți și nespurcați, buni și fără de păcate, tari și fără de frică, asemeni unului născut Fiului Tău, care în tótă vremea și în tot ceasul în apropierea Ta și dinaintea feței Tale petrece. Părinte sfinte! Indreptăză privirea Ta spre noi, pentru că o singură privire a Ta este de ajuns, ca să ne dea o bărbăție și o virtute neînvinse. Iată-ne că ne lepădăm în acest ceas de tótă desfătarea și de tótă durerea cea lumescă, pentru ca să fim pruncii Tăi. Tótă oboséla inimilor nóstre o jertfim la picioarele Tale. Intinde mâna Ta cu bine-cuvîntarea Ta cea cerescă preste noi și ȧea aminte când suișul e prea drept, orî vijelia prea aspră, ca să ne odihnim puțin și să răsuffăm la adăpostul aripilor Tale! Nu vom plânge, nu ne vom tângui, nici nu ne vom îmbrăca în jale. Vom zîmbi înaintea feței Tale, căci Tu nu cercetezi ce stare avem! Vom cânta lauda Ta, până ce glasurile nóstre se vor amuți, până ce somnul cel vecinic ne va stinge cu blândeța sa! Amin.

XVIII.

DESPRE CĂINȚĂ.

Cuvintele pentru rugăciunea noastră de astăzi sunt scóse din Sfînta Evangelie a St. Evangelist Matei, cap. 26, vers 75:

„Iar Petru, eșind afară, a plâns cu amar“.

Nu póte să fie o durere mai mare decât căința. Ea ne strînge inima cu un cerc de fer și o sfarmă, fără ca să ne omóre; ea ne chinuesce, fără a ne mîngâia; ea se uită în fața noastră cu privirea pironită, fără a se înduioșa.

Póte să fie un chin mai mare de cât glasul care ne întrébă ziua și nóptea: „Ce ai făcut?“ Orî și ce altă durere aduce cu sine și o mîngâiere, aduce după sine ceasuri, în cari sufletul amorțit se odihnesce și uită de suferințe. Căința însă nu odihnesce. Ea ne muncesce și și nópte; ea alungă somnul din inimile obosite; ea nu suferă odihna, ea împedică amorțela inimei. Orî când aprópele îi rostesc o vorbă prietenósă, nenorocitul, muncit de căința, gîndesce întru sine: „O de ați sci ce am făcut eu!“ Iar când el privesce la razele sórelui, el dice întru inima sa: „Nu sunt vrednic, ca să-mi dai lumină“. Și când e încercat de nenorociri, el iarăși grăiesce întru sine, dicînd: „Și de dînsele tot eu sunt vi-

novat". E amară, e mult amară viața, când trebuie să ne ascundem de lumină, când trebuie să fugim de noi înșine și când vecinic se uită în-lăuntru nostru acei ochi cumpliți și străbătători, ale căror privire nu o putem suferi. Atunci stau dinaintea noastră înfrânte toate opintelile noastre spre lucruri înalte și plăcute; atunci stau înaintea noastră vesteșite fala și încrederea ce aveam în noi înșine; atunci s'a stins pentru vecie dinaintea noastră stéua care ne-a luminat. Iar nóptea, care ne-a cuprins, e întunecată și lungă, și prăpastia care s'a deschis la picioréle noastre e négră și adâncă. Pipăim în toate părțile și nu vedem nicăieri vre-o scăpare.

Atunci cuprinși de spaimă nemăsurată, unii segândesc a pune un sîrșit și chinului care-i chinuesce și vieței care a devenit pentru ei mai nesuferită decât înseși suferințele. Ei ar pune capăt vieței lor, dacă n'ar simți întru dînsii, că ei n'au drept nici la odihna morței. Acesta tocmai e desnădejduirea cea mare care cuprinde pe omul ce-și perde nădejdea în sine însuși. Acesta e tocmai chinul cel mai gróznic, care înfășură pre om, când el e muncit de însuși gândurile sale. Acesta e tocmai iadul pe pămînt.

Ce va fi simțit óre Petru, când a vedut ochii Mântuitorului îndreptați asupra lui? Ce va fi simțit el care voia să-și jertfescă chiar viața pentru Christos, iar acum în ceasul primejdiei de trei ori s'a lepădat de El? De sigur, el ar fi voit să îndure îndecit mortea! Dar era prea târziu, căci se lepădase de Christos tocmai atunci, când ar fi trebuit să-l mărturisescă mai cu tărie. Acum nu mai era vrednic să pătimescă cu Christos și pentru Christos. De acum îl așteptă o viață lungă și grea, plină de jertfe, până când i s'a dat, prin harul cel de sus, să móră mortea muceniciei, și

ast-fel să fie curățit și deslegat de toate slăbiciunile lumii, împreună cu prea iubitul lui Invățător, cu Christos. După acel ceas grósnic, Petru n'a mai putut să grăiască cu Invățătorul lui, n'a mai putut să audă din gura lui nici o vorbă de iertare, căci ceasul despărțirii sosise.

Grozăvia faptelor, ce desăvârșim, și a pocăinței, care cuprinde inima noastră, stă într'acésta, că nu mai putem îndrepta păcatul săvârșit. Mai vine apoi și alta. Vedem cum se grămădesc preste capul nostru urmările acelor fapte rele, iar noi stăm neputincioși în fața troianului potopitor, pe care noi singuri l-am pornit spre noi. El crește și se rostogolesce, sfărâmând tot și grămădind fără milă, cu puteri deslănțuite, nenorociri preste nenorociri. Atunci stăm uimiți, căci nici odată n'am fi crezut că vom pricinui cu un cuvânt atâta nenorocire și că vom ajunge să ne privim pe noi înșine ca ómenii fără de lege. Nici odată n'am fi crezut că inima noastră, veselă și curată, va fi când-va încărcată cu vinovăție și cu întristare. Oh! cât de amar e când am apucat pe o cale de pe care nu ne mai putem întorce îndărăt; când am trecut preste hotarul care în veci ne desparte de raiu; când am săvârșit o faptă, pentru care nici o putere omenească nu ne poate da iertare. Amară cale! căci noi înșine ne-am acățat de picioare lanțul, pe care suntem nevoiți acum să-l purtăm întréga noastră viață.

Puneți pază gurei vóstre, puneți stréjă inimei, cugetelor și voinței vóstre, și vă rugați lui Dumnezeu din totă inima și din tot sufletul, să vă ajute, ca să nu cădeți în ispită! Nici odată nu scim mai dinnainte, dacă ispita nu va fi mai puternică decât voința noastră. De aceea să ne rugăm necontenit, să nu cădem în ispită. Și Petru, Petru

cel drept, Petru cel credincios, Petru cel plin de iubire, și Petru a fost slab și neputincios într'un minut de gróznică ispită.

Amar, când trebuie să ascundem o faptă din viața noastră! Amar e când nu mai putem să ne înfătoșăm lumii și lui Dumnezeu asemenea unei cărți de rugăciune deschisă tuturor și în care poate privi orî-cine.

Dar dacă une-orî noi săvîrșim fapte, pe cari nu le putem ierta noi înșine, cu cât mai adese nu îndeplinim aceea ce suntem datorî să facem. Nu trece mai nici o ȃi, în care să nu fim vinovați de neîmplinirea vre-unei datorii, și adese orî suntem nevoiți să vedem și noi urmările neîmplinirii datoriiilor noastre. Nime nu ne dojenesce pentru aceste lipsuri. Noi însă șcim că am fi putut împedeca și ocoli multe, dar că acum e prea târziu.

Cuvintele „prea târziu“ sunt poate cele mai dureroase cuvinte ce le rostim în viața noastră. Ele cuprind în sine mai multă nenorocire și durere de cât orî-cari alte vorbe. Ele sunt izvorul vieței care a secat. Ele sunt ogorul care s'a prăbușit. Ele sunt ca bogăția prefăcută în cenușă. În dosul cuvintelor „prea târziu“ pustietatea este. În tótă viața alergăm în zadar după o clipelă perdută și nu o mai putem ajunge; și pentru această clipelă perdută trebuie să suferim o gróză nespusă și chinuri ne mai pomenite ale inimei noastre. Această gróză și aceste chinuri ne cuprind fără veste, chiar atunci când credem că le-am uitat.

În cuvintele din fruntea învățătorei noastre de astăȃi se află însă și o mângăiere:

„Petru, eșind afară, a plâns cu amar“.

Apostolul nu mai putea să facă nefăcute cele ce săvîrșise; iar privirea Învățătorului i-a ars su-

fletul în tot cursul vieții lui. Apostolul nu s'a lăsat să fie cuprins de desnădejduire; dela acel minut de slăbiciune, el s'a făcut un om nou, întărit prin evlavie. Simțindu-și neputința sa, el a săvârșit în urmă mai mult de cât cei mai tari. Simțindu-se nevrednic, el s'a făcut stîlpul temeliei legei celei nouă. Pocăința nu l'a omorît, ci din potrivă l'a îmbărbătat pentru totă viața, l'a mînat în luptă, l'a împins în neajunsuri și în lipse, l'a făcut mărturisitor aprig și nesperiatic al legei lui Christos, și în sfîrșit l'a învrednicit să pecelluiască cu mórtea de mucenic mărturisirea despre Dumnezeu-cul nostru Invetător. Nemernicia omenescă a pierit de para cînței, și ast-fel a rămas numai partea cea mai bună și mai alesă din om întru dînsul. Din ochii lui Christos n'a eșit privirea fulgerătoare a osîndeii, ci milă fără margini, față cu slăbiciunea omenescă a învetăcelului. Christos scia că vijelia va face să răsară în viața învetăcelului său o mlădiță desfătătoare, și Christos scia ródele ce va da această viață. Nu este viață atît de ticălósă, în cât să nu pótă fi îndreptată și să nu pótă duce la un sfîrșit bun. Dar trebuie să cerem de la Cel de sus puterea cuviinciosă, pentru ca să putem birui ceasul desnădejduirei, să dăm noi înșine făgăduința că nu ne vom mai clătina. Atunci putem să aflăm pacea încă înainte de a fi deslegați de patimile pămîntesci.

Tatăl nostru! Iartă-ne păcatele noastre și tóte câte am greșit Ție! Caută spre amărăciunile vieții noastre și nu lepăda pe copiii Țeii! Privesce cu blîndețe spre cînța noastră și aruncă spre noi o privire plină de nesfîrșita și bogata Ta milă! Căci noi vom primi cu inimă veselă pedépsa, cu care

trebuie să spălăm faptele și nesocotințele slăbiciunei noastre, ce isvoresc din neîndeplinirea datoriilor noastre! Nu ne lăsa să cădem în pocăința desnădejduirei, ci fă din căința noastră o pară de foc, în care să ne curățim, să ne însănătoșăm și să ne întărim întru mărirea Ta! Amin.

XIX.

DESPRE AJUTORUL LUI DUMNEDEU.

Cuvintele pe care ne întemeiem în rugăciunea noastră de azi sunt scóse din profețiile lui Nemia, cap. 2, vers 20 :

„Dumnezeul cerului, acela ne va ajuta noue“.

Atât de ciudați suntem în năravurile noastre, atât de neînțeleasă e firea noastră, încât nici noi înșine nu ne putem da seama despre puterea noastră. Ne clătinăm ast-fel între o încredere prea mare de sine și o șovăire nețarmurită, fără a fi îndreptățiți spre una ori spre alta în nici o privire. Dar aceste simțiri locuesc întru noi atât de aprópe una de alta, încât ele ne trag când într'o parte când într'alta, și înrăuresc asupra noastră cu repedițiunea gândurilor, cari trec și se schimbă cu iutețea fulgerului.

Adese-ori începem o lucrare cu veselie și cu încredere, fără îndoială cu gândul de a isbuti, și mergem voioși cât-va timp înainte, până când ne descurajăm cu desăvîrșire, sau pentru că vedem aceeași lucrare săvîrșită de aprópele nostru mai bine și cu mai multă ușurință, sau pentru că se grămădesc unele preste altele dificultăți, pe cari simțim că nu suntem destoinici a le înlătura. Atunci,

rușinați, ne oprim în loc, după ce ne-am lăudat pôte de izbânda sigură ce vom căpăta. Adese ori vedem lămurit ce ar trebui să facem, dar nu cutezăm să ne aruncăm în adâncimi necunoscute, cu tôte că numai ast-fel putem să ne facem înnotători buni în marea furtunósă a vieței nóstre pămîntesci. Ne oprimîn loc, neputincioși, fără putere, ticăloși. Corabia nóstă plecase din portul nostru cel adăpostit cu pânzele întinse, tăind cu ușurință valurile spumegânde; dar de țerm ea se apropie cu cârna zdrobită, cu ancora ruptă, și mulțămim lui Dumneđeū că am scăpat cu viața, pentru a urmări din nou călătoria începută.

Dar pentru ce ore n'am isbutit? Pentru ce ore sovăim? Pentru ce ore rătăcim fără cârmă pe valurile schimbătore ale vieței? Respunsul este ușor de dat. Pentru că ne-am răzimat numai pe puterea nóstă, pentru că am cređut că vom fi atât de înțelepți, atât de iscușiți, atât de tari în voința nóstă, încât nimic nu va fi în ștare să ne dobóre. N'am isbutit, pentru că ne-am gândit numai la noi, pentru că am lucrat numai pentru noi, pentru că am avut în vedere numai folosul nostru, pentru că n'am ținut sémă de nimeni și de nimic. N'am isbutit, pentru-că în momentul în care am început lucrarea nóstă, n'am đis : „Voi face încercarea! Dómne ajută!“

Fost-a odată în vremile de mai înainte un medic vestit, care, de câte ori era lăudat pentru măestria și pentru sciința lui, đicea : „Eū am legat, Dumneđeū a vindecat“.

Puțini sunt ómenii cari păstrează până în sfirșit acéstă smerenie. Ceī mai mulți, îndată ce isbutesc cât de puțin, uită cu totul pe Dumneđeū și nu-l mai pot afla.

Cei ce șovăesc, pismuesc pe cei cari au multă încredere în sine, și nu vęd cât ajutor li se dă fără voea lor, pentru ca lucrarea lor să isbutescă mai presus de iscusința lor. Iar cei cari au început a lucra cu multă siguranță, se miră când vęd că totul se zădărnicesce, se cufundă, se nomolesce, numai pentru că n'au așteptat cu smerenie, să vadă dacă binecuvântarea ceriului se va revęrsa asupra muncii lor, dacă nu cum-va ei s'au înșelat cređendu-se iscusiți, și dacă nu cum-va înțelepciunea lor a fost numai o nebunie.

Da! E dureros să vedem neisbutind tocmai acele lucrări pentru cari ne-am pus tótă puterea și cea mai serioasă voință. Dar și noi nici atunci nu suntem smeriți, căci nu dicem : Dumnezeu știe mai bine de cât noi, când a sosit timpul ; tot El A-tot-puternicul îl potrivește și póte că noi nu eram destul de pregătiți, ea să putem lucra ast-fel ca voința lui să ajungă la țel.

Ne dóre când vedem că altul săvîrșesc acea ce noi am încercat cu multă trudă și anevoință. Dar și aci se cere smerenie adevărată, pentru a dice : Sunt fericit și mulțămit, că binele s'a făcut, fie el făcut de orî și cine. Dar nu ne e destul că am tras calea pe care alții merg înainte ; voim să străbatem chiar noi, să mergem înainte până în capăt, pentru a striga noi : Victorie ; și nu vedem că datoria noastră este să întărim prin strigare de bucurie pe acela, care a fost menit să săvîrșescă lucrarea începută de noi.

Să iubim lumea, pentru că ea este lumea lui Dumnezeu, și să fim plini de recunoscință, când am putut așeza pétra noastră la locul cuvenit. Nu fie-care póte fi meșter zidar, și cel care este meș-

ter încă are nevoie de multe ajutóre, căci fără aceste ajutóre cum s'ar putea face clădirea?

Dumnezeu din ceruri, care ne-a chemat pentru această lucrare, ne va da să o desăvârșim; numai și noi trebuie să ne dăm silința ca să înțelegem bine și să tilcuim drept chemarea ce ne-a făcut.

O! Ce bine ar fi când ne-am lăsa de obiceiul de a dice neconținut: „Eü“. Ce bine ar fi să pricepem, că „eü“ e o nimică; dar că cel ce sălășluesce întru acel „eü“ și-l mișcă, acela e A-tot-pu-ternicul! Ce bine ar fi să înțelegem că ambițiunea noastră numai sfaturi rele ne póte da, și nu se asemănă întru nimic cu glasul lui Dumnezeu; că, din potrivă, ambițiunea alungă acest glas și astupă urechile noastre, ca să nu-l auđim. Dacă am fi cinstiți și sinceri cu noi înșine, am mărturisi că în întreprinderile noastre cele mai de căpetenie am lucrat fără a fi cumpănit și sfătuit prea mult, fără a neda sémă esact de urmările lor. În toate aceste întreprinderi, am dat ascultare numai unei porniri tańnice. Cine ne-a împins spre ea? Numai Dumnezeu care ne-a ales pentru desăvârșirea acelei lucrări. Iar noi stăm dinaintea lucrării desăvârșite și ne minunăm de ea, ca și cum n'am fi luat parte la isbânda? E un obiceiú frumos ce-l au unii ómení, că nu plécă nicăiri și nu fac nici o călătorie, fără a face mai înainte semnul Crucii, rugând în acest chip pe Dumnezeu să ocrotéscă și să binecuvinteze pașii lor. Ce bun obiceiú! Ar trebui să facem semnul Crucii în inima noastră, ca să se pogóre asupra-ne bine-cuvîntarea ceréscă, ori de câte ori începem o lucrare, ori de câte-ori vrem să scrim o scrisóre, să întindem mâna cui-va saú să facem un pas óre-care în viață.

Dar când avem dinainte-ne idei și hotărîri mari, să nu șovăim, ci să începem cu drag lucrarea. Să nu întrebăm scopul pornirii celei bune a duiului dintru noi; să nu ne muncim sufletul întrebându-ne dacă vom duce la bun sfîrșit ceea-ce am început, căci e tot una, ori-care minte și mână omenescă va desăvîrși acea lucrare. Să nu ne îngrijim de aceste. Altul este care pörtă de grijă cum are să fie. Să pornim dar din tötă inima carul vieței, ori și care parte din el am fi noi: de vom fi una din roșile cari dau mișcare, sau un cuiu neînsemnat, sau numai o picătură de uleiü, fără de care carul s'ar opri în loc. E destul să nu stăm în nelucrare ca o uneltă netrebnică. E de ajuns să stăm la loc potrivit și să lucrăm acolo potrivit. Să fim veseli și să mulțămim lui Dumneđu, că nu ne-a socotit nevrednici de muncă vrednică.

În tóte hotărîrile nóstre, la fie-care început și în tot cursul lucrării și a faptelor nóstre, să uítăm cu totul că esistăm, să ne lepădăm de noi însine și să avem neconținut în inimă și pe buze aceste cuvinte frumoșe: „Eü încerc! Puterea e la Dumneđu!“ Amin!

Părinte Sfinte! Noi încercăm, puterea e însă la Tine! Nu vom sta la îndoelă, nici vom șovăi! Nu ne vom speria nici odată de mărimea și de greutatea datoriilor nóstre! Tu, care ești puternic întru cei neputincioși, Tu cunosc și puterea noastră și ne vei da să putem săvîrși aceea ce Tu voiesci! Iar când ne vei dărui ajutorul têu, ca să săvîrșim voința ta pe deplin și să iasă întregă din mâ-nile nóstre fapta cea mare, atunci depărtéază de la inimile nóstre cele slabe mândria și trufia, pentru

ca să nu șicem: „Eū am făcut“ ; ci dă-ne gândul cel adevărat, ca mai ales să șicem: „Pe Tine Te lăudăm, pe Tine Te bine-cuvîntăm, pe Tine Te mărim, Părinte al bunătăței și Cărmuitoariule a tóte, căci Tu ai încredințat acéști faptă mânilor nóstre!“
Invață-ne să înțelegem glasul Tău, Părinte Ceresc, pentru ca să nu facem nicī odată un început greșit, ci să lucrăm tot-déuna dupre voea Ta! Dăruéște-ne, Dómne, cele mai alese dintre darurile Tale: puterea de a lucra și smerenia! Amin.

XX.

DESPRE RĂUTATEA VICLEȘUGULUI.

Cuvintele, cari au să conducă astăzi cugetările noastre sunt luate din Cartea lui Sirah, cap. 37, vers 3:

„O! rău gând! de unde te resturnași sa acoperi uscatul cu vicleșug“.

De unde vine gândul cel rău? Cine e cu vicleșug?

Lucrul rău, poate cel mai rău, în lumea acésta, e vicleșugul. Vicleșugul rupe ori-ce legături, se vîră preste tot locul și în orele cele mai sfinte, în orele cele mai vesele și în cele mai triste, împrăștiind cu mână ascunsă veninul în suflete, încât cei otrăviți însuși nu simțesc smintéla.

Dar de unde vine vicleșugul? El isvoresce din slăbiciunea cea nemărginită a ómenilor, când le lipsesce bărbăția de a se uita în fața adevărului și de a urma lui, gândindu-se numai la folosul cel trecător, de a nu lăsa altuia ceea-ce ei singuri n'au, și temându-se să nu fie jertfă celor mai vicleni decât dînși. Vicleșugul e dovadă de sărăcie și nemernicie sufletéscă, care ne împedică să ne ridicăm mai presus de noi însine, și ne face să ne tîrim

pe pământ, fiindu-ne de lucruri josnice și nevre-
nice de luare aminte.

O minte sănătoasă și puternică nici-odată nu se
va ține de vicleșug, căci inima deschisă și adevărul
îi sunt de nevoie ca și aerul, ca și apa.

Frica e mama vicleșugului, frica de a rămânea
înapoi, frica de a fi pedepsit, frica de rele necu-
noscute. Pentru acesta să nu judecăm aspru, nici
să osîndim pe cel ce a arătat vicleșug, ci mai
virtos să ne fie milă de el. Rare-ori cel cu vi-
cleșug își cunoște propria lui nenorocire. Rare-
ori el știe cât de fericit ar putea să fie, dacă ar
fi liber, cu bărbăție și cu inimă sinceră.

Vicleșugul e cea mai grozavă robie ce-și poate
închipui cine-va. Vicleșugul e rob al minciunei. Din
vicleșug se nasc ura și disprețul. Unde sălășlu-
ește vicleșugul, acolo încetază iubirea și priete-
nia, acolo amuțesc devotamentul și jertfirea de
sine, acolo au amuțit adevărul și credința. Vicle-
șugul este un pustiu mare și întins, în care nu
mai întâlnim nici o picătură răcoritoare, căci is-
vórele vieții îi sînt toate otrăvite. Vicleșugul
se tîrîe ca un șerpe, ce se încolăcesce încet și
fără vuet împrejurul jertfei sale, pentru a o su-
gruma, pe când ea e mai neputincioasă; căci sa-
u o prinde fără-de-veste în somn și o vrăjesece cu gróz-
nica-î privire, sau o încolțesece de odată cu din-
ții lui cei veninoși și piere nevedut, lăsând în
urmă-î mușcătura cea omorîtore.

Să ne gândim însă acum și la a doua între-
bare: Cine e cu vicleșug?

Fie-care răspunde: „Eü nu!“, „Eü nu!“ —
Așa răspundem cu toții. Dar căutați întru voi cu dea-
măruntul, căutați întru voi cu tot dinadinsul și
până în fundul inimilor vóstre. Căutați și cercetați

bine. Nu se cere să spuneti altora ceea-ce aflați acolo, ci numai să vă mărturisiți vouă înșivă adevărul. N'ați fost óre nici odinióră cu vicleșug? N'ați vorbit óre nici-odată cuvinte spre stricăciunea altora? N'ați fost odinióră prietenii cu acei. pe cari astăzi mai vêrtos îi vorbiți de rău? N'ați alungat nici odinióră de la voi pe acela, care vê era tovarăș la noroc, și care în nenorocire nădêjduia în ajutorul vostru? N'ați tras óre nici odată folos din nepriceperea și din nesciința altuia? N'ați spus óre nici odată un lucru altmintrelea, de cum s'a petrecut, numai pentru a înlătura de la voi vre-un rău? N'ați rostit óre nici odată vorbe, cari puteau să aducă stricăciune bunului nume a aprópelui vostru, fără a da doveđi și fără a-i da putința de a se apăra? Vicleșugul des își schimbă haína și fața. Nimeni nu-i cunósce fața cea adevêrată. Vicleșugul are multe fețe. El bate la ușa inimei tale și se furișeză într'însa, fără să scii pentru cine ai slobođit la-cătul.

De aceea ȃice profetul : „Tótă lumea e plină de vicleșug!“ El nu dă la o parte pe nici unul din noi. El pe toți i-a vêđut neputincioși. El a auđit, cum fie-care se tânguesce de aprópele seú, iar pe sine se crede fără pecat.

Dar ce să facem, pentru a stîrpi vicleșugul?

Pe copiii noștri îi oprim de a spune adevêrul. Mai ales îi învêțăm, că nu e lucru isteț și priitor a spune tóte așa cum într'adevêr sînt. Noi îi învêțăm, că dacã vor merge tot-déuna pe calea adevêrului și a dreptăței, nu vor putea trăi în lume fericiți și mulțamiți. Uităm că datoria nóstră mai ales este, să învêțăm pe copiii noștri cu tot dinadinsul, că numai în folosul lor este a merge și a fãptui dupre adevêr, orî cât de greú și de anevoios lucru ar fi acesta.

Noi învățăm pe copiii noștri să spună adevărul, numai când adevărul nu e în paguba noastră. Li oprim însă de la adevăr, care ne-ar aduce pagubă. Noi pedepsim pe copiii noștri pentru minciună, dar îi învățăm cu vicleșugul, ca și cum vicleșugul și minciuna n'ar fi frați de același neam, ca și cum n'ar fi același lucru a spune de-a dreptul neadevărul, ori a face ca alții să creadă că minciuna e adevărul. Datoria noastră ar fi să obișnuim inimile cele fragede ale copiilor noștri să aibă bărbăția de a se da înșiși judecăței, când au făcut vre-un lucru reu, de a nu se teme de pedepsă, de care s'au făcut vinovați, pentru ca ast-fel mai târziu să scie să pătimască veselă pentru dreptate și adevăr. Dar noi ce facem? Copiii noștri aud chiar din rostul gurei noastre lipsa de sinceritate, când ved în toate zilele cum ne prefacem, vorbind cu prietenie și cu iubire cu acei, pe cari îi ocărim îndată ce și-au întors spatele. Cine ne îndreptățește la acesta? Ce judecată am face noi altora, când aceștia ar urma și ei ast-fel cu noi? Repede scapă vorba cea rea de pe buzele noastre și de ajuns este o privire, un semn neprincios chiar, ca să facă reu aprópelui! Și câți din noi se gândesc, că aceste fapte sunt mai primejdioase și mai rele decât chiar omorul?

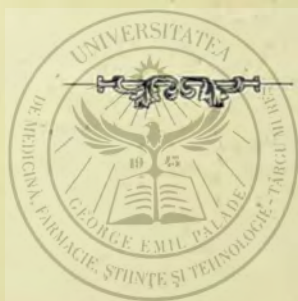
Ne tânguim de vicleșugul altora, pe când noi înșine nu avem inima curată și suntem cu vicleșug într'înșă, fără scirea și vrerea noastră. Nici odată să nu vorbim în neștiința ómenilor, ceea-ce n'am putea să le spunem în față. Căci se poate ca noi să greșim, iar aprópele nu poate să îndrepteze vorbele noastre. Să mai întâmplă iarăși, ca noi să fim prea aspri în judecata noastră, iar aprópele nostru pe care l'am osândit nu se poate apăra. Fórte adese

se întâmplă, că stând față în față cu cel hulit, noi simțim că mânia noastră se topește la auzul cuvintelor celui osândit; noi simțim atunci că noi ne-am făcut vinovați de o grea nedreptate. De ce nu ne obișnuim, ca în loc să mergem la unii și la alții și să le dicem: „Iată! vezi cum e cutare! vezi ce el a făcut!“, să fim sinceri și drepecți și să apărăm pe aprópele de osînda ce i se dă; să fim sinceri și cinstiți și să mergem singuri la cel osîndit, ca să-i punem întrebarea: „De ce ai făcut tu acesta? Căci mie-mi pare, că n'ai făcut dupre adevăr și dupre cuviință?“ De ce nu ne obișnuim să facem așa, căci atunci protivnicul nostru sau ne va descoperi îndemnul bun ce l'a făcut să săvîrșescă fapta osîndită de noi, sau, dacă fapta în adevăr e rea, i-am atras luarea aminte, ca să nu facă un lucru, ce i-ar putea pricinui pagubă materială ori morală.

Cel mai bun mijloc de a nu fi cu vicleșug, este să nu ne prefacem că iubim, ci să iubim cu adevărat, să nu fim nici odată violenți spre a pași mai cu siguranță în lume, să fim tot-déuna drepti, pentru ca să putem intra în ceri.

Dumnezeule! Iartă-ne, dacă din slăbiciunea cea mare a inimei noastre n'am fost drepti! Iartă-ne chiar atunci, când nu ne-am purtat cu iubire cătră aprópele nostru. Mai vertos ne iartă, că n'am smuls din inima noastră și cele din urmă fire ale plantei celei veninoase ale vicleșugului! . . Smulge-le, Stăpâne, smulge-le însuți, pentru ca grădina inimei noastre să fie curată și să înflorască în ea florile Tale cele ceresci. Pedepsesce-ne, când nu vom umbla întru dreptatea ta! Pedepsesce-ne, până ce vom lepăda tot ce este vicleșug întru

noi ! Pedepsese inimile noastre, până ce se vor curăți ! Invață-ne a iubi, ca să iubim atât de adevărat, în cât să nu fim în stare a ne atinge măcar de un fir de păr de pe capul aprópelui nostru. Invață-ne a iubi în adevăr și în dreptate, ca să piară cuvântul cel rău de pe buzele noastre mai înainte de a-l rosti ! Fă-ne să înțelegem, că noi trebuie să fim drepți, căci alt-fel nu suntem fii Tăi. Amin !

XXI.

DESPRE BUCURIA SUFLETEASCĂ.

Cuvintele, cu cari ne vom îndeletnici astăzi, se află în Cartea întâia a Sfântului Apostol Pavel către Tesaloniceni, cap 5, vers 16 :

„*Pururea vă bucurați*“.

Aceste cuvinte ale Sfântului Apostol Pavel, care era în închisore și amenințat cu primejdie de morțe, au fost îndreptate către o comunitate de creștini, încă tânără, amenințată și ea cu tot felul de suferinți și de lupte sufletesci, cu multe vrăjmășii și prigoniri. Tocmai pentru aceea aceste cuvinte au într'însele o mare putere și conțin o mare dojană.

„*Pururea vă bucurați*“, ne ȳice Apostolul.

Multă putere sufletescă, multă răbdare, multă lepădare de sine se cere, pentru a putea fi tot-deuna vesel. Mai înainte de tôte, trebuie să ne păstrăm inima curată și neprihănită, precum e inima copiilor, pentru ca să trecem tot-deuna veseli prin vijeliile și necazurile vieței. Trebuie să avem încredere în Dumnezeu, precum au copiii încredere în părinții lor, sub a căroră mână se adă-

postesc și trăesc fără grijă. Dar ore celui ce se îndoesce în credință ușor îi este? Nu întâmpină el neconținut numai nenorociri și rele de tot felul, pe când sufletul cel cuvios, a căruia credință stă neclătinată, tot-déuna și neconținut află prilej de a fi mulțămît și recunoscător? Nu e vorba de sórta nóstră, ci de chipul cum trebuie să privim ursita sórtei nóstre.

Tu credeași că ești părăsit de toți și că vei suferi de fóme și de frig, și iată că pe neașteptate ți se dă de lucru. Tu credeași că ești uítat de tótă lumea, și nu vedeași că singur te-ai pus la o parte și singur te-ai ascuns de lume, și că cu tóte aceste, tocmai când ești în nevoie, se apropie de tine fără veste amicul, care-ți dă mână de ajutor. Sau ore n'ai fost nici odată bolnav de vre-o bóla grea, pe care o credeași fără leac, și te-ai însănătoșat? Sau n'ai fost nici odată încātușat în grele și nesuferite împrejurări, de cari nu credeași că vei putea scăpa, și de odată te-ai vedut deslegat de dínsele.

Noi însă suntem prea pripitiți întru a rosti două cuvinte, și anume cuvintele „tot-déuna“ și „nici-o-dată“. Dar să scii, o omule! că pe pământ nu e nimica care stă în picioare „tot-déuna“, și nimic nue, care să fie cu neputință vre-odată. Bucurați-vă dar cu toții și puneți-vă credința în Dumnezeu, căruia tóte îi sunt cu putință, pe care nu-l póte nimine împedeca, și care póte să vă ajute, când va fi sosit vremea, chiar când ea va fi sosit dimpreună cu óra deslegării. Să nu încetăm dar a spera, căci tot-déuna va fi o diminéță până va fi ziua de ieri, până stelele își urméză cursul lor, și sórele va răsări până vom avea vară și carne și va mai veni iarăși vara, până vor înflori pomii și-și vor da róda lor. Iar bucuria nu e numai un ce exterior,

un ce neatârnat de voința noastră, ci o însușire a sufletului nostru, o virtute, ba chiar o datorie.

Cine n'a încercat puterea unei singure zimbirii? Ea e în stare a ușura povara cea mai grea, a deschide ușile și inimile; ea schimbă gândurile cele rele în gânduri bune. Zimbirea cere un răspuns. Iar când buzele zîmbesc, e cu neputință ca din zimbetul lora să nu străbată o rază de căldură în inima noastră. Zimbirea e un dar dumnezeesc, și de aceea dintre toate fapăturile acestei lumi, ea numai nouă ni s'a dat. Zimbirea se ridică preste durerile pămîntesci și se ridică sus în totă splendoria curățeniei și frumseței. Zimbirea înveselesce, și ea însăși se înveselesce. Pe fața copilului zimbirea ni să arată ca ceriul; căci copilul scie a se bucura din totă inima, precum tot din totă inima scie a se mâhni. În inima copilului bucuria și supărarea nu se întâlnesc deodată. Dar cu cât înaintăm în vrîstă, cu atât se amestecă în noi mai mult aceste două simțiri, până ce în sfîrșit se confundă una în alta. Bucuria noastră e ca durerea, care ne mișcă adânc sufletul, care ne pătrunde inima, și care rămîne întipărită în aducerea aminte. Durerea nu ține tot una, ci slăbesce, căci scim că ea nu e durabilă și trece. În tinerețe credem, că nici odată nu ne vom mai putea bucura. La bătrînețe scim apoi, că adese ne-a cuprins plînsul. că adese ne-a cuprins zimbitul, și că sufletul nostru nu se pôte ține numai de unul din ei, și din cauză de prea mare slăbiciune și din cauză de prea mare putere. Dumnezeu ne-a făcut, ca să primim în noi ori-ce înriurire nouă, schimbându-o întru cât-va.

De aceea săvîrșim o faptă plăcută lui Dumnezeu, o faptă de cea mai mare iubire cătră aprópele

nostru, când răspândim bucurie și veselie împrejurul nostru. Precum bôle și tristețe ușor se răspândesc, tot asemenea ușor se răspândește și bucuria. Unde auzim un râs din totă inima, acolo a-lergăm fără voea noastră. Toți iaș parte la o cântare veselă, pentru ca înșiși să se înveselască. Împrejurul celui care povestesc cu rost și cu șagă, toți se strâng, cu mic și cu mare.

Nu suntem născuți pe acest pământ numai pentru ca să pătimim, și e sigur că dacă am fi desăvârșiți, vecinic ne-am bucura. Noi însă suntem slabi și neputincioși, și de acolo se trage multa și amara durere de inimă care ne chinuesce. De am fi în stare să ne uităm pe noi înșine și să ne gândim mai mult la alții, ne-am ușura mâhnirea și durerea noastră. Noi însă ce facem? Nu ne lăsăm, nu ne liniștim, până când toți cei dimprejurul nostru nu sunt întristați ca și noi. Mai sunt unii ómenî, cari ușor lăcrămeză cu cei ce plâng, dar cari n'aũ destulă tarie sufletescă și destulă iubire, pentru a se bucura împreună cu cei ce se bucură. Este însă óre atât de greu a mulțami lui Dumnezeu din tot sufletul, pentru că a revărsat bucuria asupra aprópelui nostru? Și cu tóte aceste, când vedem pe alții veseli, și noi nu putem fi veseli ca și dînșii, ne credem nenorociți, depărtați de orî-ce fericire, ca și cum numai noi am fi fost goniți din raiu; și uităm că la rîndul nostru am fost veseli, când alții aũ fost întristați.

Lumea întrégă e întemeiată pe o conlucrare comună, pe o ajutorință reciprocă, pe o muncă a tuturor, pe o iubire a unora și a altora. Cu cât vom simți acéstă legătură mai cu tot dinadinsul, cu atât vom fi mai folositori, cu atât vom fi o verigă mai

puternică a lanțului celui mare, care îmbrătoșează omenirea.

Bucuria s'a pogorît tocmai din ceriū și s'a sălășluit întru inimile noastre, ca o legătură cu raiul cel pierdut și cu fericirea cea viitoare. Bucuria face că munca e ușoră, și când o întreprindem și când o săvârșim. Mai mult încă. Am trebui să fim recunoscători aceloră, cari ne dau voea să le facem vreun bine, căci făcând altora un bine, noi simțim o bucurie mai mare și mai desfătătoare decât acei pe cari i-am ajutat. De aceea să nu vorbim nimănui nici odată de bine-facerea ce a primit. Răsplătiți suntem cu prisosință pentru binele făcut, prin bucuria ce simțim că am putut ajuta altora. Bucuria e o simțire atât de înaltă și de curată, că aducerea ei aminte ne susține când suntem copleșiți de dureri, și nu ne lasă să ne cufundăm și să ne înecăm în noptea desnădejduirei, căci și atunci dicem: „Am simțit bucuria! Ea a fost a mea! Și mai bine să fiu vecinic întristat, decât să nu fi cunoscut măcar odată ce este bucuria“.

Dar noi nu scim cât de adese ori ne bucurăm. Ne desfătăm la vederea unei flori care ne întâmpină pe cale, ne desfătăm la vederea sórelui, a zăpezei, a plóiei dătătoare de ródă; ne bucurăm de o bucată de pâne, ori de o picătură de apă, de o culóre frumoasă, ori de un cântec plin de melodie, fie acesta ciripitul copiilor sau al paserilor; ne bucurăm de o potrivă de lucrul simplu și nemaestrit, ca și de obiectul cu artă alcătuit: toate sunt pentru toți, pentru cei sêraci ca și pentru cei bogați, pentru cei de sus ca și pentru cei de jos. Numai atunci când poftim prea multă bucurie, numai atunci când ne desfătăm fără măsură și preste totă măsura: numai atunci ne trezim obosiți sufletesce. Acéstă bu-

curie plină de oboselă nu lasă în urma ei nici o rază de desfătare în sufletul nostru.

Bucuria nu poate ține îndelungat. Ea vine ca un miros de teiuri ori de viță înflorită. Dar și când vine, ea pătrunde vîzduhul și noi sorbim mirosul cu fie-care suflare a noastră. Lăsați dar pe pruncii voștri să fie cât mai veseli, pentru ca strălucirea anilor celor fericiți să-i însoțescă în întrîega lor viață, ca și răsăritul soarelui care a rămas înfipț în mîntea noastră pentru totă viața. Invățați-i însă tot odată să fie veseli, arătându-le cum să fie mulțămitori și recunoscători, arătându-le cât de mare e bunătatea lui Dumnezeu, care i-a așezat în această lume frumoasă, ca neîncetat să fie veseli într'însa. Spuneți-le încă, până ce sunt fragedi, cuvintele luminate ale poetului, care dice: Cine ar da laudă lui Dumnezeu pentru fie-care bine-facere ce revărsă preste noi, acela n'are timp să simțescă durerea și să se tînguască de dînsa.

Mulți sunt între voi, cari nu mai voesc să se bucure, pentru-că norocul le-a sosit prea tîrziu, ori a sosit în alt chip de cum așteptau ei. Aceștia sunt asemenea copiilor îndărătnici, cari nu mai vor să primescă lucrul, pentru-care s'au rugat, numai fiind-că nu li s'a dat îndată când l'au cerut.

Dar ôre scii tu, dacã acel dar ar fi fost atunci spre mîntuirea ta? Omul înțelept adese-ori cunoșce mai tîrziu, că prea bunul Dumnezeu l'a păzit în bine mai mult de cât pricepea el, că Dumnezeu a îngrijit mai bine de copilul său cel nemulțămitor decît acesta a meritat.

„Bucurați-vă dar întru Domnul pretutindene, și iarăși vă dic vouă: Bucurați-vă“. Ast-fel ne vorbește într'alt loc Sfîntul Apostol. Căci el n'a voit să vadă nici un cap plecat în întristare, ci a

dorit să fie fețe senine, inimă veselă, pași ușori, mâini strădalnice. El a voit să simțim cu toții apropierea lui Dumnezeu, pentru ca să alungăm din noi grijile, și ființa noastră să nu se mai turbure.

O! bucurați-vă și zimbiți ca toate câte vă înconjură, ca ceriul, ca sora, ca câmpiile, ca codrul, ca văile, ca pârâul care vesel șerpuesce, ca râul care oglindesce în sine raze pline de veselie, curcubeul cel înflorit, ca zimbetul norului de vijelie la cea dintâi rază a sora.

În zimbet sălășluiesc pacea, care se lătește jur împrejur. Cine a putut zimbi pentru alții dinaintea unei ființe iubite cuprinsă de răceala morții, acela a vădit ceriul deschis pentru o clipă pentru dânsul și pentru acea scumpă ființă de care s'a despărțit; acela nu mai cade în desnădejdie. Bucurați-vă! Așa ne salutăm în ziua în care serbăm născerea Mântuitorului! Bucurați-vă, așa cântă atunci totă firea. Bucurați-vă întru Cel care a biruit lumea!

Domne, Dumnezeu nostru! Fă-ne evlavioși! Fă-ne asemenea copiilor, ca să nu ne lipsim de veselia ce ai sădit întru inimile noastre și cu care ne-ai încunjurat pe noi! Adă-ne aminte, că trebuie să ne bucurăm tot-deuna pe acest mic pământ al Tău, pentru că viețuim, pentru că ne stingem numai pentru a începe o viață nouă într-o altă împărăție mai mare și mai măreță! Fă-ne să primim cu bucurie ceasul în care ne vei chema! Dăruiește-ne să așteptăm în pace vremea darurilor Tale și ceasul când vei crede de cuviință să le părăsim! Fă ca tânguirea să nu pângărească buzele

nóstre nici atunci, când vei lua de la noi pe cei
 mai scumpi ai noștri! Ajută-ne să putem suferi
 singurătatea atunci, când ei se vor destăta în cerin-
 rile Tale! Invață-ne să pricepem și să gustăm
 și cele mai mici daruri, și să nu trecem nesim-
 țitori pe lângă podóbele, de care e plin pămîn-
 tul! Iar noi vom lepăda tóte grijile și Te vom
 primi întru noi pe Tine Părintele si Dumnezeu
 nostru! Intru Tine ne vom veseli pretutindenea!
 In tine ne vom veseli în veci! Amin!

